

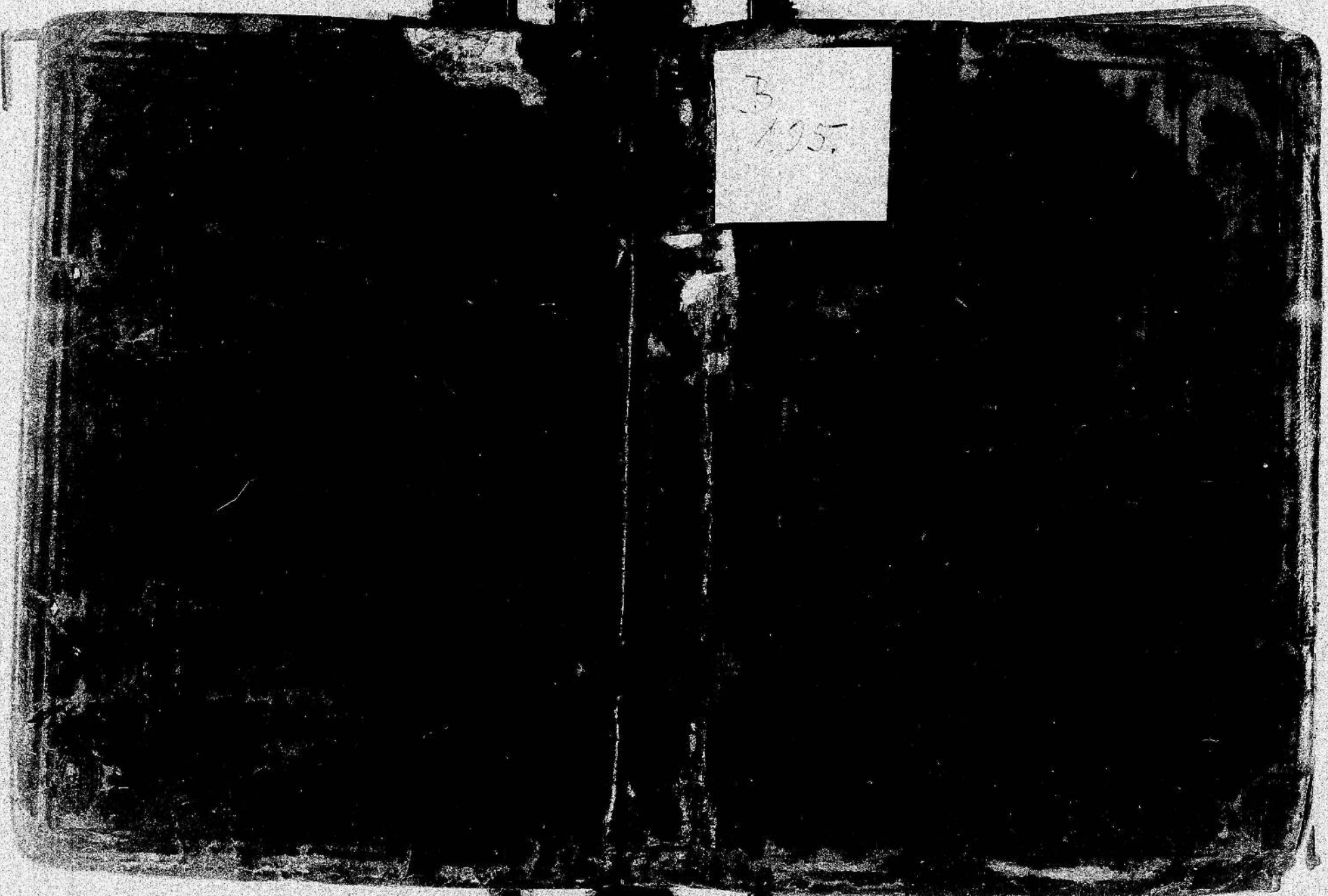
MAGYAR TUDOMÁNYOS
AKADÉMIA KÖNYVTÁRA
BIBLIOTHECA ACADEMIAE
SCIENTIARUM HUNGARICAE,
BUDAPEST, KELETI KÖNYVTÁR
BIBLIOTHECA ORIENTALIS
COLL. KAUFMANN, B 105

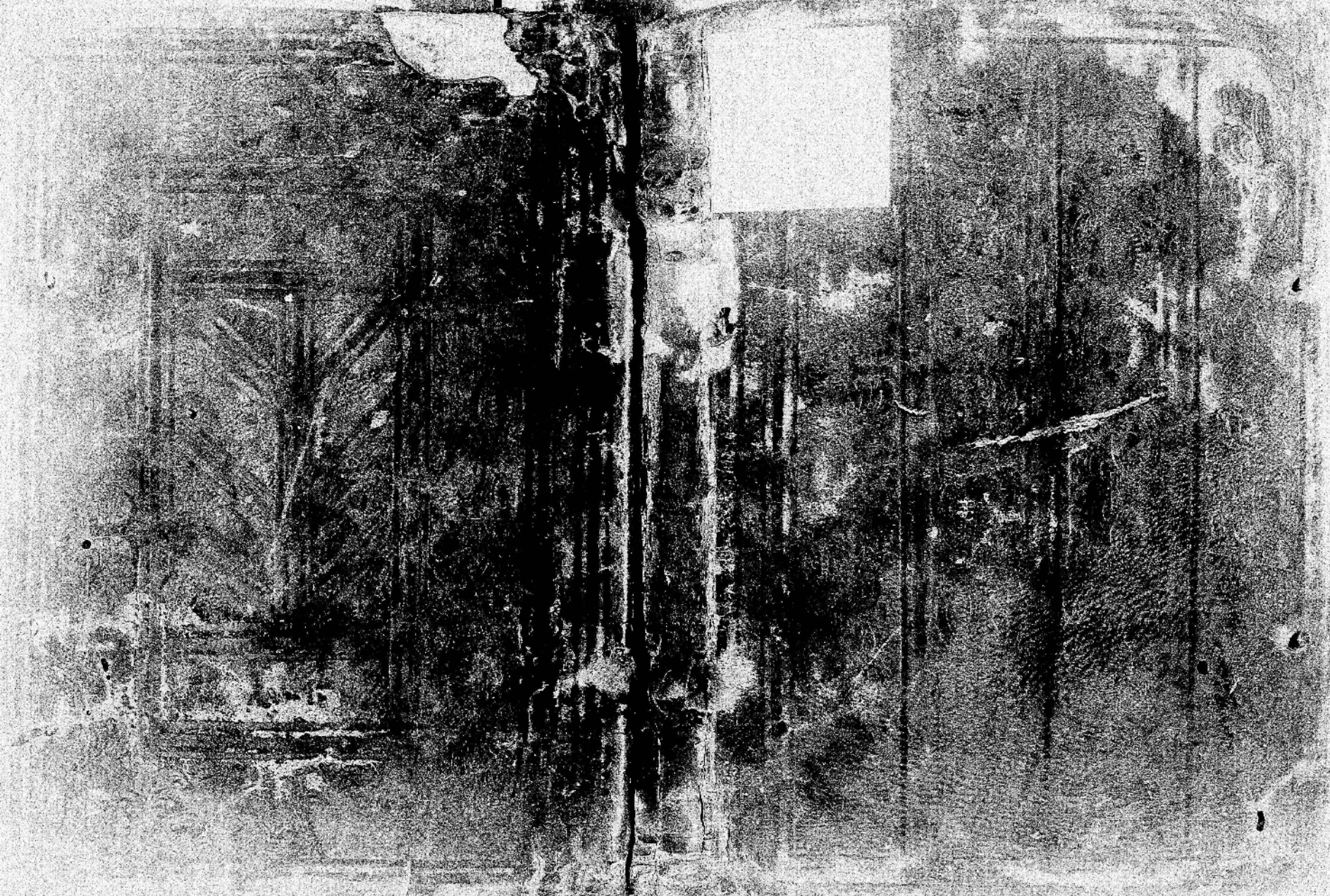
WEISZ Miksa

Néhai dr. Kaufmann Dávid tanár könyvtárának héber
kéziratai és könyvei. Összeáll. és ismerteti --.
Budapest, 1906. Alkalay ny. Pozsony. 199,80 p. 23 cm.

2

B
1957

תורה שלמה אי"י קוצי
 אלה רב פנחס א"ש וזכר
 ברוסיה זכור אהב
 זאת בלית
 או דוד קופמאן הטון תרנ"ה

105
 יחד ב' גמעה יחד ב' גמעה
 יחד ב' גמעה
 שש קולי ביום קראי לך אל טרא
 מקום דברי יחי על כסא
 [ת] קולך וימי אבך ב' פנים
 ימי מ' א' עיף ול' ספק
 אבך ב' דים ב' יחד ב' יחד
 יחד אב ב' יחד ול' ספק
 יחד א' יחד ב' יחד ב' יחד
 א' יחד ב' יחד ב' יחד

KAUFMANN
 DÁVID
 KÖNYVTÁRA
 B. 105.

אליהו הלוי אשכנזי

בן ארבעים שנה אנכי בשלוח הזמן אותי מויניצ'אה ובאתי לרומאזשם נדרשתי לאשר שאלוני בחבור הספר הזה ואשיב בו דבר כאשר עם לכבי והנה החיה יי אותי מאז זה שלשים שנה והרי אני כבן שכעים שנה ועודני היום חזק ככחי אז וככחי עתה לצאת ולבא למלחמת הדקרוק והפסוק והמסורת כי מאז נתחדשו בי דעות אחרות וסכרות חדשות אשר לפנים לא ידעתי מצורף לזה כי מאותו היום והלאה מצאתי שהנחתי קצת דברים שהיו ראויים להכתב ולא כתבתי

א ב ו יי

הספר הזה יצא לאור בשנת 1850

ספר בחור חוסר שלשה עם כל נוספותיו לאליהו במהו לא נראה ולא נהיה בפעם ראשונה ובשניה למלאכת זו בכת יפפיה שנו רואים פקו פליליה לכן קראו בשמו בשעה בחור כי נבחר הוא בחור יפיה גדול עצה רבה עלילה כי פעל יד יעקב בחרו ית

נדפס

ע"י יעקב צבאיר כפתלי הכהן זצ"ל מנאזולג בשנת 1850 לפק

157 FOLIO AR 2.50 FI

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

אמר

אליהו הלוי אשכנזי

בן ארכעים שנה אנכי בשלוח הזמן אותי מויניציאה ובאתי לרומאושם נדרשתי לאשר שאלוני בחבור הספר הזה ואשיב בו דבר כאשר עם לכבי והנה החיה יי אותי מאז זה שלשים שנה והרי אני כבן שבעים שנה ועודני היום חזק ככחי אז וככחי עתה לצאת ולבא למלחמת הדקדוק והפסוק והמסורת כי מאז נתחדשו כי דעות אחרות ומברורת חדשות אשר לפנים לא ידעתיים מצורף לזה כי מאותו היום והלאה מצאתי שהנחתי קצת דברים שהיו ראויים להכתב ולא כתבתי

א ב ו יי

תחת עיני מלך יסודי וזוהי אלת

אמר בחור הוסר שלישיה
עם כל נוספותיו לאליה
במהו לא נראה ולא נהיה
בפעם ראשונה ובשניה
למלאכת זו ככת יפפיה
שנו רואים פקו פליליה
לכן קראו בשמו כשהיה
בחור כי נבחר הוא בחוד יפיה
גדול עצה רכה עליליה
כי פעל יעקב בחרו ית

נדפס

פי יעקב בכמר גתלו הכהן זצ"ל מנאזולו
בשנת תש"ן לפ"ק

גם כתבתי דברים הלואי ולא כתבתם נחמת
ציעשיתים ואין לתמוה על בבה כיון נמצא
לרכותינו זל שאמרו דבר בילדותם וחזרו בו
בזקנותם כמו שמצינו הדר ביה רבא מההיא
וכן רב אשי חזר ממה שאמר במהדורא
קמא והלכה במהדורא בתרא כדאיתא בסוף
פרק מי שמתו והנה כמחשבותם מחשבותי
ולא טוב אנכי מאבותי לכן הסכמתי עם לבבי
להרפים הספר הזה שלי שירית ולהוסיף עליו
ולגרוע ממנו ובזרה איטיב חסדי האחרון מן
הראשון לבלתי לכת אהרי הכחורים ללמדם
הקדמות כזכות וראיות בלתי צורקות וחקים
לא טובים וילמדום התלמידים הכאים אהרי
ונמצא שם שמים מתהלל הם ושלוש ולכן
בהעתקה הזאת אתקן המעוות והדורים אשר
המקלקל אשר וארים מבשול מדרך עמי
וכזה יהיה אלדים עמי ובכן אתהיל
אותה הקדמה כאשר היא
והשירה אשר חברתי
בעת ההיא :

וזאת הסירה אשר חברתי כדומא הכירה
אשוע וגם אקרא לאישים
: נערים עם זקנים גם ישישים
: לכו אלי אלמדכם כללי
: לשון קדש והם פנים חדשים
: יסוד דקדוק הלא ברזק בספרי
: לידעי דתודין חכמי חרשים
: הלא אוציא לאור בו תעלומות
: ואנידה נצורות המפרשים
: לארבעה נגיד מאמרים
: אחלקהו לבאר הדרושים
: ועקרים שלש עשרה לאחד
: דהינו הם שנים וחמשים
: דזי ספרי בשם בחור מכונה
: ישמח אלדים ואנשים
וזאת היא ההקדמה שמכרתי כדומא
בשנת חמשת אפים ומאתים ושבעים
ושבעה ליצירה העירי ארת
רח איש משבל ומכין ככל מדע אדר יקר
הפארת חשמן אנדיאו ירום תודו אשר בקש

למצא דברי חפץ וכתוב ישר בספרי לשוננו
הקרושה ולי אני עכרו צעיר המדקדקים אהו
הלוי אשכנזי קרא ואמר לי מה לך פה אליהו
קום נא ועשה ספר הנותן אמרי שפר ברקדוק
לשון הקדש כי כל ספרי המדקדקים אשר
ראיתי אין בהם כרי למלאת חשקי ולרווחת
צמאי ברקדוק כיש מהם שבא בארוכה
מרכה דברים ללא תועיל לחכמה ויש מהם
שבא בקצרה מניח דברים הצרכים להואחת
אזור נא כנבר חלציך וכחר מן שתי הקצוות
המצצע ותנר נא תעלומות חכמה ברקדוק
הלשון בדברים אשר לא נכתבו וראוים
להתכתב וחבר מהם ספר למען יזכו בו הרבים
ויעמוד לנש עמים ואליו נזים ידרשו וימצאו
מרצוע לנפשם:

וידןי בשמעני דבריו כי נעמו קמתי למלא
חשקו ונדרותי למלאותו והואלתי
לעשות הספר הזה קמן חכמות ורב האיכות
בכללים קצרים מועילים והכרחים לכל מי
שיבא ללמוד דרכי לשון הקדש טבלי

שאאריך בדברים אשר כתבו המדקדקים
אשר לפני וכל ספרי דקדוק מלאים מהם רק
עקר כונתי בחבור הזה לכתוב קצת כללים
ודברים אשר לא קדמני אדם בהם נסקצת
הדברים הטובים אשר כתבו חשוני
המדקדקים במקומות מפורים בספריהם
אחת הנה ואחת הנה זער שם זער שם ואני
אקבצם ואבארם ואעשה מהם כללים ועקרים
יקל זכרונם על התלמידים והכלל זה יהיה
משפט הספר ומעשהו מכל אשר יצא מחוק
ומשפט הדקדוק אשמר ולא יהיו דברי אלה
רק על סתם ההלכה לאמור הדין הוא ככזה
ואם נמצא מלה אחת או שתיים המשנות סדר
ההלכה ויוצאות מן הכלל לא אשים עליה לב
וכפרט המלות אשר קראו להם המדקדקים
זרות או מורכבות וכבר התהלתי לחבר ספר
אחד קמן וטרם הבראו נקרי שמו ספר
המורכב וזכו יהיו מכוארים כל עניני הזורים
והמורכבים באר היטב ואין לי בהם עסק בזה
הספר וכל זה כדי שלא להרבות כמותו פן

יראה הרואה אותו ויסאסהו בהבימו א מראה
ואל נוכח קומתו לכן כשאביא דמיון סרה
מהפסוק לא ארכה עליו רעים רק על פי עד
אחד או שנים יקום דבר אכן על כל פסוק
תפסוק ארשום בגליון שמהספר אשר הפסוק
ההוא בא בו ולא זו בלבד אעשה לך כי אף
מספר הפרק אשר יבא בו הפסוק ההוא
ארשום על סדר הפרקים אשר סדרו האומות
ככל ארבע ועשרים ספרים וקראו להם
כל שונם קפסולוש כי ראיתי בהם צורך
ותועלת גדול למעיין בכל ספר אשר ימצא
שם ראית פסוק כי לפעמים אף אם ידע האדם
כאיזה מכר ספרים בא הפסוק ההוא הנה יום
או יומים יעמד וילאה למצא פתח שער מקומו
איו והאמת כי כבר חלקו בעלי המסרת כל
ספר וספר בסובן לחלקים וקראו לכל חלק
וחלק סדר חולת מה שחלקו המשה חומשי
תורה לנב פרשיות חלקים עיד לסדרים
ואמרו ספר בראשית פרשיותיו יב וסדריו מנ
ספר שמות פרשיותיו יא וסדריו כט וכן כלם
וכן

וכן חלקו שאר ספרי העשרים וארבע לסדרו
כמן ספר יהושע סדריו לד ירמיה סדריו לא
וכן כלם הגדול לפי גדלו והקטן לפי קטנו
זמאו שהייתי לאיש תמהתי למה לא נהגו כן
כישראל לרשום בראש כל סדר וסדר על
דרך א כ ג ד ה ו וכולי כאשר סדרום
בעלי המסרת והנה ידוע תדע כי זולתנו חלקו
ספר שמואל וספר מלכים וספר דברי הימים
כל אחד ואחד לז חלקי והנה חלקתי עצמות
הספר הזה לארבעה מאמרים דהיינו שנים
כפעלים ושנים בשמות וחלקתי כל מאמר
לשלוש עשרה עקרים על שם שלש עשרת
עקרי דת אמונתנו הקדושה נמצא לארבעה
מאמרים האלה חמשים ושנים עקרים סימן
להם אלהו ועוד חלקתי כל עקר לחלקים
קטנים וצינתיים על דרך א ב ג ד וכולי
והתועלת כזה הוא מפורסם ואין צורך לכתבו
והנה קראתי שם הספר הזה

ספר הכתוב

זה לשלש סבות תא
בחיות הספר הזה כחור
ב א ג ד

וסוב וכל רוח ואין כו פסולת הכל בעבור
היותו מחובר אל כל כחור ללמוד בן בימי
כחרותו ויטב לבו באחריתו הג בעבור
היותו שם כנוי משונה וכשם כחור מכונה
ועל זה אמרתי בשיר:

אחים ונס רעים שמעו דברי עים
ספר מאד נעים היום ילדתיהו:
ען לכל כחור הוא טוב ונס כחור
ואני נשמי כחור כחור קראתיהו:

ואלו הם סמני הספר

המאמר הראשון

בביאור נזרח הפעלים ונחלק לשלש עשרה
עקרים:
העקר הראשון בחלוקת כל שרשי הלש
לשמונה חלקים:
העקר השני בביאור ההכרלים אשר
בין כל אחת ואחת משמנת
החלוקות הנזכרים:

העקר השלישי בביאור שלש השמורת
המונחים לשלש האותיות
השרשיות ובביאור נדר הפעלים השלמים
ושאינן שלמים:

העקר הרביעי בביאור ששה הזמנים
הנקראים פעולות ואכארים
שתיים שתיים ואתחיל בעברים ובעתידים:

העקר החמישי בביאור הבנויים הפעולים:
העקר השישי בביאור המקור והצווי:
העקר השביעי אתחיל בו לכאר הוראות
הבנינים ותבואר בו הוראת
בנין הקל לכרו:

העקר השמיני בביאור הוראת בנין נפעל:
העקר התשיעי בביאור הוראת בנין פעל
הדגוש:

העקר העשירי בביאור הוראת בנין פעל:
העקר האחד עשר בביאור הוראת בנין
הפעיל:

העקר השנים עשר בביאור הוראת בנין
הפעל:

העקר השלש עשרה כביאור תוראת בנין
התפעל:

המאמר השני

כביאור ההכרלים אשר בין כל בנין ובנין
מצד הנקודות ואבארם גם כן שנים שנים:

העקר הראשון כביאור נקודת בנין הקל
והנפעל מהשלמים וסימניהם:

העקר השני כביאור נקודת פעל פעל
מהשלמים וסימניהם:

העקר השלישי כביאור נקודת הפעיל
והפעל מהשלמים וסימניהם:

העקר הרביעי כביאור נקודת בנין התפעל
מהשלמים וסימניהם:

העקר החמישי כביאור נורת חסרי פלא נון
כמו ננש:

העקר השישי כביאור נורת נחי פלא אלף
או יוד כמו אמר יעב:

העקר השביעי כביאור נקודות בנין הקל
והנפעל מנורת נחי עין
כמו קום:

העקר השמיני לחוכיה שבנין פעל הרנוש
שבנורהו הוא הבנין אשר
קראו לו קצת המדקקים מרובע וכביאור
התפעיל וההתפעל:

העקר התשיעי כביאור נורת נחי למד אלף
כמו קרא:

העקר העשירי כביאור נקודת נורת נחי
למד הא כמו נלה:

העקר האחד עשר כביאור נקודת בנין
הקל והנפעל מנורת
הכפולים:

העקר השנים עשר כביאור חסיה הבנין
האחרים מנורת
הכפולים:

העקר השלש עשרה כביאור קצת כללים
מתנורות המורכבות:

המאמר השלישי

בביאור משקלי השמות מהשלמים וגם הוא
 נחלק לשלש עשרה עקרין:

העקר הראשון בביאור מה היא הכוונה
 במלת משקל ואין
 שוקלין את השמות:

העקר השני בביאור סבת השתנות
 נקודות השמות ואיזה
 הם הנקודות המשתנות ולאיזה נקודות הם
 משתנות:

העקר השלישי בביאור משקלי השמות
 שהם בפגול:

העקר הרביעי בביאור משקלי השמות
 שתנועתם הראשונה
 חולם:

העקר החמישי בביאור משקלי השמות
 שאר הנקודות בכלל:

העקר השישי בביאור הקדמה אהרן
 לבנייה השמות:

העקר השביעי בביאור הכנויים והאותיות
 המשמשות בכנויים:

העקר השמיני בביאור משקלי השמות
 הנקביים הכאים עם הא
 הנקבה:

העקר התשיעי בביאור הרבוי משמורת
 הנקביים:

העקר העשירי בביאור השמות הנקביים
 הכאים בלשון יהודה
 עם תיו בסוף:

העקר האחד עשר בביאור בנייה השמות
 הנקביים אשר סופם
 הא או תיו ובביאור
 התפרש שביניהם:

העקר השנים עשר בביאור השמות אשר
 בהם תוספת האא

אלף או פם בראש או בסוף:

העקר השלש עשרה בביאור השמות אשר
 בהם תוספת נון או תיו
 או יוד בראש או בסוף:

המאמר הרביעי

בביאור משקלי השמות שאינן שלמים ונחלק
גם הוא לשלש עשרה עקרים:

העקר הראשון בביאור שמות חסרי פאנון:
העקר השני בביאור שמות נחי פא אלף
או יוד:

העקר השלישי בביאור שמורת נחי העין
הבאים בתוספת אות:

העקר הרביעי בביאור שמורת נחי העין
הבאים בלי תוספת אות:

העקר החמישי בביאור שמורת נחי למד
אלף:

העקר השישי בביאור שמות נחיל למד הא
בביאור שמורת נחי למד

העקר השביעי הא הבאים בתוספת מם
בראש וכתיו בסוף:

העקר השמיני בביאור שמורת נחי למד
הא הבאים בלי תוספת

אות בראש והם בהא
הנקבה:

העקר

העקר התשיעי בביאור שמות נחיל למד

הא הבאים עם הא
שרשית בסוף:

העקר העשירי בביאור שמות נחי למד
הא של שתי אותיות:

העקר האחד עשר בביאור שמות מגורת
הכפולים הבא בחסרון
אות:

העקר השנים עשר בביאור שמורת מ
מהכפולים הבאים
בתוספת מם או תיו בראש:

העקר השלש עשרה בביאור שמורת של
ארבע אותיות:

פליקו הסימנים ונשכ סוכן מעוטים:
אתחיל הספר הנותן אמרי שפר:

המאמר הראשון

בביאור נורת הפעלים ונחלק לשלש עשרה עקרים:

העקר הראשון כחלוקת שרשי לשון
הקדש לשמונה חלקים:

א ב ג ד

דע כיכל שרשי לשון הקדש נחלקים
 לשני מיני פעלים וכל פעל לששה
 גזרות וכל גזרה לשבעה בנינים וכל בנין
 לששה זמנים: וכל זמן לשני מינים וכל מין
 לשני מספרים וכל מספר לשלשה גופים
 ולכל גוף דבור מיוחד ועתה אבאר כל אחד
 ואחד: **ב** השני פעלים האחד עומד והאחר
 יוצא העומד כמו הלך עמד ישב
 ודומיהם שהפעול העומדת בנוף הפועל ולא
 תצא ממנו לזולתו והיוצא כמו שמר פקד
 הרג ודומיהם שהפעולה יוצאת ממנו לזולתו
 ובהרכה דברים נכדלים הפעלים העומדים
 מהיוצאים כמו שיתבאר בקצוריה: **ג**
 וששה הגזרות הם שלמים חסרים וכפולים
 ושלשה מיני נחים והם נחי אות ראשונה נחי
 אות שניה נחי אות שלישית: הרי ששה
 גזרות: ויש עוד שאר גזרות כמו נחי הקצוות
 וחסי הקצוות ומרובעים ודומיהם אבל
 כלם מורכבים ויוצאים מאלה הששה כמו
 שיתבאר **ד** ושבעה הבנינים מהם שלשה

פועלים נקראים אבות ושלושה פעולים
 נקראים תולדות: ואחד מהבנינים אב
 ותולדה דהיינו מצד אחד הוא הפועל ומצד
 אחר הוא הפועל כמו שיתבאר: הפועלים
 הם קל ופעל והפעיל: והפעולים הם נפעל
 ופעל והפעל והפועל והפעול הוא הנקרא
 התפעל: **ה** ולאומר שנמצא עוד בנין
 הנקרא מרובע כמו שופט שופטת וכולי אשיב
 בגזרת נחי העין כמאמר שני עקר שמיני ושם
 אוכיח בראיות ברורות וצדקות שאינו ראוי
 להקרא בנין בפני עצמו: **ו** וששה זמנים
 הם ששה פעולות עבר בינוני פעול
 מקור צוי עתיד: ושני המינים הם הזכר
 והנקבה: ושני המספרים הם היחיד והרבים:
 ושלושה גופים הם הנסתר והנוכח והמדבר
 בעדו: והדבור המיוחד לכל אחד הוא
 בנקודתו או בתוספת אות אחת או שתיים על
 שלש האותיות השרשויות כגון אותיות
 והזמן בסוף העברים: ואותיות איתן
 כראש העתידים:

העקר השני בכיבוד התבולות אשר בין
כל אחת ואחת מן שמט
החלוקות הנזכרות :

דע אף שאמרתי שבכל גזרה שבעת
בנינים זה אינו אלא לחלק הפעלים
היוצאים אבל חלק הפעלים העומדים אין לו
רק שלשה בנינים הפועלים : כי הכנינים
הפעולים אינם צריכים להם כי הם עצמם
פעולים כאשר רמזתי כבר בסימן ב ומעטים
נמצאים שיבאו בבנין נפעל והתפעל כמו
שיתבאר בעקר שמיני : ב ואשר אמרתי
בילכל בנין ששה זמנים זה אינו אלא לשלשה
בניני הפועלים כי בארבעה האחרים לא שייך
הפעול בעבור שהם עצמם פעולים גם בקצתם
לא שייך הצווי כאשר יתבאר בכל אחד מהם :
ג ואשר אמרתי כי לכל זמן שני מינים וזה
צדק בכל הזמנים חוץ מן המקור שלא שייך
בו מין כלל כי הוא שוה לכל ונקרא מקור כי
ממנו נובעות כל הפעולות כמו שיתבאר עוד
ואשר אמרתי בילכל מין שני מספרים גם

זה צדק בכלם חוץ מהמקור : ד ואשר אמרתי
בילכל מספר שלשה נופים זה אינו אלא
בעבר ובעתיד : אבל שאר הזמנים אין להם
דק נוף אחד כי אין לבנינו ולפעול רק נוף
הנסתר : ואם תרצה לשמש בהם כשאר
הנופים צריך להוסיף מלת כנוי הנזכר עם
הנוכח : ומלת כנוי המדבר בעדו עם המדבר
בעדו : כמו אתה פוקד אני פוקד אתם
פוקדים אנחנו פוקדים את פוקדת אתן
פוקדות : וכן כפעול : ואין לצויר רק נוף
הנוכח : ואין לדבר בו כשאר הנופים כי אין
מצוין אלא לנוכח : והוא אשר אמרתי בילכל נוף
דבור מיוחד זה אינו אלא לנוכח ולנסתר אבל
דבור המדבר בעדו הוא שוה לזכר ולנקבה
בכל הפעלים ובכל הכנויים כמו אני אנחנו
וכן כל ני ונו שבכנויים אבל מלת הנסתרים
השוה לזכרים ולנקבות אינה אלא בעבר לכו
כמו פקד : והכלל כי כל דבור האדם נחלק
לארבעה חלקים ליחיד ולרבים ליחידה
ולרבות ולכל אחד מאלו שלשה דבורים

נוכח נכתר מדבר והיה צריך אכסן להיות
בכל זמן שנים עשר דבורים שלשה לזכר
יחיד שלשה לרבים שלשה לנקבה יחדת
שלשה לרבות ולפי שבעבר נשתוו שלשה
לזכרים ולנקבות כמו שיבא על כן נשארו
בו תשעה דבורים: וזכו כעתיד היו ראויים
להיות שנים עשר דבורים ולפי שנשתוו גם
כן בו שני צופי המדברים בעדם לא נשארו בו
רק עשרה דבורים ואף כי דבור הנסתרות
והנמצאות באו באופן אחד כי מלת התפקוד
משרתת לשניהם מכל מקום אינו נקרא שוה
לשתים כות: האחת כי כל שוה שהזכרתי
רוצה לומר שוה לזכר ולנקבה וזה אינו כן:
והשנית שאין הוראתו שוה כי האחרת
לנסתרות והשנית לנמצאות וכן אף כי נעשה
שני דבורים מן התפקוד לא נקרא שוה כי
האחת לנוכח והשנית לנסתרות ואין לועזין זה
כזה לכך לא נקרא שוה:
העקר השלישי כביאור שלש השמורות
המונחים לשלש אותיות

השרשיות וכביאור גדר הפעלים השלמים
ושאינן שלמים:
ע
הנה דברתי על הנזרות והכנינים
ועולותיהם ככלל: ועתה אדבר
עליהם בפרט וקודם כל דבר צריך שתדע כי
לכל פעל לשון העברי בין שהוא מהשלמים
או משאינן שלמים יש לו שלש אותיות
שרשיות וכבר הסכימו המדקדקים לשקול
כל שרש על משקל פעל וקראו לאות ראשון
של כל שרש פא' ולשנית עין' ולשלישית
למד': וכל שרש שתחסר או תנוח בו אחת
משלש אותיות השרשיות קראו לו חסרי
פא' או נחי פא' או עין' או למד': וכמאמר
שני בעקר ששיבסימן ו אבאר התפרש שבין
החסרים ובין הנחים: ב לכן זכור נא בכל
מקום שתמצא כתוב פא' הפעל או עין הפעל
או למד הפעל בפעלים או בשמות רוצה
לומר אות ראשונה או שנייה או שלישית
ועוד אדבר מזה במשקלי השמות כהחילת
מאמר שלישי: ג ודע כי כל פעל הנקרא

מנורת השלמים הוה אשר אין בו אורת
מאותיות אהוי וגם אין בו נון כראש וגם אין
שתי אותיות אחרונות דומות כי אז לא תחסר
אחת משלש אותיות השרשיות לעולם לכך
נקרא שלם ופעל שיש בו נון כראש נקרא
מנורת חסרים כאשר יתבאר כגורתו ופעל
שיש בו אחת מאותיות אהוי והוה נקרא
מנורת תמים והנני אבאר דרך הנייתם :

האלף

תנוח כראש או בסוף הפעלים
כמו מן אבל תאמר אוכל יאכל
תאכל : ובסוף כמו קרא קראת וכולי אבל
באמצע לא תנוח כמו שאנ שאל ודומיהם :
ההא לא תנוח רק בסוף הפעל כמו נלה
עשה ודומיהם : וכראש ובאמצע
לא תנוח כמו הרג בהל ודומיהם :

הויו

לא תנוח רק באמצע כמו קום שוב
ודומיהם אבל כראש או בסוף לא
נמצא ויו שרשית :

היוד

לא תנוח רק כראש כמו מן ידע
נאמר ארע ידע : אשכישב :
הצירי

הצירי מורה על היוד וכאמצע לא תבא יוד
נחה בפעלים לפי דעת קצת ובסוף לא תבא
שרשית לעולם לפי דעת הכל : ה ופעל
שיש בו שתי אותיות שרשיות דומות בסוף
נקרא מנורת הכפולים כמו סכב תמס
ומעטים נמצאים שתהיינה שתי אותיות
הראשונות דומות והם חולכים על דרך
השלמים כמו מן דדה נאמר אדרה ומן יסעיס למ
ששה וששיתם את האפה וכמעט אין עוד יחוקל מס
כפעלים : ויותר נמצאים בשמות כמו דרך כמדכר כד
כוכב מעקב : ומשוח בששר : כבכת ידמיה ככ
עינו : ודומיהם מעטים : ו ופעלים שהיו זכיה א
כהם הפאוה למ דומות אין נגאחד בשלמים
ומלת יעלעודם אין שרשו עלע כאשר אבאר אינו למ
בספר התרכבה אבל בשרשים שאינן שלמים
נמצא היה ונתן וזולתם מעטים ויותר נמצאים
בשמות וכפרט עם השין כמו שמש שרש
שלש :

העקר הרביעי אתחיל כולכאר ו הזמנים
הנקראים פעולות ואבארם
ד א 4 ב

שתיים שתיים ואתחיל בעבריים ובעתידים:
כי העבר והעתיד הם עקרי כל
הפעולות. ובהם יוכל אדם
להסתפק ולדבר גם במקום כל שאר
הפעולות וכן דרך המקרא להשתמש בהם
במקום בנינו מקור וצוי כאשר יתבאר:
ב והאותיות המשמשות בעברים להורות
על גופי הדברים הם אותיות תהימן ולעולם
בסוף: והמשמשים בעתידים הם אותיות
איתן ולעולם בראש אמנם אין צריך להאריך
בדרך שמושן כי תראה בלוח הבנינים
אשר אחבר אם ירצה: ג ודע כי
עוד שלש אותיות ישמשו בראש העברים
ומימנם שיה ועוד אדבר גם בפרק
השמושים: והעקרית היא הויו ושמושה
בשני פנים: תאחת נקראת ויו החבור והיא
המחברת פעל לפעל או שם לשם וכולי
כמו שיתבאר בפרק הזכור: והשנית
נקראת ויו התפוך והיא המחברת עברים
לעתידים ועתידים לעברים כמו שאבאר פה:

דע

דע כשתרצה להפך עבר לעתיד תשים
ויו שואית בראשו כמו מן שמר ושמר ידוח: דכרוס ז
שחוא כמו וישמור: וכן ושמרו בני ישראל סמות ל
הוא כמו וישמרו: ותמיד היא נקודה בשוא
זולת המבטלים המחפכים אותה לשורק או
לפתח או להירק כאשר יתבאר בפרק הזכור:
ה ואם תאמר כמה ארעא יזה היא ויו החבור
או ויו התפוך: דע כשאין לפניו פעל עבר
אחד אז היא ויו התפוך ואם לא אז היא ויו
החבור ופסוק אחד סימן מי פעל ועשה
והמשביל יכין וכן שני הויון של וקראת אל
זה ואמר הן שתיהן ויו התפוך לפי שכתוב
לפניהן וקראת את ידו שהיא פעל עבר
בעבור הויו הקמוצה שכראשה: ו ואם
ישאל שואל והלא יבסה ויעופף אשר לפניהם
הם עתידים נשיב כי דרך המקרא לשים
עתיד במקום עבר במקומו שהוא מדבר
כדבר הרגיל להיות תמיד כמו ואיד יעלה:
על פי ידו יחנו: וכל אותה הפרשה: ו
דע כי דרך המקרא לדבר כלשון עבר במקום
ii 4 3 7

ישעיה מ
סס ז
החבור
סס ז
סס ז
סס ז
כראשית כ
במדבר פ

עתיד וזה לרוב בדברי נבואה כי הדבר ברור
 לפני המקום כאלו נעשה כבר : וכתלים
 משלי איזב הוצא להפך כי רוב העתידים
 הנמצאים בהם הם כמקום עברים : וכן
 בשירת הים וכפרשת האזינו אבל בספור
 דברי מעשה לא נמצאים כאלה רק מעט
 מועד : ה ודע כי יש למלות הנזכרות המדבר
 בעדו ליחוד סימן אחר להכיר ויו החבור מויו
 ההפוך וזה כשהם עם ויו החבור הם בטעם
 מלעיל על הרוב כמו שדינס תמיד זולת ויו
 כמו ואבלתי חטאת היום : ודברתי על
 הנביאים : הם עברים שהטעם מלעיל אבל
 עם ויו ההפוך ישובו בטעם מלרע על הרוב
 כמו ושמרת כל חקיו : ודברתי משפטי
 וכן בכל הבנינים מכל הנזרות חוץ מנחי למד
 אלף אוהא שהם תמיד מלעיל עם היוו וזולתה
 כמו וקראת ומצאת וכנית ופנית
 ודומיהם : וכלל אחד אתן לך ככל תשע
 גופי העבר לדעת איזו היא מלעיל או מלרע :
 ט דע כי חמשה מהם תמיד מלרע עם היו

יוקרא י
 הוטעיק
 סמוי רמיה
 טו א

זולתה והם פקר פקרו פקדה פקדתם
 פקדתן : ושנים תמיד מלעיל עם היוו וזולתה
 והם פקדנו ופקדת : ושנים מהם אלת
 היוו הם תמיד מלעיל : ועם היוו לפעמים
 מלעיל ולפעמים מלרע והם פקדת פקדתי
 כמו שכתבתי וכלל זה כולל בכל הבנינים
 מנזרת השלמים חוץ מהנסתרים והנסתרת
 מבנין הפעיל הם על הרוב מלעיל כמו
 שיתבאר עוד : י ודע כי שלשה גופים
 הנסתרים שהם פקר פקרו פקדה יש
 להם דין מיוחד וזה כהסמכה למלה זערה
 או למלה שהיא מלעיל ישובו גם הם מלעיל
 כמו קרא לילה : ושאל לו : וקראו לו :
 בגדו בה : ודומיהם : יא ודע כי בעתידים
 יש סימן אחר להכיר ויו החבור מן ויו ההפוך
 זה שיו החבור היא נקודת כשוגה כמו
 שרמזתילעיל בסימן ד אבל ויו ההפוך דינת
 להיות נקודה בפתח ודגש אחריה כמו ויאמר
 ויאמר ונאמר : והאלף לפי שאינה מקבלת
 דגש תבא עליה היוו קמוצה וכל זה יתבאר

ראשי מדבר
 א ט
 דברו איכה
 כה א

חוטב כפרק הנל איה: יב הנה ידוע תדע
כי כל שנות תנוים שלשה מיני עבר והם עבר
נשלם ועבר בלתי נשלם ועבר שכבר
נשלם: אכן כל שון הקדש יבאו שלשתם
באופן אחד ולפי הענין יבואר כל אחד ואחד
באחד משלשה האופנים האלו והנני אתן לך
דמיון ממלת פקד הנמצא במקרא על שלש
איכס ד הפנים: פקד עונך בת אדום הוא עבר
נשלם בלשון אשכנז ער חוט גידוכט:
חלסית כח ובלשון לעז ויסטו: וידוע פקד את שרה
הוא עבר בלתי נשלם שהרי הוא כמו דורה
פוקד בלשון אשכנז ער גידוכט: ובלשון
לעז ויסטאווה: אבל לפי פירוש רשי אל
הוא עבר שכבר נשלם עיין שם: כי פקד
ידוע את עמו הוא עבר שכבר נשלם שהרי
הוא כמו כבר פקד בלא ער האט גידוכט:
וכל שון לעז אויאר ויסטאווה: וכן הוא
המתהפכת העתיד לעבר היא מהפכתו לעבר
בלתי נשלם על הרוכ כמו ויאמר וידבר
שהם מבוארים כמו תיח אומר: הנה מדבר:

בלשון אשכנז ער זאנט ער רידם: זולת
בקצת מקומות כאשר יקדם לו עבר הנשלם
אזנים כן הוא כמהו והמשל כי מעט אשר היה כחלסית ל
לך לפני ויפרוץ לרוכ ויכרך ידוע אותך:
הנה הם כמו פרץ וכרך בעבור מלת היה
שלפניהם: ינ אמנס דע שאין כח כוז
להפך העתיד לעבר שכבר נשלם כי א
במקומות מעטים מאד כמו וישלח יצחק את סס כח
יעקב וילך פדנה ארם: שהם כמו כבר
שלח וכבר תלך כמו שפירש רשי זל
עיין שם:

העקר החמשי בביאור הבינוניים והפעולים
כי הפעולה שנעשת עתה בזמן הזה
דע נקראת פעולת הבינוני ומורכב מן
העבר והעתיד והמשל כשתאמר ראובן אוכל
משמע שכבר התחיל לאכול ועדין יאכל
והנה אין ללשון הקדש פעל מיוחד המורה על
זמן הבינוני הזה: כי מה שקוראים אנהנו
בינוני הוא נקרא לפי האמת שם הפועל והוא
כדמות תואר: ב אכן יש הפרש ביניהם

זי שם הפועל שהוא הבינוני לא יצדק לומר
 רק על אדם בזמן עשיית הפעולה ההיא ושם
 התואר יצדק לומר על אדם שיש בו התואר
 ההוא אפילו בזמן שאינו עושה הפעולה
 והמשל מן זונב וננב הנה זונב נאמר על
 איש בשעה שהוא זונב אבל ננב הוא שם
 תואר לאיש שדרכו לזונב ואפילו בשעה
 שהוא ישן נקרא ננב : וזה מה שפירש רש"י
 שמות ז' על ואם מאן אתה לשלח עיני שם :
 ג והפעול גם הוא נקרא בינוני כי פעולתו
 עשויה בזמן הוה והוא מורכב מעבר ומבינוני
 והמשל כשתאמר הבית בני משמע שכבר
 נבנה ועדין הוא קיים : והוה ההפרש שבינו
 ובין נפעל עבר כשתאמר הבית נבנה אפשר
 שעתה הוא נהרס או נשרף והנה הפעול גם
 הוא כדמות שם תואר וההפרש שבינו ובין
 התואר הוה ההפרש שבין הבינוני והתואר
 כמו שכתבתי : ד ולפעמים משמשים
 בשמות התוארים עצמם במקום בינוני ופעול
 וזה דוקא בפעלים העומדים והכלל כל אותם
 שנמצא

שנמצא בהן תואר לא יבא בהם כינוי ופעול
 אך יבא התואר במקום שניהם והמשל חכם
 גבור גדול זקן ודומיהם אין צריך לומר
 לא חכם ולא חכם לא זוכר ולא זכור
 לא גדל ולא גדול לא זקן ולא זקן
 אבל אותן פעלים שאין בהם תואר יבא בהן
 הבינוני אבל לא הפעול כמו עומד יושב
 הולך ישוב הלך שוכב ודומיהם אין צריך לומר
 עומד ישוב הלך שוכב כי הבינוני
 עומד במקום שניהם ולפי שהבינוניים
 והפעולים הם כדמות שמורת לפיכך ישמשו
 בהם אותיות משה וכלב המשמשות בשמות
 כמו שיתבאר בפרק השמושים : ה והנה
 לפי כוונת הענין יוכל אדם להבין באיזה מקום
 הם במקום בינוני או במקום תואר כגון השמר
 אחי אנכי הוא תואר בלשון אשכנז אוכ המר
 השמר אמת לעולם בינוני בלשון אשכנז תלוס קמ
 דער דא תוט וכן כלם :
 העקר הששי כביאור המקור והצוי :
 כי האותיות המשמשות במקורים
 ד ע

ה א ג י

הם בכלם ואין צריך לומר גם היו עמהם כי כן
 שמושה על כל הפעולות והשמות והמלות
 זולת ועל מלת או ועל מלת אבל ועל תיבת
 אשר ראשה הא ותימה כמו שאבאר בספר
 ההרכבה נמלת והאזניהו: ב ודעי על
 הרוב לא בא המקור זולת בכלם רק כאשר
 ראשית לא סמוך אליו עבר או עתיד כמו הלוקה הלכת
 סמוך דכרו אמר אמרתני שמר השמרון אבד
 דכריס יכ האבדון ודומיהם ובאכן להורות על
 חזק הפעולה ועל הרוב הוא לפני הפעלים
 יסוּסע כד אך במקומות מעטים אהריהם: כמו ויכרך
 ברוך ודומיהו אבל עם הצווי הוא תמיד
 יסוּסע ו אוריו כמו שמעו שמוע ודומיהם וה
 להורות יותר על חזק הצווי: ג דע ביהאות
 היותר משמשרת במקור היא הלמד כמו
 לשמור לזכור ודומיהם ואפילו כשיבא
 זולת בכלם על הרוב הוראתו כאלו הוא עם
 הלמד כמו הסבלת עשו: ראה פניך:
 שהם כמו לעשות לראות וכל המקור
 סמוך כ כשיבא במקום צווי כמו זכור את יום השבת:

שמור את ה' תאביב ודומיהם יש דכריס ת
 לפרשם כאלו הם לזכור לשמור או הם
 כמו צוויים סמם כמו זכור שמור ובשאר
 הכנינים זולת בנין הקל אין הפרש בכתיבה
 ובקריאה בין המקור כשהוא זולת בכלם ובין
 הצווי ליתיד והיתבאר לך יותר בעקר שלש
 עשרה במאמר שני: ד ואשר אמרתי
 כבר כי אין למקור זמן אומר עתה כשהוא בא
 עם בכלם יש בו קצת הוראת זמן כי עם
 חכיות והכף הוא מורה על הרוב על זמן העבר
 כמו בנסע הארון: כשמע עשו: שהם כמו
 באשר נסע כאשר שמע ועם הלמד והמם
 הוא מורה על הרוב על זמן העתיד כמו לשמר
 את דרך: מדבר עם יעקב שהם לעתיד
 עד כאן דברתי מהמקור צוועתה אדבר
 מהצווי: ה

מדכ' ראש
 כו
 ראשית ג
 סס לא

דע
 כי לא תבא אות שמושית בראש
 הצווי לעולם זולת היוי לכדהואף
 כי כבר אמרתי כי אין צווי אלא לנכח אומר
 עתה כי תוכל לצוות גם לנסתר אכן כלשון
 ה ב ס ii

לאמת מא עתיד כמו יעשה פרעה ויפקד פקידים :
 ודומיה רבים : ו וכן יבא הצווי לנוכח בלשון
 עתיד כגון רוב מצות עשה : כמו הכפר לך :
 תעשה לי ודומיהם : וכן בלשון עבר
 עם ווי הפוך כמו ואהבת את ידוה אלדיך :
 וענית ואמרת ודומיהם : והכאים בלשון
 צווי ממש הם מעטים כמו כפר את אביך :
 שמע ישראל : אבל מצות לא תעשה לא
 יבאו לעולם רק בלשון עתיד כמולא הרצח :
 לא תנאף : לא תגנב : לא נאמר לא
 רצח : לא נאף : לא גנב : כי לא יבא
 הצווי לעולם אחר אהת ממלות האלו אל
 לא פן פי אשר את למען בעבור
 ודומיהם : והנה למדבר בערו לא שייך
 צווי כלל כי אין אדם מציה לעצמו ולפעמים
 בא הצווי על לשון בקשרה ותתנון ובפרט
 בנגד השם יתעלה כמו שנמצא לרוכ בספר
 תהלים ולפעמים משימין אצלו מלת נא או
 אָנא להורות על התחינה כמו בלח נא :
 אָנא ידוה הושיעה נא : גם נמצא צווי בלשון

דברים ו
 שמות כ
 דברים ו
 עס כו
 שמות כ
 דברים ו
 שמות כ

עמוס ז
 תלים קיח

נצח כמו שמח ברור בלדותך : באו קולת יב
 בית אל : וזו הם מעטים : עמוס ד
 העקר השביעי אתחיל בו לבאר הוראת
 שבע הכנינים וסות כוואר בו
 הוראת כנין הקל לבדו :

הכנין

הראשון הוא אכ-נקרא קל
 לקלותו שאין בו דגש ולא
 אות נוספת לסימנוכי לשאר הכניני בין אבות
 בין תולדות יש לכל אחד סימן מובהק והוא
 דגש או תוספת אות או שתיים עם הדגש כמו
 שתראה כלוח הכנינים איה : ב וההוראת
 העצמית שלכנין הקל הזה היא להורות על
 מי שחא פעל הפעולה בזולתו-רוצה לומר כי
 רוב הפעלים שבכנין זה הם פעלים יוצאים
 ונוכל לומר שבשכיל זה שם מניח הלשון
 בכל פעל שלש אותיות שר שות השתים הם
 לצורך הפעולה לפי שאין פעל פחות משתי
 אותיות ואות השלישית מורה על מי שתצא
 אליו הפעולה ולכן היו הפעלים של נחי העין
 רובם פעלים עומדים לפי שאין בהן רק שתי

הקדוש ברוך הוא תפך לבם נ ואיש ישראל סופמים כ
תפך ד הוא עומר וכן אשר חלק י אלדיך דכרסו ד
אתם לכל העמים : יוצא חלק לבם עומר הנטע
ואחרים מלבד אלה :

העקר השמיני בהוראת בנין נפעל :

הבנין השני נקרא בנין נפעל והוא של
שלש מינים :

המין האחד הוא תולדתו של קל
היוצא רוצת לומר שהוא מקבל

הפעולה מיד אביו הקל והמשל אם תאמר

על האב אכל תאמר על הבן נאכל וכן

נלכד נשרף נשבר או נשבת אם נגב ונגב סמוכסס

שרוף ושרפו ודומיהם רבים כלם פעולים מיד סמוש כ כ

אחרונה הוראת המין הזאת הוראת בנין פעל

ממשכיו אין הפרש בין ונגב מבית האיש ובין סמות כ

ונגב ובין והנה שרף שהוא מבנין פעל ויקרא נ

הוא מדין חלוקה
בין בנין פעל
ובין בנין סמוכסס

חיכות נעות כגון - קם שב סר רץ

רם ולכן רוב הפעלים השלמים הם יוצאים

תמצאים מעטים שהם עומדים : כמו הלך

ישב עמד שכב ישן שכב שחק

כעם כבה : ויש בהם סימנים להכירם זהם

שלא שייך בהן פעול ולא נפעל גם לא שייך

אחריהן אהת ממלות המורות על הפעול כגון

את אתו אותי אותך ודומיהם גם לא

תקשרו עם הכנויים כמו ישיבני עמדני

עמדתי ודומיהם והאמת שבכל סימנים

האלה יש היוצאים מהכלל לכן אתן בהם

סימן שיוכל האדם להכירם בנקלה וזהו

שבכל פעל ששייך לפניו מלת מה הוא פעל

יוצא כגון מה שמר מה אכל מה שתה

ודומיהם אבל בפעלים העומדים לא שייך

לומר מה כי לא יתכן לומר מה ישב מר

עמד מה ישן מה כבה

בפעלים עומדים

ודע

ביוצאים ופעלים עומדים כמו
תלוי קס תפך לבם לשנא עמו הוא יוצא : שפירושן

השני והטעם יתבאר לך בבנין פעל הדגוש :

ב והמין

השני הוא מהנפעלים
הפעלים על ידי עצמם
והם החלק היותר רב מהנפעל. וכוה דומה
הוראתו להתפעל ממש. וכן מצינו שהפסוק
ויקרא ית מ' ש' ש' בהם כאחד כגון אל תטמאו בכל
אלה שהוא כמו תטמאו. ואחר כך אומר
ס' כי בכל אלה נטמאו הנשים. שהוא מבנין נפעל.
וכן אבולוס מתרגם כל לשון נפעל בלשון
כרא' כד התפעל. וכן רש"י ז"ל כמו שפירש על ותתבס.
מכיון כ' וכן שתה גם אתה והערל : וגם יבא הצווי
בנפעל מזה המין והוראתו בבנין התפעל כמו
השמר לך : הפרד נא מעלי : שהוא כמו
ס' יג השתמר התפרד : והכלל כל הנפעלים
מזה המין הפרש בעם ובין התפעל. כמו
ס' ס' יא יקו חמים ותראה היבשה ויהי כן : וכן
יב' ס' יא ירא ידוה אל אברם : וינחם ידוה על הרעה.
ס' ס' יא שבת וינפש : אל ביתו וינחם : בולם
ס' ס' יא סמואל כ' י' מכוארים באלו הם מן התפעל : ויש נפעלים
שלא נמצאו בקל כמו נשבע נלדם
נשען

נשען נזהר נכנע ודומיהם והם מפורשים
כאלו הם מהקל. כמו שיתבאר בסוף עקר
ש' ש' ע' ש' : ג' ודע כי כמו שנמצאים
פעלים בבנין הקל שפעמים הם יוצאים
ולפעמים הם עומדים. כמו שכתבתי. כן
נמצאים בבנין זה נפעלים לפעמים יוצאים
ולפעמים עומדים. כמו ובנביא נשמר הוא
יוצא ועמשה לא נשמר הוא עומד.
ופירושו לא שמר את עצמו. וכן ונמכר
בגנבתו הוא יוצא שפירושו שמכרוהו בית
דין : ונמכר לך הוא עומד כמו שפירשו ויקרא כ"ב
חכמים ולשמור את עצמו מפני דוחקו :

המין

השלישי ויש נפעלים נגזרים
מפעלים עומדים. והם זרים
מאד. כמו ונש משה לכבוד. ונקרב בעל
חפית אל האלדים. כצל בגנותו נהלכתי :
ארץ נושכת ודומיהם מעטים :
העקר התשיעי בהוראת בנין פעל הדגוש :
כי הבנין השלישי הזה גם הוא אב
ונקרא פעל הדגוש כי כן תמיד

דע

ס' ס' יא ירא ידוה אל אברם : וינחם ידוה על הרעה.
ס' ס' יא שבת וינפש : אל ביתו וינחם : בולם
ס' ס' יא סמואל כ' י' מכוארים באלו הם מן התפעל : ויש נפעלים
שלא נמצאו בקל כמו נשבע נלדם
נשען

דנוש בו עין הפעל וחוא של ארבע מינים :
 המין האחד הם הפעלים המזוחרים לו
 לכד ולא יכנסו בכנין הקל
 והוראתם כהוראת בנין הקל היוצא באחר
 כמו כפר מחר צוח ודומיהם : ב
 המין השני הם הפעלים הנמצאים
 בשני הבנינים אבל הם בכנין
 הקל עומדים כמו שכן הלך ודומיהם
 וכשיכנסו בכנין פעל אז הם יוצאים לשני כמו
 תלל אינו אהל שכן : ערום הלכו בלי לבוש :
 והוראתם כהוראת בנין הפעיל היוצא לשני
 כמו שאבאר בעקרי : ג
 המין השלישי הם הפעלים הנמצאים גם כן
 בשני הבנינים והם בשניהם
 יוצאי ואין הפרש ביניהם רק שבפעל הם מורו
 על חזק הפעולה והתמדתה יותר מכנין הקל
 כמו שלח ושלה שבר ושבר ודומיהם : ד
 המין הרביעי הם הפעלים הנמצאים גם כן
 בשניהם והם בהם עומדים
 וגם הם מורים בפעל על חזק הפעולה יותר

מבקל כמו ושערך צמח פתח הסמור
 שהם כמו פתח צמח וחשובי המדקדקים
 אינם מורים שנמצאים עומדים בכנין פעל
 הדנוש כי לא הוסדר זה הבנין רק לפעלים
 היוצאים ואומרים כי צמח ופתח הם מכנין
 פעל והחידק מקום קבוץ והוא כמו צמח
 ופתח כמו וישם בארון במצרים כמו וישם : ראשית פ
 הנח נמצאים בכנין והפעלים אשר אין כמותם
 בכל שאר הבנינים והם פעלים המורים על
 הפך הפעולה כמו ודשנו את המזבח שהוא כמד כד ל
 הסרת הדשן וכן תבואתי תשרש רוצה אינו ל
 לומר עקירת השרשים וכן מסעף פארה ופשיה
 במערה רוצה לומר הסרת הסעיפים
 ודומיהם : ה

זרע

כילאיבא זה רק בפעלים הנזורים
 מן השמות כאלו שזכרת ונבאשר
 אבאר עוד בפרק המינים ואף אין לך רשות
 לעשות כן ככל פעל הנזור מהשם רק מזה
 שנמצא מהם כפסוק והנת זה הבנין גם הוצא
 תוליד בן ונקרא שמו בנין פעל :

העקר העשירי

בביאור הוראת בנין

פעל:

הבנין

הרביעי הוא נקרא בנין
פעל תולדתו של פעל

ואין לו רק הוראה אחת והוא שתמיד הוא
פעול על ידי אחר והוא אביו הפעל אשר ממנו
הוא מקבל מקדחו לכן גם הוא דגוש כאביו
והמשל כאשר תאמר על אביו ספר כפר
תאמר על הבן ספר כפר והנה לא נזכר
מי הוא המספר או מי הוא המכפר רוצה
לומר לא נזכר מה הוא הפועל אם זכר אם
נקבה אם יחיד אם רבים לכן קראו לובנין
שלא הזכיר שם פועלו: ב וכן לבנין
הפעל הנולד מבנין הפעיל כי דין אחד
לשניהם כי גם הוא תמיד מקבל פעולתו מיד
אחר ובעבור זה אין באחד מהם צווי כי אין
יצוה אדם לתכירו על מעשה איש אחר ולזאת
הסבה לא יבא צווי בנפעל הנגזר מפעלים
יצאים כמו שכתבתי במאמר זה בעקר הח'
זמכל שכן שאין בהן פעול ואף הבינוני איננו

בפעל רק במקומות מעטים במקום שם
התואר כמו והסנה איננו אבל: לנער סמות נ
הילד: שהם תוארים כראיית הקמץ ואין סופטים י
לומר כי הם עוזרים והקמץ שבהם בעבור
הסוף פסוק שאם כן היה לו לומר והסנה לא
אבל כי מלת אין לא תשמש בפעלים רק
בשמות וכן הא של מלת הילד מוכיח שאינו
עבר כי לא תשמש הא הדיעה בפעלים לכן
צריכים אנחנו לומר כי הם כינוניים תוארים
ובהפעל לא נמצא להם כינוני ולא תואר
לעולם גם המקור לא נמצא בשניהם כי אם
במקומות מעטים ועם אותיות ככלם להם
נמצא לעולם כמו שיתבאר לך כל זה במאמר
שני בעקר שני אם כן לא נשאר בהם רק
העבר והעתיד: נ ואומרים קצת המדקדקים
שאפילו בעתיד אין להשתמש בפעל ובהפעל
רק בשני גופים כי יחסרו ממנו המדברים
בעדם ואומרים זה בעבור כי לא נמצאו מהם
כמקרא רק אחד והוא מכתן לקבר אוכל: אינו י
שהוא עתיד מבנין הפעל מנחי פאיווד ונראה

לי כי מפני זה אין למנוע מלדבר כס והלצה
כמה מלין יש שאנחנו אומרים אותו מדרך
הסברה אף על פי שלא נמצאו בפסוק ומכל
שכן כאלה שנמצא אחד מהם בפסוק ולמח
לא נדבר כס:

העקר האחד עשר כביאור הוראת בנין
הפעילו

הבנין

החמשי גם הוא אב ונקרא
הפעיל וגם הוגה של ארבע
מינים:

המין האחד הם הפעלים אשר הם עומדים
בבנין הקל וזה הבנין יוצאים

לשני כמו קם והקים ירד והוריד
ולואת הסכה הוסד זה הבנין ולכן הוא בנה
לרוב כגוררה נהי העין אשר שם משכן
הפעלים העומדים לרוב כמו שכתבתי בעקד
ששי ויצא גם מעטים בפעלים השלמים כגון
מן שכב רכב תאמר השכיב הרכיב
כלם יוצאים לשני: ב
המין השני בשבנין הקל הוגה יוצא לשני

אח הבנין הות יצאם לשלישי כמו מן שרש
אבל שהוא יוצא לשני נאמר האכיל שהוגה
יוצא לשלישי והמשל המאכילך מן הדיכאן דכריס מ
שלשה גופים הקכה מאכיל וישראל אוכל
והמן אוכל: ג

המין השלישי הם הפעלים אשר לה
נמצאו בבנין הקל כמו
השכים השליך ודמיהם והוראתם
כהוראתו כמו שיתבאר בסוף עקר יג: ד
המין הרביעי הם הפעלים שהם עומדים
בבנין הקל וגם בזה הבנין

כמו ופרעה הקריב: ויעתק משם: שהם
כמו קרב ועתק ואמר ראע שחסר מהם
הפעול ופרעה הקריב חסר מחנתו וכן מן
ויעתק משם חסר אהלו וכן בשאר מקומות
ונמצאים פעלים בזה הבנין שהם במקום אחד
עומדים ובמקום אחר יוצאים כמו החפיר ישיע לב
לבנון קמל עומד צדיק ורשע יבאיש מעלי יג
והחפיר יוצא וכן את העיר לא הרחיקו ראשית מד
ומד הרחיק ממנו את פשעינו יוצא תלום קנ

תלום מט וכן אל תירא כי יעשיר איש עומד
מס לי ברבית ידוה היא תעשיר יוצא והנה גם
זה הבנין הוליד בן ונקרא שמו בנין הפעל:
העקר השנים עשר בכיבור הוראת בנין
הפעל:

הבנין הששי נקרא בנין הפעל והוא
תולדתו של הפעיל ולכן גם הוא
בתוספת הא כמוהו והוא של שני מינים: א
המין האחד כשבנין הקל ממנו עומד כמו
מן קם הוקם והוראתו
כהוראת בנין פעל דהיינו שהוקם על ידי
אחר: ב

המין השני כשבנין הקל ממנו יוצא אז
הוא מקבל הפעולה ע"י אמצעי
והמשל הכרת מנחה ונסך הנה כאן שלשה
גופים הארבה והנפן והמנחה הארבה הוא
כורת והנפן נכרת ועל ידי כן המנחה הכרת
והנה כל שאר דיני התפעל הם כדני אחו
פעל הדגוש כמו שבארתי בעקרו:
העקר השליש עשרה בכיבור הוראת בנין
התפעל: כבר

יאל א

כבר

אמרתי כי הוא אב ותולדה רוצה
לומר פועל ופעול כי פעולותיו הוא
פועל בעצמו לא כזולתו כמו והתקדשם ויקרא כ
ותייתם קדשים: רוצה לומר תהיו מקדשים
את עצמכם וזאת היא הוראתו העצמית וכן
הוראת בנין נפעל כמין השני כמו שכתבתי
בעקרו עיין שם: ב

ועוד

יש לי הוראה אחרת שלפעמים
הוא מתרמה כאלו הוא מקבל
הפעולה ואינו כן והמשל והתכרך בלבבו: דכניס כט
רל שהוא יחשב בלבו שהוא מכורך אבל
אינו כן: וכן יש מתעשר ואין כל מתרושש מס לי יג
והזן רב רל מראה עצמו עשיר או רש ואינו
כן ודומיהם רבים: ג

ודע

שלא יבא זה רק בפעלים עומדים
אבל יש לך רשות לעשות כן
בקצתן אפילו שלא נמצא במקרא אך השמר
לך שלא תעשה כן בפעלים יוצאים והכלל
כי הבנין הזה לא יצא לעולם לזולתו ואל
תשעה אל דברי שקר האומרים שנמצא

i 7 א i

כמדבר לא במקומות שהוא יוצא כמו וכל כלי עץ
סס לב התחטאו: והתנחלתם את הארץ ודומיהם
כי בטוב נוכל לפרש אותם באופן שהם פועלי
בעצמם ואין באן מקום להאריך: ד
ועוד נמצאו פעלים שלא יבאו כי אם
בכנין התפעל כמו התפלל התחנן
ודומיהם הם מפרשים כאלו הם מכנין הקל
וזהו כלל גדול שכל פעל אשר לא נמצא כי
אם כאחד מהבנינים וזלר הקל תפרשהו
כאלו הוא מכנין הקל כמו נשבע נלחם
בנפעל השכים השליך בהפעיל כמו
שכתבתי בשניהם:

נשלם המאמר הראשון
בשם אל אחרון וראשון:
ובשם שהוא אחד ואין שני
אתחיל המאמר השני:

המאמר השני

כביאור ההכדלים אשר בין כל בנין ובנין
מצד הנקודות והאותיות הנוספות לכל אחד

ואחד אשר הם סימנים להכיר איש מרעהו
בין שלמים בין שאינן שלמים ואף הוגל של
שלוש עשרה עקרים:
העקר הראשון כביאור נקודות בנין הקל
והנפעל מהשלמים וסימנם
בנין הקל נקרא בן בעבור שאין לסימנו
אות נוספת על שלש אותיות
השרשיות וגם אין בו דגש:
העקר כולו הפא קמוצה חוץ מהנמצאים
והנמצאות שבהם נהפך הקמץ
לשוא בעבור המם והנון שכסופן ומעמו
מלרע כמו פקדתם פקדתן וכן דין כל מלה
שראשה קמץ שתתרבה בתנועתה והיא
מלרע ישוב הקמץ לשוא: והנה העין פתוחה
בכלן חוץ מבנסתרים ובנסתרת שהיא בשוא
נע כמו פקדו פקדה והטעם לפי שאם היתה
פתוחה צריך להיות אחריה שוא נח או דגש
כדין אחר כל תנועה קטנה וכאן לא שייך
שוא נח כילרבים צריך להוורת אחריה זין
בשורק ולנסתרת הא וקמץ לפניו גם הדגש

לא שייך בהן לומר פקדו פקדה כיהבנין
נקראקל רוצה לומר בלאדנש: ב
ודע כי נמצא הנסתר ליחיד בשלש
אופנים פעל פעול פעול

ובפסוק אחד נמצאו שלשתם ולא יכל מצח
לבוא אל אהל מועד כי שכן עליו הענין וכבוד
ידה מלא את המשכן: אבל בשאר נופי
העבר יבאו הצרויים על משקל הנתוחים:
והמשל כאשר תאמר מן שמר שמרת
שמרת וכולי תאמר מן הפץ הפצת
הפצתי וכולי חוץ מהנסתרים והנסתרה
כשיבאו בהפסק ישובו לקדמותן לצירי כמו
הפצו הפצה: אבל אותם שלמדיהם אלף
הם בצירי בכל נופי העבר כמו שאזכרם אחר
כך: ומשקל פעול הוא בחולם בכל נופי
העבר חוץ מנסתרים והנסתרה שהם בשוא
כמו יכלו יכלה ובהפסק ישובו לקדמותן
לחולם כמו להוציא את הבנים ולא יכלו: ג
ודע כי משקל פעל ופעול על הרוב
לא יבאו רק מפעלים עומדים כמו

פחות מ

סס מ

זקן מלא דבק חדלו קמלו ומן מלא
נמצאים עומדים ויוצאים וכן כל פעלים מנהי
למד אלף שהם עומדים הם על משקל פעל
כמו ממא צמא ירא ושר שיצא יוצא
מן הכלל שהוא כקמץ ומעטים נמצאים
מהשלמים מפעלים ויוצאים כמו הפץ אהב
אכל על משקל פעול תמיד מפעלים עומדים
כמו יכל יצור קצנתי מכל החסדים: לכן ראית לך
אין להם כינוני ופעול כמו שכתבתי במאמר
הראשון בעקר הדמישי בסמן ד אבל יבא
שם התואר במקום שניהם כמשקל העבר
כמו ואכרהם זקן בא בימים הוא תואר סס כד
ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו הוא עבר סס כו
ולא יכל משה הוא עבר ולא נמצא ממנו פחות מ
תואר בפסוק אבל רבותי זל שמשו בו לתואר
כאמרם אינו יכול אינם יכולים ושאר כל
פעולות הבנין הולכים על דרך אחד ואין
הפרש בין שלשה המשקלים: ד
הבינוני הפא בחולם בכל שלשה נופים
והעין בצירי ביחיד לכד כמו

סס כד

סס כו

פחות מ

פוקד אכל בשאר הנופים נהפך לשוא
כדרכו כמו פוקדים פוקדה פוקדות ודע
כי הנקבה תבא על הדוכ בתיו בסוף ושני
סגולים לפניו כמו פוקדות ועל המעט
ירמיה ג בוא כמו הלכה היא : היא שפטה את
סופטים ד ישראל : ועוד אדבר בזה במאמר שלישי
בעקר חמישי כסימן ב : ה
הפעול הפא בקמץ ביחיד כמו פקד
ובשאר הנופים נהפך לשוא
כדינו שכתתי לעיל בעבר ובכולם העין
בשורק כמו פקודים פקודה פקודות :
המקור בקמץ כמו פקוד וזה כשיסמכו
לעבר או לעתיד כמו שמר
דכיום יא
השמרון הלך הלכת : וכן כשיבא במקום
כאשר כתבתי במאמר הראשון עקר
ששיעין שם : ובאותיות בכלם נהפך הקמץ
לשוא ולפעמים גם כן זולת בכלם כמו עד
דכיום ח
קבלת נ אבד הנשארים : וכן עת ספור ועת רקוד
והעין בחולם ואותיות בכלם בחירק והאות
שאחר בכלם רפוייה כמו בפקוד לפקוד

ואחר המס דגש כמו מפקוד וזה לחסרון נון
מן כאשר יתכאר לך בפ' שירה כשיר ה : ז
הצווי ליחיד הפא שואית והעין בחולם על
דרך המקור עם ככלם וברבים וכיחיד הפא
בחירק וזה לפי שהעין שואית כאשר יתכאר
במאמר השלישי בעקר י כסימן ב : וכן
כשיבא היחיד בתוספת ה כסוף אז הפי
בחיריק כמו שכבת עמי : שלה הנער וזה
כשהעין בפתח כמו שלח שכב וכשהעין
בחולם הפא בקמץ חטף כמו מן זכור תאמר
זכרה לי : ויש היוצאים מהכלל ואין לי בהם
עסק פה : ז
העתיד כבר ידעת כי סימנאותן בראש
ונקודות העתיד כנקודות הצווי :
וכלל זה תקח בידך ככל הכנינים מכל הנורות
תוסיף אותיות איתן על הצווי ותמצא העתיד
זכזה הכנין תמיד האיתן בחירק חוץ מהאלף
שהיא בסגול כמו אפקוד לפי שהיא גרונית :
ח ודע כי נופי המדבר בעדו ליחיד ולרבים
יבאו לפעמים בתוספת הא בסוף כמו אפקוד תליס שו

לאסית לט
סס מג

כחמיה ס

דברים ח אלהים : נשלחה אנשים וגופי הנסחדים
והנמצאים יבאו לפעמים בתוספת נון בסוף
פס ד כמו למען ילמדון : שמור תשמרון : ודין
הא ונון זה כולל כל הבנינים : ודע כי עם
יוד ותיו האיתן לא תבא הא נוספת בסוף רק
ישפיע בקצת מקומות כמו ימה יחשה ותקרב
אינו יא ותבואה תעפה בבקר תהיה ודומיהם
מעטים : מ דע כי נמצא פעלים שיבא
לפעמים העתידים בחולם בסוף ולפעמים
יפועה כפתח כמו וישבת המן בחולם : למה
כמיהה תשבת המלאכה כפתח : גם נמצאים שהם
לעולם פתוחים ורובם הם פעלים עומדיכמו
דברים לכ ישבב ירכב וישמן ישרון ובעט : אבל
אותם שהם בחולם הם על הרוב יוצאים :
זולת כשלמד הפעל עין או הית אז הם לעולם
פתוחים בין שהם עומדים בין שהם יוצאים
כמו ישמע ישלח וכן כשעין הפעל עין או
תלוי נט הית כמו השחק למו תלעג לכל גוים
ויוצאים מן הכלל שהם פעלים עומדים :
ישע מדל ונתם עליו ומה אועם לא זעם ידוה : וכל
ס כ

הדברים הללו כוללים גם כן הצווי בידן אחר
לעתיד ולצווי בנקודתם כאשר כתבת לעיל
בסימן ו :

בנין נפעל

סימנו נון נוספת בראש
והוא קל כאכז שאין בו
דגש לסימנו :

העבר כולו בנין כחיריק בראשו ושווא נח
אחריה והעין פתוחה כמו נפקד
נפקדה וכל נקודתו כדרכי אביו : יא
הבנינו גם הוא בנין נוספת כמו העבר
אבל העין קמוצרה ככלן כמו
נפקד נפקדים נפקדה כמו רוח נשברה תלוי נא
והוא תמיד מלרע אבל אחת מהנדרה לך
נשברה שהוא מלעיל הוא עבר לנקבה ולא
יבא כן רק בהפסק אבל זולת הפסק הוא בשוא
כמו נשברה קרית תהו ודומיהם : ישפיע כד
הפעול איננו פה כאשר ידעת :

המקור בא בחסרון נון הבנין ותמיד
הפארגושה להורות על הנון
ועל כן הוצרכו לשום הא נוספת קודם הפא
ח א ס י

לאסית יב כמו אחרי הפרד לוט' והכדילעשות הדגש
 חזק כי אין דגש חזק בתחילת המלה
 כאשר יתבאר בפרק שירה בשיר החמישי
 ואפילו עם אותיות כולם תבאההא כמו
 כמד כר י ב הקהל העדה רק במקומות מעטים תחסר
 חזק כמו בעטף עולל ויונק לענת מפני
 חסלי כד ובכשלו אל יגל לבק: יב
 לאסית יב תמיד כהא כמו הפרד נא מעלי
 אכל העתיד אין צריך להא כי
 אותיות איתן שכראש יעשו הדגש חזק
 וחבלל כי זה הבנין תמיד הנון והא ואותיות
 איתן חרוקים אפילו האלף של איתן על הרוב
 כמו אנכי אשבע מדי שאין בן בקל כמו
 שכתבתי ותמיד הפא בדגש ובקמץ וולת
 כשהפא מאותיות אח הער או הוא והאיתן
 בצירי כמו האסף יעבד וכולי כמו
 שיתבאר בפרק שירה בשיר התשיעי:
 העקר השני בביאור נקודת בנין פעל
 הדגש ופעל מה שלמים
 וסימניהם:

בנין פעל

סימנו דגש העין בכל
 הבנין:

העבר כלו הפא בחירק והעין פתוחה
 חוץ מהנסתר היחיד שהעין
 בצירי על הרוב כמו און הקד תקן
 זנמצאת בפתח כמו אבד ושבר בריחה איכה ב
 ודומיהם מעטים והנסתר והנסתר כשואנע
 כרינו תחת אות דגשה כמו פקדו פקדה:
 הבנינו והפעול תמיד בתוספת סם
 שואית בראש ובבנינו
 בפתח אחריה כמו מפקד ובפעול בשלש
 נקודות אחריה כמו מפקד וסימנך מפמפ
 זעין הפעל בבנינו היחיד בצירי ובשאר הנופי
 בשואנע כמו מפקד מפקדים וכולי
 ובפעול בכל הנופים העין בקמץ כמו מפקד
 מפקדים וכולי: ב
 המקור הפא בפתח והעין בצירי פקד
 כמו נדל פרע ואותיות בכלם כמדכר נ
 בשוא וולת המס שהיא תמיד בחירק כמו
 כפקד כפקד לפקד מפקד:
 ח ב 8 ii

הצוי ליחיד כמו במקור פקד אבל
 הרבים והנקה בשוה נע כמו
 פקדו פקדו וברבות ישוב השוא לצירי
 כמו פקדנה ובעתיד תשים אותיות איתן
 על הצוי כמו אפקד יפקד וכולי תמיד
 נקודתם בשוא כמו מס הבינוני ג ובללוח
 תקח בידך בכל בנין אשר בו הבינוני כחוספת
 מס נקוד האיתן כמו נקוד המס וזה בכל
 הנורות חוץ מכהפעיל שכנחי העין ושם
 אנלה לך הטעם: ד ואם עין הפעל אחת
 מאותיות ראע על הרוב יורד הדגש החרת
 נקודת האות שלפניה ואם היא חירקיעשנה
 צירי ואם היא פתחיעשנה קמץ כאשר
 אבאר בפרק שירדה בשיר התשיעי אבל
 היא והחית אף על פי שלא יקבלו דגש על
 הרוב אין להם כח להוריד הדגש לפניהם
 כמו שחר כחר מחר: ונמצאים בצירי
 כמו נהלת בעזק ודומיהם מעטים וכן
 בכנין התפעל כמו מתיהדים מתלחשים
 כפתח:

בנין פעל סימנו דגש העין בכל
 הבנין כאביו:
 העבר כולו הפא בשלש נקודות כמו
 פקד פקדת וכולי: וביתר
 הנקודות הוא הולך כדרכי אביו:
 הכינוני ליחיד כמו העבר רק שהעין
 קמוצה כמו פקד פקדים
 וכולי כמו שכארת: במאמר הראשון בעקר
 העשירי:
הפעל והצוי אינם בו והמקור המועט
 תמצא בו גם כן הפא בשלש
 נקודות כמו נכב נכבתי: ובנחי הלמד את ראשית מ
 כל ענותו ואין עוד ועם בכלסילא נמצאו: תליס קנפ
 העתיד בא האיתן בשוא כאביו והפא
 בשלש נקודות כמו העבר כמו
 אפקד יפקד וכולי: ונשעין הפעל גרוניר
 או ריש ישוב הקבוץ לחולם בכל הבנין כמו
 כילא פרש ומרק ושטף כמו שיתבאר
 בפרק שירה בשיר התשיעי:
 חקקר השלישי כביאור נקודות בנין הפעיל

מדל ויקל
 טו

והפעל מהשלמים וסימניהם :

בנין הפעיל

העבר כולו כהא
חרקה בראש כמו

הפקיד מלרע אבל הפקידו הפקידה
שניהם מלעיל : ובשאר הנופים יבא פתח
תמורת החירק להקל נקודתו בעבור רכי
התנועות כמו הפקדת הפקדת וכולי :

הבינוני הוא בתוספת מס פתוחה בראש
והפעול בקבוץ ואחר שניהם

שואנח כמו מפקיד מפקד וסימנך מפסוף
ובכל הבינוני עין הפועל בהחירק גדול וכל
הפעול בקמץ גדול : ב

המקור בהא פתוחה בראש להפריש כינו
ובין העבר והעין בצירי על הרוב

סמות ח כמו והכבד את לבו : אבל עם כבלם הוא
עמוס ח בחירק כמו להקטין איפה ולחנניל שקל :

כמדכר א ובן הצווי היחיד העין בצירי כמו הפקד
את הלויים אבל כשיבנה

בתוספת הא בסוף העין בחירק כמו האזינת
הקשיבה וחרבים והיחידה לעולם בחירק

כמו הפקידו הפקיד ורבות הפקדנה וזה
נאמר מדרך סכרא כי לא נמצאו בפסוק :

העתיד כבר ידעת שתשיב איתן על
הצווי כמו אפקיד יפקיד ודע

כי היה ראוי אהפקיד יפקיד עם האההפעיל
אך הפילות בדי להקל התנועות והטילו הפתח

תחת אות האיתן וכן בבינוני הטילו ההא
ואמרו מפקיד והיה ראוי להיות מהפקיד וכן

הפעול מפקד והראוי מהפקד כמו לארכעתם
מהקצעות ועל הרוב עין הפעל באיתן בחירק

זולת מעטים הכאים בצירי על משקל הצווי
כמו יברת ידוח ועם ויז החפוך הם לעולם תליס יכ

בצירי כמו ויכדל אלדים : ראסית א
סימנו תוספת הא

בנין הפעל

כאביו :
העבר כלוהא בקמץ חטוף כמו הכרת יואל א

מנחה או בשלש נקודות כמו
והשלך מכון מקדשו אבל בנחי פא ובנחי דניאל ח

העין באהא עם ווי שרוקה כמו ויסקף חורר ראסית למ
כי אלה שלשתם אחים הם ויבאו לרוב זרה

תמורת זה ונפרט כבנין פעל והפעל : ד
 הבינוני והפעול והצווי אינם בו והמקור
 המועט שבו גם הוא בקמץ הטוף
 ימוקל יי ועין הפעל כצירי כמו והמלח לא המלחת
 והחמל לא חמלת : ועם תוספת הנה
 סס לכ רדה והשכבת ועם כבלם לא נמצא כלל :
 העתיד בא האיתן בקמץ הטוף להורות
 על סימן הבנין כמו כליל תקטר
 ויקראי
 ועם הפא גרונית תנקד ~~הכא~~ בקמץ והעין
 סס יי שולי כחמף קמץ כמו יעמד חי יחרם כל רכושו :
 העקר הרביעי
 כביאור נקודות בבנין
 התפעל מהשלמים
 וסימניו :
בנין התפעל
 סימניו הא ותיו ודגש
 בעין הפועל דרי
 שלשה סימנים :
 העבר כולו כתא חרוקה ואחריה תיו עם
 שוא נח ואחריה שלש אותיות
 שרשיות והפא פתוחה ככל הבנין והאמצעית
 דגושה כמו התפקד וכשהיא מאותיות הגרון
 או ריש

או ריש או היא קמוצה כמו התפאר עלי סמות ס
 והתברך בלכבו והומיהם וכל קראתו דכריס כש
 ונקדתו בבנין פעל הדגוש :
 הבינוני בחוספת מם בחיריק בראש
 ואחריה תיו עם שוא נח וגם בו
 הפילו הנה כי חידה ראוי מהתפקד כמו
 שכתבתי באיתן שכבנין הפעיל :
 הפעול איננו פה : ב
 המקור הוא כמו העבר ולא תפול הוא
 אפילו עם אותיות בכלם :
 וכן הצווי תמיד עם הנה אבל בעתיד
 נפלה הנה כמו בבנינוני
 ואותיות איתן נקודים בחיריק כמו בבנין הקל
 ובבנין נפעל ועל הרוכ עין הפעל כצירי כמו
 אתהלקד לפני ידוה ועל המעט בפתח כמו תליס קיו
 אל תתחדר לפני מלך : ג
 ידוע תדע כי ככל הבנין תמיד תיו התפעל
 קודם פא הפעל כמו שכתבתי אבל
 בשפא הפעל אחת מאותיות זס שץ יש לו
 דגים אחרים וזה שעם הסמך והשין תבא
 ט א פ i

גיכה 1 התי אחר פא הפעל כמו וי שתמר הקות עמרי
 קסלג יכ ויסתבל החגב ועם הצדי תהפך לטות כמו
 ראטי מד ומה נצטדק ועם הזין תהפך לדלת כמו
 דיאל כ הודמנתון למאמר: ד ונראה לי כי אין
 להביא ראיה מן הודמנתון וזה לשתי סבות
 האחת כי היא מלה ארמית והשנית שנמצא
 במסורת הודמנתון כתיב הודמנתון קרי
 והוא אחר מן שתי מלין דקריין דלית ולא כתיבי
 נראה אם בן כי ספק אצלם אם הדלת ראויה
 להכתב אם לא אף על פי שמצינו שבעלי
 התלמוד נהגו לעשות בן כאמרם נודמן לו
 צבי נודקן הדין לא נעשה בן בלשון עברי
 כי בן אמרו רבותינו זל לשון מקרא לחוד
 לשון משנה לחוד: ה גם כאשר הפשתי
 בכל המקרא לא מצאתי שורש שפא הפעל
 של הזין שיבנה עליו בנין התפעל כי יספיק
 להם בנין נפעל בהוראתו השנייה במבואר
 במאמר הראשון בעקר השמיני בסמן ב:
 יטעיה א ומלת רחצו חזבו המצא בספר ההרכבה
 ימיה מט גם וחת שומטנה בנדרות המצא שם ועתה

אשים פני לבאר החסדים ואחר כך הנחיים
 ואחר כך הכפולים בקצור:
 העקר החמישי כביאור נזרת הכרי פא
 כמו נגש:

בנין הקל

העבר הבינוני והפעול
 בא בשלמותו גם המקור
 על הרוכ כמו לא תוכל לזכי נפול הפול לפניו. אסתר ו
 הלוך ונסוע וכן הצווי על הרוכ בנא ראשית יט
 בשלמות כמו נצר בני ולפני התגלע מסליו י
 הריב נמוש: וכן נדרו ושלמו ליי אלדיכם תלים טו
 נפלו עלינו: ויש שרשים מעטים שתחמר
 הנזן במקור ויבא תמורתה תיו. נוספת בסוף
 והם נגש נגע נסע נפח וכמעט אין עוד
 כמו בנשת בני ישראל אל הקדש: ולא כמדבר יט
 יסף עוד לנערת בך: עת למערה: שמואל ביד
 לפחת עליו: אך דע כי לא יבאו בן רק עם קהלת נ
 בכלם אבל זולת בכלם לא יבאו בהסרוץ יחזקאל כט
 נזן ובתוספת תיו בסוף לעולם וכן בצווי
 תחמר הנזן בקצת אלה כמו נש הלאה: ראשית יט
 ונע אל עצמו: ופחי בהרוגים ומן נשל איוב יחזק
 ט ב פ ii ב לו

שמות נ של בעליך אבל מונמע לא נאמר טע:
 ב אמנם העתיד על החוב יבא בחסרון
 נון ודגש בעין הפעל להורות עליה כמו אגש
 יגש וכולם כפתח או בחולת כמו אפול
 יפול: ונמצאים מעטים באים בשלמות כמו
 תלו ירמל ותורתיו יצרו: הינמור לעולם: אך כשהעין
 קה סמות כ גרנית יבא תמיד בשלמים כמו לא הנאף:
 מסלני איוב ולחם סתרים ינעם: הינהקפרא: זולתי
 מעטים יבאו באותיות איתן בצירי תמורת
 ירמיה כה הנון כמו מי יחת עלינו ומי יבא במעונותינו
 רות א ותחם כל העיר שרשם נחת נהם: ג
 אבלול אותו בתוך
 פעל הדגוש:
בנין נפעל
 מחסרי פא נון
 דע וכי בעבוד
 ששני הבנינים האלו הם תמיד דגושה העין
 כמו שידעת לפיכך יבא כנורהזו בשלמות
 בי אין דרך לחסר הנון ולשום דגש בעין
 תמורתו כי כבר היא דגושה ולא יתכנו שני
 דגשים באות אחת גם לא יתכן שדגש אחד

מורה על שני דברים ולכן יבאו לעולם
 בשלמות: ד ודע כי אין הפרש בזה הנורה
 בין העוברים מבנין נפעל ובין העוברים מבנין
 פעל כי אלו ואלו דגושי העין כנפעל לחסרון
 נון השרש ובפעל לסימן הבנין כמו ולא נבר איוב לד
 שוע לפניך הוא עבר נפעל נבר אלדים סמואל אכב
 אתו הוא עבר מבנין פעל וכן תכיר בכל
 מקום לפי כוונת הענין איזהו נפעל או פעל: ה
בנין הפעיל והפעל
 מחסרי פא
 נון שניהם
 שזים בנקודתם לשלמים רק שתחסר נון
 השרש ובא דגש בעין הפעל במקומה בכל
 הבנין:
 העבר הניש הראוי הנניש וכן הבינוני
 מניש הפעול מניש המקור
 והצווי הנש בצירי הננישו הננישו בחירק
 וכן עם בכלם בחירק בהניש וכולי
 האיתן אניש יניש:
בנין הפעל
 כלו ההאבקמין חטוף
 כי יורר נבר הדגש

בנין נפעל
 13

אחר הקבוץ מאחר החטף קמץ:
העבר הנש הנשת וכולי ואין בו בינוני
ופעול וצווי המקור הנש כמו
הנר הנר לי ועם כבלם לא נמצא והעתיד
אנש נש וכולי:

בנין התפעל

גם הוא יבא בשלמות
מפני הטעם שכתבתי
בבנין פעל: ו ודע כי יש שרשים שפאיהם
יוד ובאים על דרך חסרי פאנון וקראו להם
חסרי פא יוד ולא נחוי פא יוד: אבל אומר
אני כי אין זה רק כאשר עין הפעל צדי כמו
יצב יצק יצע יצר יצת תאמר יצב
נבלת עמים למספר בני ישראל: אצינה נא
עמך מן העם אשר כי אצק מים על
צמא ונחולים ואציע שאול הנד:
בטרם אצודך בבטן ידעתך: ויצת אש
בציון בכלם הצדי דגושה במקום יוד פא
הפעל ושרש יצא יוצאמן הכלל ולכן אומר
איוכ א אני כי הקיפו ימי המשתה: וכן לא הניח
תלים קה אדם שהם דגושים שרשם נקף ננח ולא

דברים לכ
ראשית לב
יששים מד
תלים קלט
ירמו איכ
6
7

יקף ינת ועוד אדכחמה כנחי פא יוד:
ויש שרש אחד שפא הפעל שלול למה
ובא המקור והצווי והעתיד על הרוב על דרך
חסרי פאנון והוה שרש לקח תאמר ממנו
המקור קחת בקחת לקחת והצווי קח
קחו קחי וכולי: וכעתיד יבא בדגש כמו
אקח יקח תקח הדגש במקום למה פא
הפעל ולא נמצא למה אחרת שתחמר זולתי
זאת וזה מפני רוב השתמשם בזה השרש

ואפילו הדגש הפילו לפעמים ואין זרה רק
כשעין הפעל בשוה כמו ויקחו אליך: סמות כס
ואקחה פת לחם: בשניהם הקוף רפויה ראשית יח
כמו שמשרש נסע נאמר ויסעו ויחנו: כמדכר לג
וישאו אתו בניו: הסמך והשין רפויים מפני ראשית כ
רוב השתמשם בהם ויש אומרים כי ללשון
לקחה שני שרשים לקח ונקח ויבאו
העוברים והכינוניים מן לקח והעתידים מן
נקח כמו שיש גם וכן כלשון הליכה שני
שרשים הלך וילך העוברים והכינוניים
באים מן הלך והעתידים מן ילך כמו אלך

ילך וכולי: והראשון יותר נכון:
העקר הששי כביאור גזרת נחי פא אלף

ויווד כמו אמר יושב:

בנין הקל יבא בשלמות על דרך
העתיד ובעתיד תנוח

האלף השרשית כמו יאמר תאמר נאמר
אבל במלת המדבר בערו תחסר האלף וכן
ליוכי במקומה ויו נחה כמו אמר אל אלוה וזה

שליה יהיו שני אלפין יחד לומר אאמר
וכשיבאו יאמר תאמר נאמר כיווההפוך

ישוב הפתח לסגול ומלעיל כמו ויאמר
ותאמר ונאמר וכשיבאו בהפסק ישובו

למשפטם הראשון לפתח ויאמר ותאמר
סס וסלרע חוץ מן ויען איוב ויאמר וחביריו כלם

סלעיל: ב ודע כי שאר הכנינים כלם
יבאו על דרך השלמים ולא תנוח בהם האלף

רק שיטתנו הנקדורת בקצתם מפני האלף
שהיא נרזנית וכן בשאר האותיות אדהע ישוב

החירק של נון נפעל ושל ה הפעיל לסגול
כמו שיתבאר בפרק שירה בשיד שלש עשר

תם

ונם נמצאים שרשים שפואהם אלף שיבאו
בשלמורת אפילו בבנין הקל כמו מן אסף

אמר בא אאסף אאסור והמעם לפי
שאין משמשין בהן הרבדה למה הקפידו

עליהם: ג

גזרות נחי פא יוד כמו יושב:

בנין הקל יבא בשלמורת עד
המקור גם המקור

בכלל זורה כשיחובר אל הפעלים כמו יוד לאסית עב
ירדנו ישוב אשב: אבל כשאינו מחובר

אל הפעלים הוא בחסרון יוד ובתוספת תיו
שבת רדת דעת ודומיהם וזה אפילו

בלי בכלם כמו שכתבתי לעיל: ד

הצווי גם הוא בחסרון היוד כמו שב שבו
וכולי ואין הפרש בין זרה הצווי

והצווי של חסרי פא נון לכן תראה שלי
תטעה בהם אבל אותיות איתן יפרידו בין שני

הגזרות כי בחסרי פא נון האיתן נקוד כחירק
ודגש אחריו כמו ינש תנש וכולי אבל כוז

תגורה הם בצרי שהוא תנועה גדולה להורות
י א יו i

על יוד הנחה והיא אינה כתובה כמו אשב
מיכה א ישב וכולי תמצא ביוז כתובה כמו אילכה
בלפית וד שולל השמאל ואימנה ודומיהם מעטים:
ה ועל הרוב כאשר היוז כתובה אז
האיתן כחורק והעין בפתח כמו אינק יינק
אירש יירש איטב ייטב אישן יישן
ונמצאים הבאים בדגש במקום היוז הנחה
כמו מן יצק אצק רוחי על זרעך ומן יצר
יירש א יירש אצדק וקראו להם חסרי פא יוד ולא
לא נתי פא יוד כיהם הולכים בעתידים על
דרך חסרי פא נון כאשר בארתי בחסרי פא
נון וכאשר חפשתי בכל ספרי הרקרוק
למצא טעם עליה ולא מצאתיו: ו ולי
נראה הטעם לפי שהצרי והסמך קרובים
במוצא ובמבטא ובפרט כשהצדי אינה דגושה
עד שיש הרבה אנשים שאינם מפרידים
ביניהם ובפרט כל אנשי צרפת ואסחינו
אומרים מן יצב יצק ויצג אצב יצק
היצג כמשפט נחי פא יוד היה משמע כאילו
היה אסב יסג הסג לכן נדגשה הצרי

ישעיה מד
ירמיה א

לחזק קריאתה והו כלל גדול ברקרוק
כשיבא דגש במקום האות החסרה או נקראת
חמלה היא מהחסרים וכשתבנה אחרת
מתחנעות הגולות במקומה נקראת חמלה
היא מן הנחים: ז

בנין נפעל

העבר כלו הנון עם וו
נחה בחולם במקום יוד
השרש כמו נודע נודעת נודעתי וכולי
וכן בכינוני נודע נודעים וכולי אבל בשאר
הבנין היוו נעה וכל נקודתו כמו בשלמים מן
ידע הודע והאיתן אודע יודע והאלף תמיד
כחידק שלא כמשפט כידונה על הרוב בסגול
זואת לא באה לעולם בסגול ולא ידעתי לזה
טעם והומרה היוז ביוז מפני היות הדגש
מורגש ונכר יותר ביוז מכיוז: ח

בנין הפעיל

העבר כלו ההא בחולם
תמורת יוד השרש כמו
הושיב הושבת וכולי וכן בכל הבנין
האותיות הנוספות בראשם בחולם בכינוני
מושיב במקור וכצוי הושיב בעתיד אושיב

יושב תושב חוץ מכפעול שהמם לעולם
 בשורק או בקבוץ ככל פעול בין בשלמים
 בין בשאינן שלמים ונמצאים מעמים הפם
 פמות כו בקמץ חמוף כמו ששם שור ותכלת וארנמן
 מלאכי א חוכה משחת ונקודת העין בכל זה הכנין
 כמו בשלמים אבן רע כי אותם העתידים
 שכתבתי בבנין הקל שהא תן לפעמים כחורק
 עם יוד השרש כתובה הם באים על הרוכנס
 כן בזה הכנין עם היוד כתובה אבל לפני
 ראשית יב צירי כמו מן יטב נאמר הטיב ולאכרם הטיב
 פמות כ בעבורה ומן יק ותינק לך את הילד
 ראשית יב ומן ימן אם השמאל ואימנה ומן ילל
 מיכה א אספרה ואילילה
 הבינוני המם כצירי בכל הנופים כמו
 מטיב מטיבים מטיבה לא כנחי
 העין שהיחוד לכד בצירי ושאר בשוא כמו
 מכין מכינים וכולי וכן הצווי והמקור
 והאיתן כלם ביוד נחה אחר הצרוי יא
 הוא בשורק כמו ויוסף
בנין הפעל
 הורד וכן בנחי העין

חקם ובכפולים הוסב בשלשתם ההג
 בשורק ואין הפרש ביניהם בנקוד אבל בשאר
 נופי העבר יש הפרש בין הכפולים ובין נחי פא
 יוד ונחי עין ויו והוג הדגש כמו שיתבאר
 במאמר זה בעקר שנים עשר סימן ה: יב
בנין התפעל
 כל זה הכנין יב
 בשלמות כמו מן

ילד ותילדו על משפחתם ומן יעץ כמדבר א
 ותיעצו על צפונך ולפעמים תהפך היוד לוי תלויס כב
 נעה כמו מן ידע בהתודע יוסף אל אחיו ראשית מה
 ומן ידה והתודה עליו: ויקרא יי
 העקר השביעי כביאור גזרת נחי עין ויו:
 דע כי כל שרש שעין
 הפעל שלו ויו היא נחה בכל הכנינים כמו מן
 קום יאמר קם קמת וכו חוץ כשלמד הפעל
 הוא תנוע היוד בכל הכנינים כמו מן אותה אותה
 נפשי ומן קנה קנה קייתי ידזה ויטאלי תלויס מ
 ומן דנה הנה ארת הארץ ומן צנה יטעיה כס
 צייתי אתכת ומן ענה ענתה ושתיהמלכה אסתרא
 לא תנוח היוד לעולם ונמצאורק של שור

שרשים שאין למדיהם הא ולא תנוח בהם
 לעולם והם נוע וישוע ועות אמנסנוע
 כמדבר כא לא בארק כקל כמו ויראו כל העדה כי נוע
 ראשית כה אהרן וינוע ומת וישוע לא נמצא רק
 בפעל הרגוש שוע שועת שועתי ועות
 נמצא בפעל ובנפעל ובהתפעל כמו לעזרת
 אדם בריבו ידוהלא ראה בן נעות המרדות
 קהלת יכ והתענותו אנשי החיל וכל שאר הם
 נחי היוז

בנין הקל

העבר הפא בקמץ כמו
 קם לחורורת על היוז
 הנהא אף על פי שאין דרך הקמץ לחורורת
 על ויו רק ריז החולם לחורורת עליה ונהלף
 בכאן לקמץ בדי להשורת זה הקל לשאר
 העוברים הקלים שבכלם הפא בקמץ חוץ
 מכבפולים כמו שיתבאר בעקר השנים עשר
 במאמר זה ונמצאה האלף כתובה אחר הקמץ
 הנופעל במלת וקאם שאון בעמך והיא נחה ובאה
 נעה במלת וראמה וישבה ושני האלפין הם
 במקום ויו וכן בנסתרים ונסתרה הפא קמוצה

ובמעם מלעיל להורות על ויו הנחרה כמו
 קמו קמה אבל בשאר הנופים הפא
 פתוחה כמו קמת קמתי וכו וזה מפני השוא
 הנח ששייך בכל עבר קל שאם היתה הפא
 קמוצה לא היתה השוא נח כי אם נע כמו
 שיתבאר בפרק שירה שיר השמיני גם יבא
 העבר בצירי לגזרת פעל כמו כאשר מרת
 אהרן אחיך כי מתו כל האנשים וכן
 בניס אנחנו לאהיו עכדיך מרגלים מדוע
 אתם לנים נגד החומרה ולגזרת פעול
 הבקר אור והאנשים שלחו המה וחמריהם:
 פי ארו עיני ודומיהם מעטים: ב
 הבינוני כלו הפא בקמץ ואין הפרש בין
 הבינוני ובין העבר לנסתר יחיד
 כמו בא אחיך במרמה הוה עבר
 אנכי בא אליך בעב הענן הוא בינוני אבל
 בנקברה יש הפרש כי העבר מלעיל כמו
 ורחל פאה והבינוני מלרע כמו והנה רחל
 בתו פאה וכא בצירי לגזרת פעל כמו
 מת אנה ולגזרת פעול כמו טוב טובים: ג

דברים לב
 סמות ד
 ראשית מז
 כחמיה יב
 ראשית מד
 סמואל א יד
 ראשית כז
 סמות יט
 ראשית כט
 טס
 וסעיה לח

הפעול

המקור והצווי ככלם העין
שרוקה על הרוב:

איכה א המקור
יכה א הצווי

כמו לא אוכל קום:
קום קרא וכן הפעול אבל לא
נוכל לעשותו מן קום כי הוה

פועל עומד אך נעשה אותו מן שום שהוה

פועל יוצא ונאמר שום שומים כמו על פי

פועל ב יג אבשלום חיתה שומה שומות ונמצא המקור

שמים מד והצווי בחולם על דרך הכפולים כמו קום

נפשה כד יקומו דברי פור התפוררה ארץ מוט

ירמיה נ התמוטטה ארץ והצווי כמו ושוב אלינאם

יהושע יד דוח: מלאת בני ישראל: ד

העתיד אותיות איתן קמוצים להורות

על הו עין הפעל כמו אקום

יקום ובולי והויו השרוקה אינה עין הפעל רק

ויו המשך כויו אפקוד יפקוד וכו' ויש אומרים

כי היא שרשית והראיה מן יקומו תקומו

שאם לא היתה הויו שרשית היינו אומרים

יקמו תקמו על משקל יפקודו תפקודו שאין

בהם ויו: ה גם נמצאים בחולם כמו

ואל

ואל תקץ וכן במסודות כל יחוס תחום מפליג
בחולם בר מן חד כשורק לא תחום עינים יפשים יג

ובל אחוס רכותיה בשורק ובהפסק יבג

העתיד תמיד בחולם כמו יחי ראובן ואל ימת דברים לב

ושלשים שנה וימת אבל כשהיו זולת הפסק ראשית ה

ישוב החולם לקמץ חטף וכפרט עם ויו ההפוך

כמו ויקם אברהם וישתחולעם הארץ סס כב

ויקץ מואב וכן זולת ויו ההפוך בהסמכה כמדכר כב

למלה זערה כמו ישב נא אפק והמתק: דכילט

תשב נא נפש הילד והקמץ השני מכל אלו מלכס איו

נקרא קמץ חטוף וחייתבאר לך בפרק שירה

בשיר אחד עשר: ו

בנין נפעל

העבר בנין קמוצה

בשלוש גופי הנסתרים

כמו נבון נבונה נבונה וכשאר הגופים

נהפך הקמץ לשונה כרינו והחולם יהפך

לשורק כמו פינבנותי נפונתי ונרפתי וזח

כדי שלא יהיו שני חולמים יחד: ז

הכינוני ליחיד כמו העבר וכשאר הגופים

יהפך הקמץ לשונה כמו נבון

יא א ii i

ישעיה תלי
ל

נבונים וכולי:

המקור והצווי באים בהאחרוקה בראש
ודגש אחרירה כמו בשלמים

הבון וכן אבון יבון תבון נבון וכולי:
העקר השמיני בויכוח להוכיח שבנין פעל
שבגורה זו הוא הבנין אשר

קראו לו קצת המדקדקים מרובע:

בנין פעל ופעל הנה הגעתי אל
המקום אשר

אמרתי בתחילת המאמר הראשון כי אוכח
שבנין המרובע לא נמצא כלל דע כי אמרו

קצת המדקדקים על מלת האכלהו אש:

מלשני בסתר: למשפמי אתחנן שהם
מבנין מרובע בעבור הקמץ חטוף שבפיה
הפעל שלהם שהוא במקום חולם להורדת
על ויו נחה אחר פא הפעל:

העבר הקל אוכל אוכלת לושן לושנת
שופט שופטת הרי ארבע אותיות
שרשיות עד כאן לשונם אכן אני אומר כי אין
להביא ראיה משלש אלה כי לא נמצאו דק

אינו כ
תליס(אינו)
קס ט

אותם לכד ואין לכנות בנין בעבורם דק הם
בכלל הזרים או המורכבים כאשר יתבאר
בספר ההרכבה כל אהת ואחת במקומה

ומה שאמרו עוד שנמצאים בגורה זו מרובעים
אמיתיים כמו מן בון נאמר בונן היוו הנחת
היא עין הפעל ואחר כך שני נונין שהן שני
למדי הפעל הרי ארבע אותיות שרשיות על

פן נקראים מרובעים אמתיים עד כאן
לשונם: ג על זה אשיב ואומר כי אמת

הוא שבונן וקומם ושוכב כפול בהם למד
הפעל אבל הם מבנין פעל הדגוש ולפי שהיוו
נחה אי אפשר להדגישה כי אין דגש לעולם
תוך אות נחה לכך כפלו בהם למד הפעל

תמורת הדגש ואמרו בונן במקום בון והראיה
על זה שגם בהתפעל שבגורה זו כפלו בו למד
הפעל במקום הדגש ואמרו התבונן במקום
התבון וכן בפעל שגם הוא צריך לדגש

אמרו באין תהמות חוללתי במקום חולתי: משלי ט
וכן מיי מצעדי נכר בוננו הוא מבנין פעל תליס לו
במקום בוננו: וכן ימולל ויבש מבנין פעל טס ג
יא ב ii ii

מנורה זו : והאומרים שהם על משקל יקוממו
 ישוכב מבני המרובע צריכין לומר שהם
 פעלים עומדים אבל לא בן דעתי כי כל זה
 הבנין דינו להיות יוצא וזה גם הוא לי לישועה
 כי הוא במקום פעל שהוא תמיד יוצא כמו
 שכתבתי בעקרו : ועוד ראייה אחרת שזה
 הבנין הוא במקום פעל כי הבינוני והפעול
 שבו הם כמם שואית בראש וכן אותיות
 בכלם ואותיות איתן כלם בשוגג כדן כל
 בנין פעל וההפרש שבין הבינוני והפעול
 הוא שהבינוני בצירי כמו משוכב נתיבות :
 והפעול בקמץ כמו והוא מחולל מפשעינו :
 והכלל כי בנין פעל שבנורה זו נקודה
 הפא בחולם להורורת על ויהנה שהוא עין
 הפעל וכפל בו למד הפעל במקום הרגש
 ונקודה בצירי כמו בונן קומם והנקודות
 הנוספות בראש כלם הם בשוא על דרך בנין
 פעל וכזה הדרך יבג בנין פעל ואין הפרש
 ביניהם כי אם לפי הענין כמו בוננו חצם הוא
 מבנין שקורא אני פעל מצעדי נבר בוננו :

טעיה כח
 טס כב
 ג
 תלים יא
 טס לו

מבנין פעל חללהירו מבנין פעל לפני אינו כו
 נבעורת חוללתי מבנין פעל כאשר משלי כ
 כתבתי לעיל : ד

בנין הפעיל

העבר כלו הפא בצר
 בראש ובשלש נופי
 הנסתרים הפא בחירק כמו תקים הקימו
 הקימה ובשאר הגופים בפתח כמו הקמת
 הקמתי וכולי לפעמים אף בהם הפא בחירק
 אבל הוא בחטף פתח או בחטף סגול כמו
 הקימות הקימותי הקיצותי כי ייסמכני : תלים נ
 הבינוני המם בצירי כמו הא העבר ובשאר
 הגופים הצרי תהפך לשוא כדינו
 כמו מקים מקימים :
 הפעול המם בשורק כדינו כמו מוקם
 מוקמים וכולי :
 המקור כהא קמוצה להכריל בינם ובין
 העבר ופא הפעל בצירי כמו תקם
 אבל עם בכלם בחירק כמו בתקים בתקים
 וכולי : ה וכן הצווי ליחיד ולרבות בצר
 ובשאר החירק תקם הקימו הקימי

הקמנה ולפעמים הפילו הן הכנין
 מהמקור והצווי כמו נצב לדיב י: ועומד לדין
 עמים שהוא כמו להריב להדין ובצווי
 כמו שים כה: לין פה: ובתוספת הא כמו
 בניתהני לבן המלה מעיל ולרכים נמצאים
 לרוב בחסרון הא כמו שימו שיהו שירו
 שיתו נילו לינו כלם מעיל וכן לנקבה
 שתי לבך ליני הלילה ונמצאה הה
 החסרה בעבר והיא בינתי בפפרים במקום
 הבינותי וכן לדינים רכים ודינם אמרו שהוא
 כמו והדינים עיין בספר ההרכבה אך דע
 כי לא יבא זה החסרון רק בפעלים שלא נמצא
 מהם צווי בכנין הקל כמו אלה שזכרתי כי לא
 נוכל לומר שומו שוחו שותו גולו לזנו גם
 ברוכס לא נמצא העתיד בקל לומר אבון
 אשור אשות אשום אשוש אנול גם
 שאר פעולות בנין הקל לא נמצאו בהם כי אם
 מועד כמו אשר שר לי כי שתי לילדים
 בנתה לרעי ורומיהם מעטים אבל הפעלים
 שנמצא בהם הקל והפעיל לרוב כמו קם

ישע'ג סס
 רחמי סול
 לא ס
 חלים ס
 ירמיה רות
 63
 דניאל ט
 ירמיה י
 תלוי רחמי
 7
 תלוי קלט

שב סר בא שנמצא כמו הקים השיב
 הביא לא יבא הצווי בחסרון הא לעולם כי
 לא נוכל לומר קים שיב סיר ביאודומיהם:
 וחבור זה הכלל ותצפנהו כי טוב הוא ולא
 קדמני בו אדם:
 העתיד גם יבא בו אותיות האיתן בקמץ
 כמו אבין יבין וכולי והיה ראוי
 להיות כצרי כמו מס הכינוני כאשר נתתי כללו
 בכנין פעל מהשלמים כמאמר שני בעקר
 רביעי כסימן ד אכן בא בקמץ להכדילו
 מעתיד הקל שבנחי פא יוד שהם כצרי כמו
 אשב ישב וכולי לכן נקדו זה האיתן בקמץ
 כאיתן הקל שבגדרה זו אבל אותם בפני
 שרוקה כמו אקים יקים ואלו הם בפני
 חרוקה אקים יקים וכולי או כצרי יקם
 וכאשר יבא בהם ויו ההפוך ישוב הצרי לסגול
 כמו ויקם וישב וזה לפי שהם בטעם מעיל
 כבר כתבתי בנחי פא
 יוד כמאמר זה בעקר
 ו כסימן יא ז

בנין הפעל

בנין התפעל

כבר נתבתי לעיל

כבנין פעל בעקר

זה בסימן ב שדינו לבא כפול בלמד הפעל
במקום הדגש כמו התבונן התבוננת וכולי:

הבינוני מתבונן: המקור והצוי התבונן
כמו העבר: העתיד אתבונן

יתבונן תתבונן וכולי:

העקר התשיעי כביאור נזרת נחי למד

אלף כמו קרא:

בנין הקל

כלו באלף נחה וקמץ
לפניה חוץ בנסתרים

ונסתרה שהאלף נעה כמו קראו קראה
ובבינוני וכפעול נחי האלף ליחיד לכד וכשאר
הנופים נעה כמו קורא קוראים קרוא
קרואים וכולי:

המקור קרא ועם אותיות בכלם בקרא

בקרא לקרא מקרא ובא

לפעמים בתיו נוספת ועל דרך נחי למד הא

טופסים מ אשר אבאר בעקר שאחר זרה כמו לבלתי

ימיים כט קראות לנו לפי מלאכת לכבל: ב וכן

תתחלף

תתחלף זו הנורה בהרכה מקומות עם נחי
למד הא ואין לי להאריך:

הצוי קרא האלף נחה ובשאר הנופים

נעה כגון קראו קראי קראנה

ובא בחסרון הא כמו קראן לו ויאכל לחם

ובא האלף נחה במלת קראן לי מרא: ג

ואותיות איתן נקודות כמו בשלמים ואלף

נחה כאשר היא בסוף התיבה כמו אקרא

יקרא וכולי אבל כשאחריה אות או היא נעה

כמו יקראו תקראו תקראי אבל ברכות

היא נחה כמו תקראנה מלחמה: ד וכל

שאר הכנינים הולכים על זה הדרך רק שבהם

כא צירי על הרוב לפני האלף הנחה בעוכרים

הנמצא ובמדבר בעדו כמו נקראת נקראתי

מלאת מלאתי המצאת המצאתי וכבר

כתבתי לך כי רבים מנחי פא אלף באים על

משקל פעל בצרי וכלם פעלים עומדים כמו

מלא ירא ודומיהם עיין שם:

העקר העשירי כביאור נקודת נזרת נחי

למד הא כמו גלה:

יב א י2 i

בנין הקל

נחלקה היתה לארבע
אופנים האופן הראשון
שתכא נחה בסוף כמו גלה השני שהיה
נעדרת כמו גלו השלישי שנהפכה לתיו
רפויה כמו גלתה חד בשאר הגופים נהפכה
ליוד גלית וכו' ובכלם הפא נקודה כבשלמים
ודע כי בגופי הנסתרים והנסתרה תהפך
דברים לב לפעמים והוא ליוד נעה כמו מן חסה צור חסיו
תלס כו כן בק חסיה נפשי על משקל פקרו

פקרה: ב

הבינוני ליחיד ההא נחה וסגול לפניה
על הרוב כמו גולה להברילו
מנחי לסוד אלף שהוזה בצירי כמו קורה
כאשר כתבתי בעקרו ובחסמכו למלה
זעיררה או למלה מלעיל גם הוזה בצירי
כראשון שמו כמו ויהי בנהעיר עשה פלא ודומיהם
רבים ונמנים עלפי המסורת והיחידה
אסתי נ היא בקמץ לפני ההגה כמו אסתר עשה
זכרים וברכות נעדרה ההא כמו גוללים
גולות: ג

הפעול

נהפך בו והוא ליוד נעה בכל הנפיש
ונקודתו כמו בשלמים כמו גלוי
גלויים וכולי:

המקור

הפא קמוצה והעין כחולם כהג
נחה בסוף כשהוא זולת בכלם

ומחובר לפני הפעלים כמו ראו ראינו: כראשית כו
עשה יעשה לו וכשאינו מחובר אל הפעלים משלי כו
הוזה בשוזה כמו ראה פניך לא פללתי: ראשית מח
עשה צדקה ומשפט וכן לאחר הפעלים משלי כו
הסבלת עשו: אבל עם בכלם תהפך ההא ראשית לא
ליוו נחה ובתוספת תיו בסוף כמו בגלות
גלות וכולי גם זולת בכלם כמו גלות הארץ טופניס יוח
ודומיהם מעטים ונמצא אחד מחובר אל הפעל
עם התיו כמו היות אחיה בסוג: ואין לו תלס כ
דומה: ד

הצוי

ליחיד בשוא ונחה בו ההגה בסוף
וצירי לפניה כמו גלה וברבים
וכיחודה נעדרת ההא כמו גלו גלי: וברבות
נהפכת ליוד נחה וסגול לפניה כמו אל שאל שמואל כו א
בבניה או בליוד כמו צאנה וראינה: אף שיר נ

על פי שצאנה שרשו יצא בנה על משקל
 ראנה כרי לזווג המלות:
 העתיד תשים אותיות איתן על הצווי
 ותמצאהו ונקודתו כבשלמים
 והנה כל הכללי שזכרתי בכנין זה בהתהפכות
 ההאליוד או לתיו והסרונר מכל זבל הם
 כוללים כל זהבנינים ונקודת הפאואותיות
 הנוספות כמומם הבינוניים והפעולים ואותיות
 בכלם ואיתן של כל הבינונים נקודתם כמו
 בשלמים לכן אין צריך לבאר כל אחד ואחד:
 ה ודע כיעין הפעל שבעבר לנסתר היחיד
 בכלם קמוצה כמו נלה נגלה גלה הגלה
 בן כלם ובעתיד היא כסגול כמו אנלה אנלה
 אנלה אנלה וכו' וכולי וכן כבינוני
 ליהיד היא סגולה וליחידה קמוצה וכן בפעולי
 חוץ בכנין הקל כמו שכתבתי לעיל בסימן ג:
 והמקורים בלם עם בכלם בתיו בסוף וחולם
 לפניו והצוויים בלם בצירי כמו נלה הגלה
 גלה הגלה וכולי ועוד ראוי שתדע כי רוב
 העתידים שבגזרה זו יבאו לפעמים בחסרון הא

השורש כמו בקל אנל יגל תגל נגל בחירק
 ובסגול ומלעיל ונמצאים באותיות איתן בצירי
 כמו אל תפן: ותתע כמדבר באר שבע
 בנפעל אנל יגל תגל נגל בחירק ובקמץ
 בפעל אנל יגל תגל נגל בשוא ובפתח
 בבנין פעל והפעל לנה נמצאו בחסרון הא
 ובהפעיל אנל יגל תגל נגל כשש נקודות
 בהתפעל אתגל יתגל תתגל נתגל: ו
 ודע כי על הרוב לא יבאו החסרון רק עם וי
 החפוף כמו בקל ויבן יאלדים: בנפעל
 ויקר אלדים: בפעל ויצו יאלדים: בהפעיל
 ויפן ונבא ונב: בהתפעל ויתגל בתוך אהלה:
 וסימנך הנסה דבר אליך תלאה עם הא ובתיב
 אחריו תבא אליך ותלא בחסרון הא ומעטים
 נמצאים בלי וי החפוף כמו אל תפן אל
 מנחתם: וסוד אחר אל תגל: יעש יל
 עמכם ודומיהם: ו
 לצווי ליהיד בא לפעמים בחסרון הא
 כמו בפעל צו ארת בני ישראל
 גל מעלי: בהפעיל הרף ממני:

מדכ ראשו
 כח יי

ראשית ב
 כמד (ראשו)
 כב
 מופט (ראשו)
 טו
 אונב 7
 טס

כמדבר וי
 משלני רות
 כה

כמדבר כח
 תלי (דבר)
 קיט ט

תלוי שמשל כ ^{כא} הרב בפסני שכב על משכבך התהלך
אבל בקל ובנפעל לא יבנה הצווי בהסרון
האלעולם : ח ודע כי ארבע שרשים
הם שלמדויהם הא ולא תנוח לעולם וסימנך
תנגד פירוש תמה נבה ננה כמה ולכן
הם נקודים קמץ ופתח כמו השלמים לא כנחי
ההא שהם לעולם כשני קמץ ולכן הפתוחים
הם במפיק להורות על שלמותם ותאמר פן
נבה וינבה יי צבאות : יען כי נבה בנות
ציון : ומן כמה כמה לך בשרי תוכל
לומר כמהת כמהתי אף על פי שלא
נמצא ופן ננה ולא ינה שביב אשו
ומן כמה כמה ראו פן תמהו אל תתמה
על החפץ במפיק אבל ויתמהמה וכן
התמהמה ותמהו שרשים מהמהמן המרוכעו
לכן לא נכללו עם הארבעה הנזכרים וש
מחלוקת על ותלה ארץ מצרים אם שרשו
לאה או לתה וממנו נאמר כמהתלה היתה
ולא עלי הריב הזה כי אין לי עסק בנסתרות
העקר האחד עשר כביאור נקודת בנין

ישעיה ה
ס נ
תלים סג

איוב יח
תלוי אקבלת
מח

בראשית יט
ישעיה כט

בראשית מז
משלי ט

הקל והנפעל מגזרת הכפולים והם אשר שתי
אותיות האחרונות דומות בהם כמו סכב
שלל נזו ודומיהם ושאר מיני הכפל כבר
דברתי בם במאמר הראשון כעקר שלישי
בסימן ששי ועתה דע כי יש מאלו הכפולים
אשר יבאו לפעמים בשלמים כמו סכב שלל
נזו סכבת שללת נזות ודומיהם ואין צריך
לכאדם אכן על הרוכ יבאו בהסרון אות אחת
מהכפולים ותאחרת היא ויגושה להורות
עליה כמו סבות סבותי וצריכים אנחנו
לומר כי החסרה היא עין הפעל והדגושה היא
למד הפעל כי אם היה להפך לא היה כח בדגש
להורות עליה כי תמיד דגש מורה על מרה
שחסר לפניו לא על מה שאחריו והבן חכור
זה כי הוה כלל גדול בדרקוק : ב
העבר סב הפא פתוחה להברילו מנחי
תעין אשר היא בהם קמוצה
ועוד בעבור הדגש הבא אחריו כשאר הגופים
כמו סבות סבותי וכולי כי אם היה חסמך
קמוצה לא היה יכול הדגש לבא כי לא יבנה

דגש אחר קמץ: ג
 וכן הבינוני בפתח בעבור וזה כמו סב
 סבים וכולי ואפילו אותם
 שהם קמוצים על פי המסרה כמו תם וישר
 נאמר ממנו ויחדיו יהיו תמים אבל צדיק תמים
 שהוא בקמץ הוא לשון יחיד נאמר הרבים
 מהם תמימים על משקל חסיד חסידים והנה
 אין הפרש בין העבר ובין הבינוני ליחיד כיום
 לפי הענין כמו כי אם תם הכסף הוא עבר
 נקי כפים ובר לבב הוא בינוני תואר אבל
 בנקברה יש הפרש כי העבר מלעיל כמו
 המשוב והתורה והבינוני מלרע כמו ולשון
 רפה:
 הפעול לאיבא כי אם בשלמות כמו ואת
 שדוד מרה תעשי ושלה
 רצוצים וכולי:
 המקור והצווי יבא בחולם כדי להברילם
 מנחי העין שהם בשורק
 המקור רב לכם סב את ההר הזה הצווי
 סב דמה לך דודי לצבי סבו ציון והקיפוח
 סבי

סבי עיר מלעיל והיתבאר לך יותר בפרק ישעיה כג
 שירה:
 העתיד אותיות איתן בקמץ כמו בנחי
 העין אבל ההפרש שביניהם
 שבאלו הפא בחולם על רוב וחנתי את אשר סמות לב
 אהן: וכן לרבים וגם של תשלו לה: רות כ
 ירנו ישבי סלע: וכן יסבו תסבוי יסעיה מב
 והנה תספינה אלמתיכם: ופרשיו לזה ראשית לו
 ידקנו ונחי העין בשורק על הרוב כמו ישעיה כח
 שכתבתי שם ויש אומרים שיבא האיתן
 כדגש כמו יתום וכולי ואדבר כם בבנין
 נפעל הבא אחר זה: ד
בנין נפעל רועבר בשלש גופי
 הנסתרינו כנון קמוצה
 ופא הפעל נקודה באחד משלשה פנים כמו
 שיבא גם כן בנין הקל מה שלמים פעל פעל
 פעול כמו שבארתי שם הפתוחים כמו ונקל מלכיס כג
 זאת בעיניי: ונסב הנבול: וחם השמש כמדבר לך
 ונמס והיה ראוי בשני קמצין בעבור החפסק סמות יי
 אלא שהוא פתח דספרא ודין פתח דספרא
 יג א יג

יתבאר בספר מסורת המסורת במאמר
העשירי בעזרת האלושאר הנופים דגושים
ראשית יט כמו נסכו על הבית נסבותם נסכוננו וכולי
תליס כב והצרויים כמו נסכתוך מעי נסכה אלי
נסעה לד והחולמים לא נמצאים רק הרבים כמו ונגולו
כחוס א בספר השמים נגזו ועבר ונוכל לומר היחיד
נגול נגזו על משקל נמוך הנמצא בדברי
תליס כו רבותינו ז"ל שרשו מכה מן ומכו בעונם וכל
שלשה המשקלים יבאו בשאר גופי העבר
על דרך אחד נסבות נקלות נגלות כלם
דגושים הלמד להורות על חכפל ונמצאים
מעטים מוקלים כמו ונבקה רוח מצרים בקרבו
יחזקאל איוב נחכה ונסכה נקטה נפשי כחיי הראוי
מח
נבקה נסכה נקטה ה
שמואל כ ככ הבינוני ליחיד בקמץ כמו עם נבר התבר
כחוס כ ובצירי כמו ומבלקה ולב נמס
נסעה מע נקל מהיותך לי ושאר הנופים משני המשקלי
יחזקאל לב בדגש כמו אנחנו נמקים וכן ראוי לומר
נמסים בדגש וכולי
נסעה כד המקור יבא בחולם על דרך נחי העין הבוק

הבוק הארץ או בצירי כמו המס ימס וכן שמואל כו
הצווי בחולם על משקל המקור גם יוכל לבא
בפתח כמו שיבא גם כן העתיד כאשר אבאר
כי משפט הצווי ללכר אחר האיתן כאשר
כתבתי פעם ופעמי ושאר גופי הצווי הם דגושי
העין הבוקי הבוקי או המסו המסי
העתיד גם הוא על דרך נחי העין אשם נסעה כז
ואשאף ולא יתם פרוי לחדשיו יחזקאל מ
וידם אהרן והנה גדולה המחלוקת על אלו ויקרא נ
הדגשים כי יש אומרים שהם מן הקל בהוכחת
נאכת אתו מחון שהוא ודאי מן הקל בראיית דגושים ע
אותו ויש אומרים כי הם מהנפעל בראיית
דגש המורה על נון הנפעל ואומר אני שיש
מהם מהקל ויש מהם מהנפעל ולפי הענין
והבונה תכירם ואין לי להאריך אכן הדין
האמיתי שהאיתן מבנין זה ראוי לבגא תמיד
בפתח כמו אשר לא ימד ולא יספר : כנסע א
יבל כבוד יעקב : וכשעין הפעל בנקוד או נסעה יו
היא דגושה כמו יתמו הטאים מן הארץ : תליס קד
ונשסו הפתים וכשפא הפעל גרונית האיתן וכניה יד
י ב כ יו ii

דברים א' כמו אל תירא ואל תחת יתוהמת
ירמיה י' ואל אחרתה אני: ולפעמים זולת אותה גרונת
דלסליו) לב כמו ואקל בעיניה ותקע כף ירך יעקב
סמות טו ותמצאים מוקלים כמו בגדל דרעך ידמו כאבן
דברים לד ויתמו ימי בכי הראוי ידמו יתמו: ויש
אוסרים שהם מהקל מן וידום ותתום כמו
שכתבת לעיל:

העקר השנים עשר כביאור המשנה הבנינים
האחרונים מנורת
הכפולים:

בנין פעל

זה הכנין בא על הרוב
על דרך השלמים קלל
קללת וכולי ואין צריך לבארו אבל בא
לפעמים על דרך בנין פעל מנחי העין שכפול
בולמד הפעל במקום הדגש רק שאלו
תלים טו פתוחים כמו ורומם תחרת לשוני אשר
אוכה א עולל לי ונחי העין צרויים כמו שכתבתי
תלים נט ונאמר מן רמם רוממו אלדינו ארומם
ירומם וכולי וכן מן בון בונן בוננו זהמעם
לפי שרומוח בו שני האותיות האחרונות לכך

היה קשה בעיניהם להדגיש האחת מהכפולים
כי ירמה שהיה שם שלשה אותיות דומות זו
אחר זו כי הדגש מורדה על אורת כפל כמו
שכתבתי ולכן הפילו לפעמים הדגש ושמו
תחתיו וזו נהרה ועל כן יפול הספק בקצרת
מהפעלים האלה אם הם מנחי העין או
מהכפולים: ב אבל הבינוני והפעול לא

יבאו כי אם בשלמות כמו מסבב מחלל ולכן
כל אשר תמצא על משקל מפועל בצירי או
מפועל בקמץ כמו משוכב נתיבות לשבת:
מעונן ומנחש: והוא מחולל מפשענו:
ומרומם על כל ברכה הם מנחי העין ולא
מהכפולים כן דעת ראע בספר צחות אך קשה
לי על ומחונן עניים שהוא ודאי מהכפולים
שרשו חנן: ורבי דוד קמחי הביא קצת מהם
בנחי העין ובכפולים עיין בשרשו:

וההתפעל

בא על הרוב בשלמות
כמו התפלל התחנן
ודומיהם ולפעמים באים על דרך נחי העין
כמו מן מרד ויתמרד על הילד ומן גלל מלכיס א י

ישעיה נח
דבריו ישע
יח כב
כחמיה ט
משלו זד
מלכיס א י

בני הפעיל

העבר בא על שני פנים
 ובשניהם הוא בצירי
 האחד אף הפעיל בצירי כמו והסב לב מלך
 אשור: החל הנגף בעם: העין איש רשע:
 והשני יבא הפא בפתח כמו המר שדי לי מאד:
 הקל ארצה זבולון וכן הנסתרים והנסתרות
 יבאו על שני משקלים הללו בצירי כמו הסבו
 אלי את ארון והמשאת החלה וכתתח
 כמו המקו המקו אבל שאר גופי העבר
 יבאו כלם על דרך נחי העין רק שאלו הם
 דגושים כמו הסיבות את לכם והבתי כבור
 כפי ונחי העין רפויים כמו השיבות השיבותי
 וכולי ואם פא הפעל גרונית תנקד ההגה
 בפתח כמו החלתי לשאול לו: ד
 הבינוני גם הוא בצירי כמו בנחי העין אבל
 אותם הפא בחירק כמו מקים
 משיב ובאוהם בצירי מסב את כלי המלחמה
 מחל להרע והשאר בדגש כמו מסובים
 מסיבה ונחי העין ברפי כמו משיבים משיבה:

שרא ו
 כחל מלי
 כח
 רות א
 וטשה ט
 סמואל א ה
 סופטים כ
 מלכי איוני
 יק ט
 סמואל א כב
 ירמיה כא
 פס כה

הפעול

כמם שרוקה או בקבוץ כדרכו
 תמיד כמו מוסב והשאר בדגש
 כמו מוסבים מוסבה מוסבות יש מלאים
 ויש חסרים על פי המסורת ונחי העין רפויים
 מושבים מושבה מושבות: ה
 המקור בהאקמוצה וצרי אהריה כמו המק
 בשרו ונא בצירי אפילו עם
 ככלם כמו לחחל לחדק אבל בתת לחדק
 בפתח במקום צרי בפא הפעל מה שאין בן
 בנחי העין שהם בחירק כמו לחקים להשיב
 וכן הצווי בצרי כמו חחל רש: ושאר
 הגופים דגושים כמו הסבו הסבי
 עיניך כלם מלעיל כי זולת זה לה היה יכול
 הדגש לכא ולרבות הסיבנה:
 העתיד אותיות איתן בא בקמץ כמו בנחי
 עין ונברלים מהם שאלו הפא בצירי
 כמו אחל גדלך יקל את ידו ואותם הם
 בחירק כמו אקים יקים וכאשר ויבאו עם ויו
 התפוך ישוב דהצרי לסגול בעבור שישב
 הטעם לעיל כמו ויגל את האבן מעל פי הבאר
 ראשית כמ

זכריה יד
 דה כ לה
 דכריס כ
 סיר ו
 יהושע א
 א

מלכס כג וידק לעפר ובוזה הם דומים לנהי העין כמו
שכתבתי שם: ונמצא משקל שהאיתן בפתח
והנש אחריו כמו ויסב אלרים ארת העם:
ביתתם דרכיך ונמצא ויסבו פניהם:
ויסבו את ארון הסמך והבית דנושים להבלעת
אות אחת שלא כמנהג והראוי ויסבו והנקבות
תרבות הם בשוא כמו ותחלינה שבע: ח

בנין הפעל

העבר הוא בשורק הוסב כמו שכתבתי
לעיל בנחי העין ושאר הם דנושי העין כמו
הוסבות הוסבותי וכולי ונחי העין רפויים כמו
הושבת הושבתם לברכם:
העתיד יבא בשני פנים האחד על הרוב
אותיות איתן בשורק ורפי אחריו
כמולחם וידק על כמן ויסב: אבל מכצריך
וישר כהתימך שורד הושר הם דנושים עם
הנח שלא כדן ובאופן השני הם בנ נקודות
וכדנש כמו יבת שער מבקר לערב יבתו:
כבר כללתיהו בכנין פעל ואין צריך לשנותו

העקר

העקר השלש עשרה בביאור קצת הכללים
מהנורות המורכבות:

הנה

כבר כתבתי כתחילת המאמר
הראשון כי עקרי הנורות הם
ששה והם אשר בארתי עד הנה ועתה אבאר
שאר הנורות המורכבות מהששה הנזכרים
ואין צריך להאריך בהן כי כל אחת הולכת על
דרך שני הנורות אשר היא מורכבת מהנורות
והמשל משרש נטה שהוא מורכבת מחסרי
הפא ומנחי הלמר הנה הנון הולכת על דרך
נון של נגש והיא הולכת על דרך הא של
גלה רוצה לומר בכל מקום שתחסר נון של
נגש או תנוח הא של גלה תחסר ותנוח נון
והא של נטה חוץ מהצווי שתאמר מן נגש
נש נשו בחסרון נון ולא תוכל לומר מן נטה
טה טו אלא נטה נטו וכן מן גלה תאמר
הצווי בכנין פעל נל צו בחסרון הא ולא נוכל
לומר זמן נטה נמ: וכן מן נשא בכל מקום
שתנוח אלף של קרה תנוח אלף של נשא
חוץ במקור תנוע האלף בשוא שאת בשאת

ד א י 4

וכו' ב ונורת נחיקצוות הם של שלש
מינים האחד שפא הפעל אלף ולמד הפעל הא
כמו אכה אפה האלף הולכת על דרך נחי
פא אלף והוא הולכת על דרך נחי למד הא
והשני שפא הפעל יוד ולמד הפעל אלף
כמו יצא יצאת וכולי והוא בצרי לנזרת פעל
כמו ירא והשלישית שפא הפועל יוד ולמד
הפועל הא כמו ירה ירית וכולי היוד הולכת
על דרך נחי פא יוד ישב והוא הולכת על דרך
נחי למד הא גלה גלית חוץ מהמקור והצווי
שהם באים בשלמות פא הפעל:

המקור כמו ירא או ירא ועם ככלם בירוא
בירוא לרא מפני דוד:
והצווי כמו ירא את י ירא את י קדושו
נחדה האלף כי שורק חוין שייך
בדיש והאלף נחה להברילו מלשון ראייה
משום שנאמר כי לא יראני האדם וחי ומן
ירה או ירה ירה ועם ככלם לירות כמו
אופל: ג ותכלל כי כל מיני המורכבים
לא יבאו לעולם בחסרון הפא לא במקור ולא

שמואל איח
משלי תלים
כד ל
שמות לב
פס וס תלי
ו

בצווי חוץ משרש יצא ונשא שבאים
בחסרון הפא כמו מן יצא צאת בצאת
בצאת וכולי ומן נשא שאת בשאת
בשאת וכולי שא שאו וכולי והעתידים
מן ירא ירא ירא בור נחה ומן ירה
אירה ירה וכולי ובחסרון הפא איר יר
וכולי על משקל וייף בגדלו: ד ונורת
הכרי הקצוות לא נמצא כי אם בשרש נתן
אשר בעוכרים תחסר הנון האחרונה כמו
נתת נתתי ובצווי ובעתיד תחסר הנון
הראשונה כמו נתן נתן וכולי ובמקור
יחסרו לפעמים שתי הקצוות אחל תרת לרכוס כ
בתת יל הראוי בתנת על משקל בנשת במדברה
וכן נמצא העבר בחסרון שתי הקצוות במלת
ואיכי תתחלי ערף: ה ונורת המרוכעים שמואל ככ
רוצה לומר של ארבע אותיות כמו ושעשע ישעיש יא
יונק חוץ מורכב מנחי הלמד ומהכפולים
ונפלה הא למד הפעל ונכפלה בו הפא והעין
כי שרש ושעה וכן תורתך שעשעתי שניהם תלוסיס
מכנין פעל ובכנין פעל ועל ברכים השעשעו ישעישו
יד ב 14 ii

יסקאל לט

לרכוס כ

שמואל ככ

תלוסיס

וכו' ב ונורת נחיקצוות הם של שלש
מינים האחד שפא הפעל אלף ולמד הפעל הא
כמו אבה אפה האלף הולכת על דרך נחי
פא אלף והוא הולכת על דרך נחי למד הא
והשני שפא הפעל יוד ולמד הפעל אלף
כמו יצא יצאת וכולי והוא בצרי לגזרת פעל
כמו ירא והשלישית שפא הפועל יוד ולמד
הפועל הא כמו ירה ירית וכולי היוד הולכת
על דרך נחי פא יוד ישב והוא הולכת על דרך
נחי למד הא גלה גלית חוץ מהמקור והצווי
שהם באים בשלמות פא הפעל:

המקור כמו ירא או ירא ועם ככלם בירוא
בירוא לרא מפני דוד:
והצווי כמו ירא את יי ירא את יי קדושו
נחיה האלף כי שורק חויו שייך
כדיש והאלף נחה להבדילו מלשון ראייה
משום שנאמר כי לא יראני האדם וחי ומן
ירה או ירה ירה ועם ככלם לירות כמו
אופל: ג והכלל כי כל מיני המורכבים
לא יבאו לעולם בחסרון הפא לא במקור ולא

שמואל איני
משני אצלם
כד
שמות לב
פס ימ אצל
יא

בצווי חוץ משרש יצא ונשא שבאים
בחסרון הפא כמו מן יצא צאת בצאת
בצאת וכולי ומן נשא שאת בשאת
בשאת וכולי שא שאו וכולי והעתידים
מן ירא ירא ירא ירא כווד נחה ומן ירה
אירה ירה וכולי ובחסרון הפא איר ייר
וכולי על משקל ייף בגדלו: ד ונורת יחיקאל לט
הכרי הקצוות לא נמצא כי אם בשרשנתן
אשר בעובדים תחסר הנון האחרונה כמו
נתת נתתי ובצווי ובעתיד תחסר הנון
הראשונה כמותן אתן ותן וכולי ובמקור
יחסרו לפעמים שתי הקצוות אהל תרת לרכיכ
בתת יל הראוי בתנת על משקל בנשת כמדברי
וכן נמצא העבר בחסרון שתי הקצוות במלת
ואיני תתהלי ערף: ה ונורת המרוכבים שמואל ככ
רוצה לומר של ארבע אותיות כמו ושעשע יששה יל
יונק הוה מורכב מנחי הלמד ומהכפולים
ונפלה הא למד הפעל ונכפלה בו הפא והעין
כי שרש ושעה וכן תורתך שעשעת שניהם תלסקים
מבנין פעל וכבנין פעל ועל כרכים השעשעו יששה מו

תלום קים ובהתפעל כחקתיך אשתעשע ונמצאים שני
שרשים של ארבע אותיות נבדלות רוצה
לומר שלא נבפלה בהם אחת מהאותיות והם
תלום פ כרבל וכרסם כמו יכרסמנה חזיר מער:
לכ טו אינו ודוד מכרבל: ומה שנמצא רטפש
לכ פ רשו אמרו רבותינו זל שהם מלות
אונכ כו מורכבות פירש רטפש רטוב ופש פ רשו
פירש שדי זו: ו גם נמצאו הרכה מנורת
הכפולים באים על משקל זה וכפל בהם פ
ירמיה כא הפעל אחר עין הפעל כמו מן נלל ונללתך
קבלתי מן הסלעים ומן קלל והוא לאפנים קלקל
משלד ומן סלל סלסליה ותרוסמך וכלם ל
נמצאורק בבנין פעל וכן מנחי העין הנה יל
ישעיה כב ממלסלך מלסלך גבר שרשו טול מן
יונה א וישלו את הכלים וכן מה שקוראים
חמרדקים מרוכע שהם ככפל למד הפעל
כמו מן שוב משובכ ומן קום מקומם
וכבר הוכחתי כי הם מבנין פעל ואין להאריך
באן: ו הפעל של חמש אותיות לא נמצא
אונכו כי אם אחד והוא חמרמר כמו פני חמרמר מני

צבי: ובהפסק מעי חמרמרו ונבפלה בו העין איכה א
והלמד אחר שלש אותיות השרשיות כי
שרשו חמר אבל לפי סהרדר הפכפך דרך
איש הם שמות התוארים כמו ירקרק או
אדמדם: ח ונמצא פעל אחר מנחי לכד ויקרא יג
הא של חמש אותיות והוא יפפית מבני אדם תלום מה
שרשו יפה וכפול בו הפגה והעין והוא מבנין
הקל אבל חמרמר הוא מבנין פעל אבל נוכל
גם כן לבנות ממנו אביו הפעל ולומר חמרמר
חמרמרת חמרמרת כי כן אמרו המדקדקים
כי כל שרש נמצא ממנו האב נוכל לבנות
ממנו התולדה וכן להפך כמו יקח נא מעט ראשית יח
מים יתן מים על זרע שניהם מבנין הפעל ויקרא יא
נוכל לבנות מהם את אביהם הרפעיל ולומר
הלקיח הנתין: ט וכן כעבור מלה אחת
שנמצאת נוכל לבנות עליה כל הבנין והמשל
מן השמחה כל אויביו נוכל לבנות ממנו גם תלום פט
הבינוני משמח והפעול משמח והמקור
והצוי השמח והאיתן אשמח ישמח יל
אלדינו אותנו על ידי עכוד משיח:

המאמר השלישי

בביאור משקלי השמות ונהלק לשלש עשרה עקרים:

כבש

העקר הראשון כביאור מה היא הכוונה במלת משקל ואיך שוקלין את השמות: הנה כבר כתבתי במאמר א בעקר ג שהסכימו כל המדקדקים לשקול כל הפעלים על משקל פעל והנה באשר עשו בפעלים בן עשו בשמות והמשל כי שקלו ארץ על משקל פעל והכס על משקל פעל וכן אותם שהם בתוספת אות בראש או בסוף כמו משמר על משקל מפעל וברון על משקל פעלון תפארת על משקל תפעלת: ב וכן השמות הכאים סגורת החסרים והנהים עשו להם משקל פעל רוצה לומר באשר תחסר או תנוח אות מהשם בן חסרו או הניחו אות אהת ממשקל פעל והמשל כמו מסעל פישתחסר בונן השרשו הוא בתוספת מם אמרו שהוא ממשקל מעל וכן מטרה

מתנה אשר ככלת תחסר פא הפעל והם בתוספת מם בראש ובהג הנקבה בסוף מתנה על משקל מעלה: ג וכן בנתי פא יוד שנה דעה עצה אשר בכלם תחסר היוד פא הפעל והם כהא הנקבה בסוף הם על משקל עלה וכן מנחי העין כמו אור יום על משקל פול וכן סיר קיר על משקל פיל יר צר על משקל פל: ד וכן באשר באים אלו הנחים בתוספת אות כמו מקום מלון הם על משקל מפול וכן תכנירת תרמית על משקל תפעית וכן כל השמות מכל הגזרות אבל הזוהר מאד בעשותך משקל שתדע איזה אות היא שרשית או שמושית כי יהיה לך למוקש ובפרט בפעלים כמו ומוצא אני מר ממות משקלו פועל כי הוא בינוני מבנין הקל שרשו מצא אבל מוצא רוח מאוצרותיו שרשו יצא והוא בינוני מבנין הפעיל ומשקלו מועל: ה וכן בשמות הנה ומפל בר על משקל ובמקל יד ומפל מחסרי פא נון והם נוספת ומקל מהשלמים

קסלת ז
תלום קלה
עמו ימקל
ח לט

והמם שרשית וכן מקום על משקל שלום -
ומקום מנחי העין ושלום מהשלמים גם
בסמיכות וברכויים אין הפרש ביניהם וישתנו
נקודות אלו באלו: כאשר אבאר כל אחד
ואחד במשקלו ובעקרו:

העקר השני כביאור סבות השתנות
נקודות השמות ואיזה הם
הנקודות המשתנות ובאיזה נקודות הן
משתנות דע כיהסבות המשתנות נקודות
השמות הם ד' וסימנך סרנך סמיכות רכוי
נקבות כנויות והתנועות המשתנות השמות
הם ארבעה הם קמץ צירי סגול חולם
והסימן קץ סח' ונס השוא באחת מהן אך
לא יחשב עמהן כי הוא אינו בכלל התנועות
כאשר יתבאר בפרק שירה בשיר ששי:

ב ועקר השתנות הצירי והקמץ הוא לשוא
ובפרט כשהם באות הראשונה אבל כשהם
באות השנייה ישובו לפתח כמו מן דבר דבר
ומן זמן זמן ביתו וכן בקצת כנויי היחיד
כמו דברך דברך וישתנו לשוא בקצת כנויי
הרבים

ורמיה א'
לאטית כד י'

הרבים ובסמיכותו כמו דברי דברכם דברכן
כאשר תראה כל זה אחר כך בעקר ז: ג
והכלל כל שם מהשלמי שהתנועה הראשונה
קמץ ישוב לשוא בכל ארבע השתניות
הנזכרים והוא הדין בשתנועה הראשונה
צרי ואין הפרש ביניהם רק שהקמץ ישתנה
לשוא בכל שם תהיה התנועה השנייה איזה
תנועה שתהיה אבל הצירי לא ישתנה רק
כשתהיה התנועה השנייה קמץ: ד והמשל
בשהתנועה הראשונה קמץ כמו דבר גדול
קציר זקן תאמר בסמיכות היחיד דבר גדול
קציר זקן וכנויי דברו גדולו קצירו זקנו
וכרבים דברים גדולים קצירים זקנים
וככנויים דבריו גדוליו קציריו זקניו אבל
בסמיכות הרבים הם כחורק כמו דברי גדלי
קצירי זקני ואגלה להך הטעם כמאמר זה בעקר
ששי: ויש ארבע שרשים על משקל פעל
הבאים בסמיכות על משקל פעל והם ירף
פתף נדר נול כמו ירד יעקב פתף המזבח
ונדר אבניו נול אח: ה ואותם שהתנועה

ראטית לכ
משני יחוקל
כד

טו א טז י

הראשונה צרי והשניה קמץ ובנון לכב ענב
שער ודומיהם ישוב הצרי לשוא בכל ארבע
ההשתניות והקמץ לפתח בסמיכות היחיד
לכד כמו לכב ענב שער לבבו ענבו
שערן לבבות ענבים שערות אבל
כשהתנועה השנייה אינה קמץ לא ישתנה
הצרי שבראש כמו אפור בר אבוס בר
אפור אבוסו וכן בכל ארבע ההשתניות לא
ישתנה: ו אותם שהתנועה השנייה
סגול כמו ספר ענל עשב ודומיהם יבוארו
בעקר שאחר זה ונמצאים בארבע נקודות
רוצה לומר בשני צדדיים כמו היל לבן שחר
תבל וישבי בה ולא יתרכו ולא יכוננו אבל
תבל הוא שהוא לשון תועבה הויה בשש
נקודות והסימן ארבעה הם קמץ ארץ
שש הנה שגא"י והמשכיל יבין ועוד סימן
אחר על רוצה לומר כל תבל שהוא לשון ארץ
הוא מלרע ומעמים נמצאים כשהתנועה
הראשונה קמץ והשנייה בסגול כמו און מות
עול ודומיהם וכלם עין הפעל וזו ולכן ראו

מסלי
ס ב 71

מסלי יד

מסלי יח

מסלי ל

מס ו

לשומם כחשבון נדי עין וזו כאשר אבאר
במאמר הרביעי בעקר הרביעי בסימן ה: ז
ודע שחתנועה השנית לא תשתנה לעולסרק
כשהיא קמץ או צרי או סגול הקמץ והצרי
ישובו לפתח בסמיכות היחיד כאשר כתבתי
לעיל ושלשתם ישובו לשוא בסמיכות הרבים
ובקצרה בנויי הרבים כאשר אבאר בעקר
ששי אבל בשאר השתניות לא ישתנו כלל
הוץ מהסגול כאשר אבאר בעקר שלישי:
העקר השלישי בביאור השמות שהם
בסגול:

דע

כילא תמצא שם שתנועתו
הראשונה סגול אם לא שאף
חתנועה השנית היא סגול כמו בנד קבר
חסד עבר ודומיהם והם החלק היותר רב
מהשמות ונקראים שמות של שש נקודות והם
לעולם בטעם מלעיל ואינם משתני בסמיכות
היחיד כלל כמו בנד פשתים חסד אל אכן
בבנוי היחיד יהפך הסגול הרגל שון לחירק
והשני לשוא כמו בנד קברו אבל חסדו
סו ב יז יי

ויקרא תלויס
כ

עברו בפתח בעבור החזרת העין : כ
ונמצאים רבים כפתח אפילו בלא סיבת אות
גרונית כמומן רגל רגלו זמן נפן נפנו
ודומיהם אבן בשאר ההשתניות ישבו כלם
על משקל השמות של שני קמזין דהיינו כמו
שתאמר מן דבר דברים דברי דבריו כן
תאמר מן בנר בנדים בנדי בנדי ומן הקסד
חסדים הכרי חסריו ג ודע כי יש שמות
מאלו של שש נקודות שכאים לפעמים כה
נקודות כמו נדר חמשה מהם נדר בחמש
נקודות ושאר בשש נקודות וכן שכל המשה
מהם בשש נקודות ושאר שכל בחמש נקודות
וכן רבים כיוצא באלה וידועין על פי המסורת
ואכיא כל אלה וכיוצא באלה בחבורי הנזול
אשר התחלתי בו זרה שלשים שנה וטרם
הולדו קראתי שמו ספר הזכרונות : ד גם
נמצאים חכאים לעולם בחמש נקודות כמו
ספר עגל עשב חלב חלק רובם עם
החית והעין אבל שם שתהיה בו התנועה
הראשונה סגול והשנייה צרי זה לא נמצא

לעולם כאשר רמזתי בראש זה השרש ודע
כי בשני דברים נבדלים השמורת של שש
נקודות מאותם שהם לפעמים או תמיד בחמש
נקודות האחד כשיבאו אותם של שש נקודות
בהפסק דהיינו אתנה וסוף פסוק ישוב הסגול
הראשון לקמץ כמו אף לך ארץ וערם יבסה תליס פע
בנר : ויש שיסתנה אפילו בזקף כמו יהיה לי יחזקאל יח
עבר וכן מתחרה בארז ויש מהם שאפילו ראשי ארמי
באתנה וסוף פסוק לא ישתנו לעולם כמו מד כב
מלך תבן ודומיהם ונמצא ארץ שלא
ישתנה בארבע מקומות ובולי במשלי ובתלי
וכן כל כסף משתנה חוץ מן נהפדה בכסף תליס סמ
שהוא בסגול באתנה והכלל הטעמי מן איוב
משליתלים יש להם דינים אחרים כמו
שתראה בספר טוב טעם אבל אותם של
חמש נקודות לא ישתנו לעולם לקמץ בהפסק
ו זהה בדל השני הוא שאותם של שש נקודות
יבאו בכנוי היחיד לפעמים בחירק ולפעמים
בפתח כמו שכתבתי לעיל אבל של חמש
נקודות יבאו לעולם בחירק ואפילו עם

עברו בפתח בעבור הדויר והעין: ב
ונמצאים רבים בפתח אפילו בלא סיבת אות
גרונית כמומן רגל רגלו ומן נפן נפנו
ודומיהם אכן בשאר ההשתנויות ישבו כלם
על משקל השמות של שני קמציין דהיינו כמו
שתאמר מן דבר דברים דברי דבריו כן
תאמר מן בנר בנרים בנרי בנדיו ומן חסד
חסדים חסדי חסריו: ג ודע כי יש שמות
מאלו של שש נקודות שבאים לפעמים בה
נקודות כמו נדר המשה מהם נדר בחמש
נקודות ושאר בשש נקודות וכן שכל המשה
מהם בשש נקודות ושאר שכל בחמש נקודות
ובן דכים כיוצא באלה וידועין על פי המסורת
ואביא כל אלה וכיוצא באלה כהכודי הנדול
אשר התחלתי בו וזה שלשים שנה ומרם
הולדו קראתי שמו ספר הזכרונות: ד גם
נמצאים הכאים לעולם בחמש נקודות כמו
ספר ענל עשב חלב חלק רובם עם
החית והעין אבל ישם שתהיה בו התנועה
הראשונה סגול והשנייה צרי זה לא נמצא

לעולם כאשר רמזתי בראש זה השרש ודע
כי בשני דברים נכדלים השמורת של שש
נקודות מאותם שהם לפעמים אותמיד בחמש
נקודות האחד כשיבאו אותם של שש נקודות
בהפסק דהיינו אתנה וסוף פסוק ישוב הסגול
הראשון לקמץ כמו אף לך ארץ וערם יבסה תלים פע
בנר: ויש שישתנה אפילו בזקף כמו יהיה לי יחזקאל יח
עכד וכן מתחרה בארז ויש מהם שאפילו ראשון ירמל
באתנה וסוף פסוק לא ישתנו לעולם כמו מ
מלך תבן ודומיהם ונמצא ארץ שלא
ישתנה בארבע מקומות וכולי במשלי ובתלי
וכן כל כסף משתנה חוץ מן נהפוך בכסף תלים סח
שהוא בסגול באתנה והכלל המעמי מן איוב
משליתלים יש להם דינים אחרים כמו
שתראה בספר טוב טעם אבל אותם של
חמש נקודות לא ישתנו לעולם לקמץ בהפסק
ו וההכרל השני הוא שאותם של שש נקודות
יבאו בכני היחיד לפעמים בחירק ולפעמים
בפתח כמו שכתבתי לעיל אבל של חמש
נקודות יבאו לעולם בחירק ואפילו עם

אותיות תגרוך לא ישתנה החזק על הרוב
מסלי כו כמו מן עשב עשבות הרים ומן עקב
תלם פט עקבות משיחך ויש ישתנה לסגול כמו
הלקו עגלו הלבן ובסמיכות הרבים הלקי
עגלי הלבן וכולי ובוה האופן תוכל להכיר
אלומאלו: ו ודע כי בל אלו שש נקודות
בשיחה למד הפעל הירא עין ישוכו הסגול
השני לפתח כמו צמח פרח שבה שבע
רבע ואם יהיה עין הפעל חית או עין ישוכו
שני הסגולים לפתח כמו שחל נער בער
נחל שחר ודומיהם אבל פחם ונחל
וכחש המה ממשקל הדגושים רוצה לומר
אם לא היתה החית היו על משקל נב שבת
והראייה כי לא ישתנו ברבויים ונאמר נחלים
יששה ל בנים בחדשים ביה השמות הדגושים לא ישתנו
כאשר תראה בעקר ה: ה ועוד כיהם
כלם מלרע והפתוחים כלם תמיד מלעיל כמו
אותם של שש וחמש נקודות ובוה גם הם
נבדלים מאוחם של שני קמצין כיהם אותם
במעם מלרע כמו וחק דבר עשן ויש

מעמים ויצאים מן הכלל:

העקר הרביעי בכיאר משקלי השמות
שתנועתם הראשונה
חולם:

דע

כשהתנועה הראשונה חולם היא
תשוב לקמץ חטף בכנויי היחיד
וברבוי ובסמיכותו ובכנויי אבל כתנו
שהתנועה השנית תהיה סגול ולי נקודות
אחרת כמו און קדש חדש ודומיהם כמו
אזנו קדשו חדשו אזנים אזני וכולי
אבל בסמיכות היחיד לא ישתנו כמו און אהרן שמות כמ
קדש לוי ודומיהם: ב וכשהתנועה השנית סס כמ
אינה סגול כמו אוצר פוכב עולל ודומיהם
החולם שבראש לא ישתנה כלל והקמץ או
הצרי שבסוף כתבתי דרך השתנותם בעקר
שני בסמן שני והנה כבר כתבתי בשמות של
שש נקודות בעקר שלישי בסמן ו שבשכיל
חית או עין ישוכו חסגול שבסוף לפתח תדע
שכן תכלל גם פה כמו אורח פובע תאמר
ארחו כבעו וכולי אבל כשעין הפעל אחת

מאותיות הגרון אז ישוב החטף קמץ תחת
ראשית לה עין הפעל ופא הפעל בקמץ כמו מן אהל ויש
שמואל כח אהלה ומן תואר מה תארו ויש הפני
ישעיה כב בחולם ותארו מכני אדם :

העקר החמישי בביאור משקלי השמות
של שאר הנקודות בכלל :

כי השמות שתנועתם הראשונה
שורק הם מעטים כמו מניסוענב

דע

תלים ק
כמדבר לא
מיר ו

ועם קמץ חטוף לא נמצא רק
אחד לכד והוא מעשה די אמן אם כן לא
נשאר לי לכאר רק הפתח והחירק ושלש
נקודות ואתן לך כלל אחד מספיק בכלן ואומר
מאחר שאלו השלשה המה נקודות קטנות
ראוי לבא תמיד אחריהם דגש כאשר יתבאר
לך בפרק שירה בשיר החמישי : על כן
השמות הרגושים לא ישתנו כמו אביר כביר

שמואל כח
איוב לו

נב סלם תאמר בסמיכת אביר הרעים :
כביר כח ובכינוי אבירו כבירו ויש מעטים
יוצאים מן הכלל ומשתנים : ב ודע כי
השמות שהם בשוא בראש לא ישתנה השוא
לעולם

לעולם כמו דבש נביר ואב חמוד נבול
ומה שנמצא אכלתי וערי עם דבשי אומרים מיר פ
שהוא ממשקל אחר כאשר נמצאים בכל
משקלי השמות יוצאים מכלל הכריהם ועוד
אדבר מהם בהקדמתי לספר ההרכבה : ג
ודע כי גם התנועה שאחר השוא שבראש לא
תשתנה רק כשהיא קמץ כמו כתב יקר
ודומיהם וכבר ביארתי בעקר שני בסמן שני
דרך השתנות הקמץ וכשיבאו אלו בסמיכות
הרבו וישוב השוא שבראש לחירק כמו כתבי
יקרי והטעם אבאר בעקר שאחר זה :

העקר הששי בביאור הקדמה אחת לכנויי
השמות הנח צריך שאקדים
לך כלל גדול כדין השוא כי הוא עקר ויסוד
בשמוש הכנויים ובפרט בשלמים וכבר ידעת
כילא יבאו שני שואין זה אחר זה ובראש
התיבה לעולם וכבר הודעתך בעקר השני
בסמן שני כי הקמץ והצרי ישובו לשוא
בראש כל שם : ב וכן דינם לפעמים
באמצע ולכן כל שם שתחילתו שוא או

י א ט ז

בשיבא שואבסכת אחת מארבע השתניות
אשר ביארתי בראש עקר שני ויהיה אחר
השוא ההוא קמץ או צרי ותקרה איה סברה
אחרת שצריך לשנות הקמץ או הצרי לשוא
ויהיה או שני שואין בראש התיבה ויהיה אי
אפשר לכן ישוב השוא הראשון לחירק
והמשל מן דברים זקנים הנה כשיבואו
בסמיכות תפול המס כמו שיתבאר במאמר
זה בעקר אחר עשר וצריך אז להקל התנועות
ולחפך הקמץ או הצרי לשוא בדינים ויהיו אז
שני שואין בראש המלה ותאמר דברי זקני
זה אי אפשר לכן נחפך השוא הראשון לחירק
ותאמר דברי זקני: ג זכן בכנויי הרבים
תאמר כל הכנויים בשוא בראש כמו דבריו
זקניו דבריו זקניו חוץ מן אותם שבסופם
מס או נון שבעבורם צריך להקל התנועות
ולחפך הקמץ או הצרי לשוא ויהיו אסכן שני
שואין דבריהם זקניהם על כן נחפך השוא
הראשון לחירקות אמר דבריהם זקניהם וכו'
העקר השביעי בכי אור הכנויים:

דע

כי לכל שם עשרה כנויים והאותיות
המשמשות בהם הם ששה וסימנם
הכנויים והאלף עשרת הכנויים על הסדר מן
דבר תאמר דברו דברך דברי דברים
דבריכם דברנו דכה דכרך דכרן
דברכן: ב הלא תראת כי האות הראשונה
בכלן בשוא והשנייה בקמץ חוץ מן אותם
שסופם מס או נון שבהם נחפך הקמץ שבעין
הפעל לשוא וזה מפני רבוי תנועות על
חבריהם והאלף כנוי הרבים מן דברים
תאמר דבריו דברך דברי דבריהם
דבריהם דברנו דבריה דבריהן
דבריהן: ג הלא תראה בכלם האות
הראשונה בשוא חוץ מן אותן שסופן מס או נון
שהם בחירק כדי שלא יבאו שני שואין בראש
התיבה כמו שכתבתי בעקר שלפני זה וככלם
יוד קודם אות הכנוי להורות על הרבוי: ד
ודע כי הכנויים הנסמכים אל השמות מזרים
תמיד על הקנין רוצה לומר שהשם ההוא הוא
קנין למי שיבא עליו הכנוי בלשון אשכנזיין

דין זין וכולי ובלשון לעז מאו מאו מאו
או דימי דימי דיקולו כמו עבדו אמתו
רוצה לומר עבד שלו אמה שלו אבל הכנויים
הנסמכים אל הפעלים הם מורים על הפעול
כמו פקדו פקדך פקדני בלשון אשכנז איך
דיך מיד ובלשון לעז מי מי קוילו וכולי
רוצה לומר פקד אותו פקד אותך פקד אותי
כאשר אבאר לך בפרק הכנויים באר הטב
ב והנה שבעה האותיות אשר ישמשו
בראש השמות סימנם משה וכלב ולפי
שבעבורם לא ישתנו נקודות השמות לכן אין
צריך לבארם פה אבל יתבאר דינם בפרק
השמושים :

העקר השמיני כביאור משקל השמורת
הנקבים :

דע ביה שמות הבאים בלשון נקבה הם
על הרוב כהא בסוף והאות שלפני
היא אבקמין ומעם התיבה באותה אות שברה
הקמין כמו צדקה חכמה נזלה אכילה
שמלה עבודה מלוכה בתלה ובסמיכות

תשובה היא לתיו והקמין לפתח אבל התנועות
האחרות לא ישתנו כלל רק אותם שהם על
משקל פעלתי כמו צדקה ברכה תאמר
בסמיכות צדקת יל ברכת יל : הכף בדגש
קל כדון אותיות כנגד כפת אחר שונה נח על
הרוב וככנוי ברכתו הכף רפויה צדקתו וכולי
ב והסכה כזרה לפי שהקמין הראשון
יהפך לשוא על כן צריך להפך השוא הראשון
לחירק כמו שכתבתי בעקר ששי אבל
המשקלים האחרים לא ישתנו כמו חכמה
חכמתו נזלה נזלתו אכילה אכילתו ודומיהם
ג והכלל כילהא הנקבה בסוף השמות
שני סימנם האחד תמיד יבא קמין לפנייה
והסימן השני הוא שצריך שיחידה המעם
באותה אות אשר כרה הקמין רוצה לומר
שתהיה התיבה במעם מלרע ואם יחסר לה
אחד מאלו השנים אינה לנקבה רק היא
נוספת או שרשית כמו קרא לילה נחלה
מצרים ארצה שעיר ודומיהם שהמעם בהם
אינו בסוף בכלה הוא נוספת : ד והוא

דברי ראש
לכ

ראשון במד
לכ
ראשית לכ

אשר הם שרשית הסמנחילמוד ההגה כאשר
אבאר כמאמר הרביעי בעקר השביעי בסיומן
ב ונ ושם אתן לך כללים איך תכיר
ההאהנוספת מהשרשיות :

העקר התשיעי כביאור הרבוי מהשמות
הנקביים :

דע כי השמות הבאים בלשון נקבות
רבות על הרוב יבאו עם תיו בסוף
והאות שלפניה נקוד כחולם עם ויו נחה כמו
צדקות ברכות חכמות ודומיהם ובסמיכות
צדקות ברכות אביך אבל חכמות
שרותיה בפתח מפני אורת הגרון : ב
ולפעמיה חיון כתובה ולפעמים אינה כתובה
וזה נקרא בלגה או חסר על פי המסורת וכן
רבוי הזכרים נמצאים חסרי יוד הרבוי כמו
התנינים ב חסרים כל שנא וצדיקם כל אורייתא
כתיב כן חסר יוד אחרינא וכאלה רבים מאד
כאשר אבאר בחבור מסורת המסורת אם
ירצה השם : ג ויש שמות שהם כלשון
יחידה עם הא הנקבה ויבאו כרבוים עם יוד

סופטים ראש
ק
סופטים ק

פס בסוף על דרך רבוי הזכרים כמו מן שנה
שנים נמלה נמלים ודומיהם כמו שיבאו
שמות זכריים לפעמים על דרך רבוי הנקבות
כמו אב אבות וכן בור בורות ודומיהם
ויש מהם שיבאו בשניהם רל על דרך רבוי
הזכרים ועל דרך רבוי הנקבות כמו מן הגור
הגורים וחדורות דור דורים ודורות וכל
זה יתבאר הטיב בפרק המדות :

העקר העשירי כביאור שמות נקביים
הבאים בלשון יחידה עם
תיו בסוף :

דע כי כמו שבבינוני יבא נוף היחידה
על שני משקלים פוקדה או פוקדת
מפוקדה או מפוקדת וכן כלם ועל הרוב יבאו
על משקל פוקדת כמו שבארתי כך יבאו גם
כן השמות כלשון נקבה בשני משקלים
הללו אמנם על הרוב יבאו עם ההגה בסוף
כמו שבארתי לעיל בעקר השמיני ובעקר
שאחר זה אבאר קצת הפרש שביניהם : ב
ועתה דע כי יש שמורת נקביים יבאו בתיו

בסוף והאורח שלפניה נקחה בסגול כמו
קטורת שכולת ועל הרוכ יבאו שני סגולים
לפניה כמו אדרת עטרת: ג ודע כי לא
יבאו רק בשני משקלים הללו רוצה לומר
בשני סגולים או בחולם וסגול לפני תיו
הנקבה וכן כשיבאו בתוספת סם בראש
מנערת משקולת וכן בתוספת תיו בראש
כמו תחבושת תפארת והנקודה שלפני
החולם או הסגול לא תשתנה לעולם בין
שאהרית דגש אולא: ד ודרך השתנותם
ונקודתם כשיבאו עם אותיות הגרון וכשיבאו
בהפסקו כל הענינים תלמוד ותבין מן השמות
של שלשה אותיות הבאים על משקל אלה
שחם בחולם ובסגול כמו קטורת ודומיהם
הולכים על משקל חדש קדש רוצה לומר
שהחולם ישוב לקמץ חטוף כמו קטרתו כמו
שבתתי בעקר הרביעי: ה ואותם שהם
סגולים כמו עטרת הולכים על משקל אותם
של שש נקודות עיין כמו שבתתי בעקר
שלישי ורביעי: אכן דע כי הסגול הראשון

לא

לא ישוב לעולם לחירק רק לפתח כמו עטרתו
תפארתו וכולי כמו רגל רגלו ודומיהם:
העקר האחד עשר כביאר בניי השמות
הנקביים אשר סופם

הא א תיו וכביאר התפרש שביניהם:

דע כי אותם שסופם הא הנקבה כשיבאו
בבניי תהפך ההא לתיו רפויה כמו
מן צדקה צדקתו צדקתי צדקתם וכן כלם
אבל אותם שסופם תיו יבאו בכל בניי היחיד
בתיו רנושח כמו מן עטרת תפארת נאמר
עטרתו תפארתו עטרתם תפארתם וכוה
תכיר או מאו ובלשון רבות תהסר תיו הנקבה
כאשר יתבאר ולכן צריך שנאמר כי מלחמתו
משמרתו ודומיהם הנפרד מהם מלחמת
משמרת כי אלו הורה הנפרד מלחמה
משמרה היה הכנויי מלחמתו משמרתו בתיו
רפויה: ב ודע כי הנקבות הרבות יבאו
עם כנויים בשני סימני הרבוי כבוד רבוי
הזכרים ובתיו רבוי הנקבות כמו צדקותיו
צדקותי וכולי וכן אף הבאים בכנויי היחיד

י א ז i

פתיו דנושה כמו שכתתי הלא המרה יבאו
 ככנויי הרבים בתיו רפויה כמו מלחמתיו
 משמרותיו וזה הלכות החולס ביאין ראוי לבא
 אחריו דגש ג ודע כי השמות שהם בלשון
 רבות כמו שפחות צדקות ודומיהם יבאו עם
 כנויי הנסתרים כשני אופנים האחד עם מוס
 הכנוי אחר ויו תיו הרבות כמו שפחותם
 צדקותם והשני עם האחר ויות זה הרבות
 כמו שפחותיהם צדקותיהם אבל שפחותם
 צדקותם הם כנויים של הנקבה היחידה כמו
 שכתתי לעיל וזהו מרה שפירשר שלמה
 במדבר יו ירחי על ותכל תלונתם וזה לשונו
 ויש חלוק בין תלונתם לתלונותם
 תלונתם תלונה אחת תלונותם שם דבר
 בלשון יחיד ואפילו הן תלונות הרבה
 עד כאן לשונו והנה לא פירש הרב ההפרש
 שבין תלונותם לתלונותיהם והנני אבאר
 ההפרש שביניהם במשל הרי ראובן שמעון
 שיש להם שפחה אחת נאמר עליה זאת היא
 שפחתם של ראובן ושל שמעון וכשיש לכל

אחד מהם שפחה אחת נאמר עליהן שפחותם
 וכשיש לכל אחד מהם שנים או שלשה
 שפחות נאמר עליהן שפחותיהם וכבר יעדתי
 לחבר ספר אחד ואבאר בו כל דברי רש"ל
 אשר דבר בדקדוק בפירוש התורה אסי אריך
 השם יתברך חיי :

העקר השנים עשר כביאור השמות אשר
 בהם תוספת אות על
 שלש אותיות שרשיות :

דע כי האותיות הנוספות בשמורת הם
 ששרה וסימנא וסימנתי לפעמים
 יתוספו בראש ולפעמים בסוף ולפעמים
 בשניהם אבל לא יתוספו רק בשמות הננזרים
 מן הפעל כאשר יתבאר בפרק המינים במין
 השני והנני אבאר אחרת בשני העקרים
 האחרונים דהיינו כל עקר שלש אותיות :
 כ התא לאתמצא נוספת בראש השמות
 השלמים כי אם מן שמע נמצא לה שמעורת
 אתים ואין עוד בשלמים אבל בשמות שאינן
 שלמים נמצאו יותר כאשר יתבאר במקומם
 יי ב 17 יי

אבן בסוף השמורת נמצאו שלש מיני הדין
קצתם שרשיות קצתם לנקבה קצתם נוספות
כאשר בארת בעקר השמיני: ג האלף
תבאנוספת בהרבה מקומות ועל הרוב הי
נקודה בסגול כמו אצבע אשנב אשכול
אנרוף ולפעמים בפתח כמו אבנט אכרף
אכזיב ותמיד שוא נה אחר אותיות האמנות
ויש מהם שהאלף בהם שרשית והם בכלל
שמות של ארבע אותיות ואדבר כם במאמר
שאחר זה בעקר שלש עשרה ודעי כי רוב
השמות שהם בתוספת באחת מאותיות
האמנות לא יבאו עם הא הנקבה רק במקומות
מעטים כמו משמרה תפארה ודומיהם
מעטים מאד: ד ועוד דע כי לא תבא בסוף
השמות אלף נוספת בלשון עברי אך בלשון
תרגום תבא לרוב כמו מלכא עבדא אבן
נמצאים באלף שרשית בסוף כמו כסא פלא
והם מנהי למד אלף ושם אבארכ וגם נמצאים
באלף במקום הא כמו כפטר א להין קראן לי
רות א סרא: ה המס תבאנוספת בראש

השמות ועל הרוב נקודת בחירק ויש
אחריה ותנועה האחרונה קמץ כמו משכן
מקדש וכחולם כמו מזמור מכלול וכשאחרי
המס אות גרונית או המס פתודה כמו מאכל
מחשוף ואפילו זולת אורת גרונית ואז יבאו
דגושים על הרוב כרבו ובכנוי כמו מטעם
מרבד מחמד תאמר מטעמו מרבדו מחמד
מטעמים מרבדים מחמדים וגם בחירק
נמצאים דגושים מעטים כמו מן משנב
משנבי וכל אלו הדגושים הם כתנועה אדרונה
בפתח אבל בקמץ או בחולם בסוף לא יבאו
לעולם דגושים: ו כבר ידעת כי הקמוצים
יבאו בסמיכות בפתח כמו מקדש ירוה:
משכן ידוד טפח: מכל מאכל פרעה:
ויש שיבאו עם הא הנקבה בסוף והמס בחירק
או בפתח או בסגול כמו מלחמה ממלכה
ממשלה ובסמיכות מלחמת כנען ממלכת דברים ג
עונ לממשלת חיים ונמצאו הממשקל גם ראשית א
כזבלי סמיכות כמו מסנרת טפח: ארת סמות כח
המנערת או בחולם כמו משקולת מחנרת דברים כה

סמות טו
מדכ ראש
מ יט

וכבר כתבתו דינם בעקר העשירי ונמצאים
שמות באים בתוספת מס בסוף כמו פתאום
של שום ודומיהם מעטים אבל המס הבאר
בסוף השמות להורות על לשון רבים כמו
דברים זכרים אינה נקראת נוספת רק
שמושיר ולפניה חרק גדול רוצה לומר עם
יוד וכשיבא השם ההוא בסמיכות תפול המס
ותשאר היוד לכה והאות שלפניה נקוד בצרו
כמו זקני דברי :

העקר השלש עשרה בכיאר נקודות
השמות אשר בהם
תוספת נון או תיו או יוד בראש ובסוף הנון
לא תתוסף בראש השמות רק מעטים נמצאים
בשמות עצמים כמו נפתלי נמרוד ודומיהם :
ב אבן בסוף תתוסף לרוב ועל הרוב פא
הפעל בחירק כמו זכרון שלטון ובקמץ בסוף
כמו פשתן חרצן גם נמצאים מעטים בקמץ
המוף בראש או בקבוץ כמו קרבן שלחן
ואו יבאו ברבוי הנקבות כמו קרבנות שלחנות
ונמצאי רבים שהנון בהם שרשית והם בכלל

השמות של ארבע אותיות כמו השמן רבין
ואדבר כם במאמר שאחר זה בעקר שלש
עשרה גם נמצאו מהם הרבה דגושים כמו
זכרון שברון גם כשעין הפעל בשוגא כמו
קלשון קמשון ודומיהם מעטים הדגושים :
ג התיו תתוסף בראש השמות ועל הרוב
היא נקודה בפתח אפילו בלא סבת אורת
גרונית ושוא נח אחרית והתנועה האחרונה
היא שורק על הרוב כמו תמרוד תמרוק
תענוג גם בחירק או בצרי נמצאים מעטים
תלמיד תכריך תרשיש תשבץ ונמצאת
התיו בחירק כמו תהרר גם נמצאים בתיו
בראש ובסוף כמו תלבושת תפארת וכלם
במעם מעיל : ד ונמצאים בתוספת תיו
בסוף ולא בראש והאות שלפניה בשורק ופא
הפעל עם פתח כמו מלכות נבחות מרדות
שחרות ונמצאים שהפא בחירק כמו רפאות
שפלות עקשות גם שהפא שואית ואחרית
חירק כמו ידירות מרירות וראוי לומר הרבוי
מכלם כיוד נעה כמו שמצאנו מן מלכות

דמאל ו ארבע מלכות כן נאמר שכליות עקשיות
נבדלות: ה ונמצאים כחוספת תיו כסוף
וחירק לפניו כמו נפרית שארית ראשית
חמשת ודומיהם גמאלו יכאו כרכיים ביוד
נעה על משקל חמשורת הנמצא בתלמוד
ונאמר ראשיות וכפרטאותם שלמדיהם הא
כמו שאבאר במאמר ד בעקר שביעי: ו
היוד לרוב נמצאה נוספת בראש השמורת
העצמיים כמו יצחק יעקב יצחק ודומיהם גם
נמצא ילקוט וינשוף ונמצא בחולם ועורכ
שמות כח וינשוף על משקל ספיר ויהלום ובסוף שמות
העצמיים נהרי נערי ודומיהם מעטים אבל
יהודי מצרי ודומיהם היודין אינם נוספת רק
הם ליחס באשר יתבאר בפרק המינים:
כאלס המאמר המלטי

המאמר הרביעי

בביאור משקלי השמורת שאינם שלמים
ונחלק גם הוא לשלש עשרה עקרים:
העקר הראשון בביאור שמות חסרי פא נון:
דע

דע כי כל שמות חסרי פא נון הם בתוספת
מס בראש ותמיד היא פתוחה ודגש
אחריה להורות על הנון החסרה כמו מטע
מטע ושריה וכן מבוע סבול שרשם
נבע נבל ובאים בה הנקבה כמו מפלח
מטרה ובצרי כמו מנפה מסכה ודומיהם וכן
מצכה מחסרי פא יוד כידין אחד להם ולחסרי
פא נון כמבואר במאמר שני בעקר ששי
בסימן ששי: ב והנר כבר ידעת כי
ח שמות הדגושים לא ישתנו כמבואר במאמר
שלישי בעקר החמישי בסימן א ועל זה
הדרך באים חסרי הפא עם נחי הלמד כמו
מכה מצה ודומיהם שרשם נבה נצה וההאין
לנקבות אבל קצר המצע שרשם יצע ומהם יטעיה כח
בהא שרשית מטה והראיה שהיא שרשית
שהיא בסגול וזה יתבאר לך במאמר זה בעקר
ששי וכן מחסרי הקצוות מתן וכחסרון שני
הקצוות מתת: ג והכלל כל שם שתמצא
בפתוחה בראש ודגש אחריה כמו רוח אסתר ד
והצלה הפרת פניהם שרשם נצל נבר יטעיה ג
יח א 18 i

ונמצא שנים כלי תוספת אות בראש והם
איוכ כ שיא ושיג כמו יעלה לשמים שיאו וכי
מלכא יח שיג לו שרשם נשא ונשג ואין להביא
ראיה מהם כי מעטים הם:

העקר השני כביאור שמות נחיה פנה אלף
אזיוד הנה ידוע כי לא תנוח
אות לעולם בראש המלה לכן באים אלה
בראש המלה על דרך השלמים כמו מן אמר
אומר ומן אכל אוכיל או אכילה ונמצאים
בתוספת מס בראש כמו מאמר מאכל בנוע
האלף וכן באמצע לה תנוח כמו מן שאל
שאלה או משאל: ב ושמות נחיה פנה
יוד על הרוב הם בתוספת מס או תיו בראש
תקודים בחולם מוצא מושב בקמץ בסוף גם
נמצאים כצרי בסוף כמו מועד מוקש ודע
שאותם שהם בקמץ בלשון יחיד יהיו גם
בלשון רבים בקמץ כמו מן מושב מוצא
נאמר מושבים מוצאות אבל אותם שהם
בצרי יהיו בלשון רבים בשוא כמו מופת מוקש
מופתים מוקשים וכלם בטעם מלרע וכבר

ידעת תהפכות הקמץ והצרי בסוף ונמצאים
עם התיו כמו תושב תושבים אבל על הרוב
אותם שהם עם תיו בראש הם עם תה
הנקבה כמו תולדה תוכחה וכן מנחי הקצוות
תאמר תודה תורה מן ידה ונמצאים כתיו
כתחילה ובסוף כמו תועלת תוחלת ומעטים
נמצאים עם מס בראש והוא בסוף כמו מועצה
מורשה והכלל כל שם שתמצא עם מס או
תיו בראש בנקודות החולם הם מנחי פנה יוד
ושנים יוצאים מן הכלל והבאתי מדרך: ויקרא כ
במעל ידיהם שהם מהכפולים ומעטים כחמיה ס
נמצאים המס בשורק כמו מוסר מוצק גם
נמצאים כלי תוספת אות עם הא הנקבה כמו
שנה עצה דעה לדה ובסמיכות ישוב הצרי
לשוא והקמץ לפתח כמבואר במאמר הראשון
בעקר השני ונמצאים שנים כלי הא הנקבה
והם צאתאמר לו בול הרים שרשם יצא יבל: יצעה איוכ
העקר השלישי כביאור שמורת נחיה העין
בתוספת אות:

לשון יח
יצעה איוכ

דע בי רוב שמות נחיה העין הם בתוספת
יח ב י8 יי

מס הנקודה בקמץ כמו מקום מלון מנוס
ובסמיכות ובכנוי ישוב הקמץ לשון כדינו
בשלמים כמו מקום מקומו מלוננו מנוסי
לכן טועים האומרים בשיר של ארון עולם
והוא ניסי ומנוסי המם קמוצה כי דינה בשונה
מנוסי כדין הקמץ המתהפך לשוא בכנויים וכן
נמצא משנבי ומנוסי אך במשקל השיר הורה
לא יתכן כי צריך להיות שם יתר והויו השרוקה
עם שוא אינה יתר לכן הוא טעות נפל בנוסח
ודינו להיורר ומנוס ליהוהזנים הורגלו לומר
והוא נסי ומנוסי מנת כוסי כדי לעשות חרוז יפה
ובשיבאו עם הא הנקבה תמיד המם שואירת
ושורק אחריה כמו משובה מלוכה מכוכה
וכן עם התיו בראש כמו תקומה הלונה ובזולת
הא הנקבה לא יבאו זה המשקל בתוספת מס
אותיו לעולם: ב והכלל כל שם שתמצא
במס קמוצה מזה הנורה בראש ובארבע
השתניות ובמס או בתיו שואית הרי הוא של
צהי עין ונמצאים שנים בתוספת תיו בסוף
הם נופר וכושר וכבר הורעתך במאמר

שלישי בעקר אחד עשה כסימן המישי כיתיו
בזאת תבנה דגושה בכנויים כמו לבשהך
ולבושת וכן ראולומר מן נופרת נפתי נפתך
ונמצא אחד בתוספת מס בסוף והוא רקס:
העקר הרביעי כביאור שמורת נחי העין
הבאים בלי תוספת אות:

דע

כי נמצאים שמות מנורה זו זולת
תוספת אות ואינברק של שני אותיות
זהמיד פני הפעל נקודה בארת מן המשה
תנועות הגדולות בקמץ כמו צד רע ובצרי
כמו צד עד ובחורק כמו סיר קית ציר
ובחולם אור יום טוב ובשורק כמו שור דוד
ב אבל עם התנועות הקטנות לא נמצאים
ורובם אינם משתנים והמשתנים משתנים
באופנים מהחלפים כמו מן יום יבא הרבוי
וכנויו בקמץ כמו ימים ימיו וכולי וכן מן ראש
ראשים ראשו ואין זולתם טוב יבא בכמיכות
ובכנוי בשורק כמו טוב טובו וזהו כשהוא
שם דבר אבל כשהוא תואר לא ישתנה עין
כשרשי רדוד קמהי: ג והקמוצים והצרויים

שמואל אב

לא ישתנו בלל והסכת תבאר לך במאמרו
בעקר ה גם החרוקים והשרוקים רוכס לא
ישתנורק עיר יבא ברבוי בנוע היווד כמו עיר
עירות וכן שוק יבא ברבוי בנוע היוו שוקים
שיר ה וכן מן קוץ קוצותיו ומן דוד נמצא בסירות
לה כלה וברדים: ד וגם נמצאים בנוע היווד כלשון
יחוד כמו בית עין זית ליל איל חיל עיר
וכלם בטעם מלעיל ולוליה היתה צריכה
היווד לחית רגושה כרין אחר תנועה קטנה
ובכל ארבע ההשתניות תנוח היווד בצרי כמו
בית ביתו זית זיתו זיתים ליל לילו לילות
א אלים חיל חילו והרבוי בנוע היווד כלשון
רבים חילים וכן מן עיר וערים והכנוי לנפן
עירה בחירק ומלת בתים מלרה ורה מאד
בהיות הרגש אחר התנועה גדולה והטעם
מלרע: ה גם נמצאים כויו נעה כלשון יחוד
כמו און עול מות תוד בקמץ ובסגול ואין
במשקלם בשלמים כמו שזכרתי במאמר
שלישי בעקר שני בסימן שבעי ובסמיכות
סס ימ ובכנוי תנוח היווד ברוכס כמו בתוד העיר

ראשית לב
סס מט

מות ישרים וכן בכנוי לפני מותו אל
תוכו מה שבות אונך ובתוספת הא בסוף
כנוע היוו כמו מותה עולה וכן נמצא אחד כויו
נעה בכנוי בעולו אשר עשה ושונה הוא
ממשקל זה אלא שהוקל ונהפך הסגול לשוא
מפני נחות האלף כי דינו שוא:
העקר החמישי כביאור שמות נחוי למד אלף
כי רוכס הם של שלשה נקדות כמו
כלאפלא נבאטנא והולכים על דרך
השלמים פעמים בכנוי בחירק כמו בלאו פלאו
וכפתח כמו טנאך: ב וגמצאים על
משקל פעל כמו צמא צבאו על משקל פועל
כמו גומא סובאו באחד בדגש והוא בסמ
ולא ישתנה בסמיכות אבל בכנוי ישוב הצרי
לשוא ויפול הדגש כמו בטאו כסאך וכן ברבוי
והוא כלשון נקבות שמה ישבו כסאות: ג
והמא היה ראוי להיות המא אלא שהוקל כמו
שהוקל שוא ממשקל פעל כמו שבארתי והנה
המא בצרי על דרך אותם של חמש נקודות
ולכן בכנוי יבא החית בסגול המא המאם

כמדכ(דכר)
כב
ויקר(ורמיה)
יא
ד
יחזקאל יח

תליס קכב

במבואר בעקר שלישי במאמר ראשון בסימן
שש וברבוי חטאים אבל וברדף חטאים הוא
תואר ממשקל הדגושים אשר לא ישתנו
ותאמר בסמיכות ובכנוי הרבים חטאי עמי
וחטאית ישמיד :

תלום א
עזום א
ישעיה יג

העקר הששי בכיאר שמות נחיל למד הא
כי שמות נחיל למד הם באים על הרוב
בתוספת מס או תיו בראש ונקודים
בחירק ואחריהן שגג נח כמו מצוה מנחה
תקוה תכלה ועל אותיות הגרון בפתח כמו
מחצה מחתה תאוה ב וכל אלו הם
ההאין לנקבה וראייה כי הם מלרע ועוד כי
ישו בולתיו רפוייה בסמיכות ובכנויים כדין הא
הנקבה כמו מצות ידוה מנחת יהודה מצותו
תאותו ומעשים נמצאים בה נוספת כמו מן
עלה מעלה ודומהו שחם מלעיל כמו שבארתי
במאמר שלישי בעקר שמיני בסימן שני : ג
אכן עם זהא שרשית נמצאים הרבה אבל
תמיד סגול לפניה כמו מקנה מקרה משנה ואם
פא הפעל גרונית כמו מחנה מעשה ובוה הם
נבדלים

תלוי מלחכי
יש

נבדלים מהא הנקבה והנוספת שאותם הם
קסוצים וגם לא ישתנו בסמיכות ובכנוי רק
שהסגול ישו בלצרי כמו מחנה דין מרעה
עדריט אכן עם תוספת תיו בראש לא נמצאה
הא שרשית לעולם ובכנויים תחסר ההג
מקנהו משנהו מעשהו ההאין עם הויו לכנוי
הובר כמו ידוה רגלוה וכן מקני מקנה מקנם
ובולי בכלן תחסר ההא :

העקר השביעי בכיאר שמורת נחיל למד
הא הכאים בתוספת תיו
או מס בראש וכתיו בסוף :

דע כי נמצאים שמורת מזו הגדרה
בתוספת מס בראש וכתיו בסוף כמו
משכית מרבית וגם כתיו בראש ובסוף כמו
תבנית תכלית : ב ודע כי ראויים להיות
מרכיית תבניית עם שלשה יודין האחת היא
יוד המשך כמו שהיא אחר למד הפעל בכינוי
מכנין הפעיל מפקיד מפקדה והשנית היא
במקום הגג למד הפעל כי שרשור רבה בנה
והשלישית היא יוד היחס כמו עבדית מצרית

י א יו i

וכלם יבאו כרבנים ביוד נערה על משקל
חמשיית כמו שכתבתי במאמר ג בעקר יג :
ועוד אדבר גם בספר הדרכה במלח
מבלתיניתי : ג ונמצאים על זה המשקל
שהתנועת האחרונה שורק וזה דוקא עם תיו
בראש כמו תרבות תונות ונמצא עם המס
אנשי מצחק הנפרד ממנו מצות הראוי מנצות
כישורו נצח : וכן כדברי משנה מלקות : מן
לקה וזכור כי תמיד המס והתיו שבראש אלו
הם פתוחי אפילו בלא סבת אות גרונית ונמצא
אחד לכד בתוספת אלף בראש ואחותי
באניכם שרשו חנה והכלל כל שם שתמצא
במס או תיו בחירק או כפתח בראש והאור
שאחריה שואית ואינן מן השלמים דהיינו
שאינו בו שלש אותיות נעות הרי הוא מנחי
לפד האונמצא שני לכד כתיו שואית בראש
והם תעלה תלאה :
העקר השמיני בביאור שמורת נחי למד
הא הבאים כלי תוספת
אות בראש והם כהא הנקבה בסוף :

נשים מא

אונג יג

דע

כי נמצאים עוד שמות מנורה זו עם
הא הנקבה מהם הפנה בקמץ כמו
שפה מנה ומהם בצרי כמו מאה פאה וכלם
ישתנו לשנה בראש כדנים : ב אכן
שמות נחי העין הבאים על שני משקלים האלו
לא ישתנו כלל כמו מן קמה צרה ובסמיכות
קמת צרת וברבוי קמים צרים הקמץ לא
ישתנה וכן הצרויים מנחי העין תאמר ציד שב
צידה שבת ובסמיכות צדת : שבת עבדך ראשית מד
הצרי לא ישתנה והטעם בזה כי נחי העין
צריכים תמיד תנועה גדולה להורות על ויו
השרשית הנחה שאחרי הקמץ לפיכך לא
ישתנו אבל בשפה מנה פאה מאה שלא תבא
התנועה הגדולה בפאה הפעל להורות על נחות
ישתנו ותאמר שפת פאר וכולי חבור זה כי
הוא פלל גדול ועוד אדבר מזה מנורת
הכפולים בעקר יא בסימן ד והבאים עם דא
שרשית בסוף אכאר בעקר שארד זה :
העקר התשיעי בביאור שמות נחי למד הוא
הבאים עם שרשית בסוף :

יט ב יז ii

דע כי השמות הבאים עמהם שרשית
 הם מעטים כמו נאח ורם ויצא מנוה
 ובאים בסגול נאח מאד רעה דוד וברכו
 תאמר נאים רעים ומן נאח בקמץ יבא הבח
 לנאינים ביד נעה וכן מן גוה תהפך היו ליוד
 נעה בסמיכות כמו בגוית האריה והרבו מלא
 גויות: ב ודעי נמצאים הרבה שמות
 בגוה זו שתהפך בהם תהא ליוד נהרה בסוף
 ולפניה חירק והם של ארבע מינים האחד
 שהתנועה הראשונה קמץ כמו צלי קליוח שני
 שהתנועה הראשונה חולם כמו חולי עוני
 הרביעי שהתנועה הראשונה סגול כמו שכי
 פרי כלי וכשיבא אלו בכנויים תנועה היוד כמו
 שביך פריך בליך וכן מן משי בכנויים תנועה
 היוד וכן אמר ר' שלמה גבירול באחד משריו
 לבוש משי פירש המשי שלהם והחולמים
 ישוכו לחטף קמץ בסמיכות אעפי שהתנועה
 האחרונה אינה סגול כמו שכתבתי במאמר
 ג בעקר ד סימן ב נמצאים בחטף קמץ אפילו
 בלי סמיכות כמו כל חלי מחרי: ג ואלו

זעש אונב
 כ
 ירדיו סמול
 מח כטו

תלים קב
 סופטים יד
 תלים קי

וזה הכל בהפסוק
 וזה הכל בהפסוק
 וזה הכל בהפסוק

דברים כח
 סס כט

במשקלים שזכרתי יבאו לפעמים בחוספת
 היו בסוף כמו עמית צפה חצפית ויש מהם
 בחולם בסוף כמו אחות חמות ובסמיכות
 ובכנויים ישוכו לשוא כמו עמיתך אחותך
 חמותך וכולי והשואים בלי סמיכות חנית
 שבת ולפעמים בשורק בסוף כמו גלות
 חוות ופאה פעל בשוא כמו שבות פדות
 וכבר כתבתי דרך רבויים במאמר שלישי
 בעקר ג סימן ה ונמצאים בתוספת נון בסוף
 כמו רצון קלון ודומיהם היו הנחה היא
 במקום הא למד הפעל והנון נוספת ונמצאים
 בתוספת נון וכיור נעה במקום הא למד הפעל
 כמו בנין ענין קנין:

העקר העשירי כביאר שמות מנחי למד
 הא הבאים משני אותיות:

דע כי יש שמות מגוררה זו שהם בלי
 תוספת אות וחחסר מהן הלא למד
 הפעל אם כן אינסרק של שני אותיות יש
 מהם תמיד קמוצים ויש מהם תמיד פתוחים
 ויש לפעמים קמוצים ולפעמים פתוחים והם

זעש כח

דע כי השמות הבאים עמהם שרשית
 הם מעטים כמו נאחורם ויצא מנוה
 ובאים בסגול נאח מאד רעה דוד וכרבו
 תאמר נאים רעים ומן נאה בקמץ יבא הכח
 לנאיונים ביד נעה ובן מן גוה תהפך היו ליוד
 נעה בסמיכות כמו בגוית הארית והרבו מלא
 תלים קי ניות: ב ודע כי נמצאים הרכה שמות
 בגרה זו שתהפך בהם ההא ליוד נחה בסוף
 ולפניה חירק והם של ארבע מינים האחד
 שהתנועה הראשונה קמץ כמו צליקליוה שני
 שהתנועה הראשונה חולם כמו חולי עוני
 הרביעי שהתנועה הראשונה סגול כמו שכי
 פרי בלי וכשיבא אלו בכנויים תנוע היוד כמו
 שביך פריך בליך וכן מן משי בכנויים תנוע
 היוד וכן אמר ר שלמה גבירול באחד משריו
 לבוש משי פירש המשי שלהם והחולמים
 ישבו לחטף קמץ בסמיכות אעפי שהתנועה
 תאחרנה אינה סגול כמו שכתבתי במאמר
 ג בעקר ד סימן ב ונמצאים בחטף קמץ אפילו
 בלי סמיכות כמו כל חלי מה חרי: ג ואלו

יטעו לונכ
 כ
 כ
 ירמיו (שמואל)
 מח כטו
 תלים קכג
 סופטים יד
 תלים קי
 בגרה זו
 ולפניה
 שהתנועה
 שהתנועה
 הרביעי
 פרי בלי
 שביך פריך
 היוד וכן
 לבוש משי
 ישבו לחטף
 תאחרנה
 ג בעקר
 בלי סמיכות
 דברים כח
 כס סב

המסקלים שזכרתי יבאו לפעמים בתוספת
 היו בסוף כמו עמית צפה הצפית וישמהם
 כחולם בסוף כמו אחות חמות ובסמיכות
 ובכנויים ישוכו לשוא כמו עמיתך אחותך
 חמותך וכולי והשואים בלי סמיכות חנית
 שבת ולפעמים בשורק בסוף כמו גלות
 חנות ופא הפעל בשוא כמו שבות פרות
 וכבר כתבתי דרך רבויים במאמר שלישי
 בעקר ג סימן ה ונמצאים בתוספת נון בסוף
 כמורצון קלון ודומיהם היו הנחה היא
 במקום הא למד הפעל והנון נוספת ונמצאים
 בתוספת נון וכיווד נעה במקום הא למד הפעל
 כמו בנין ענין קנין:
 העקר העשירי כביאור שמות מנחי למד
 הא הבאים משני אותיות:
דע כי יש שמות מגוררה זו שהם בלי
 תוספת אות ותחסר מהן הנה למד
 הפעל אם כן אינסרק של שני אותיות יש
 מהם תמיד קמוצים ויש מהם תמיד פתוחים
 ויש לפעמים קמוצים ולפעמים פתוחים והם

ישעיה כח נמנים על פי המסורת כמו אב יד דג צו לצו
קו לקו וכל אף מהערבים עם נהי העין וכפולים
ובעקר שאחר זה אתן לך סימנים וכללים אף
תכיר אלו מאלו גם יש מהם נקודים כחירק
וכיור נחה והם השמות הנגזרים מהשרשים
אשר עין הפעל שלהם אחת מן אותיות ויה
איוכ לו כמו מן שורש רוח נאמר רי אף ברי ומן
יחקל ישע נחה נה מן בניהם קינה ומן ציה וצי אדיר
ישעיה לב וכן פחה כי תחה יפי בכלס הווד במקום הנה
שרשית והעין נעדרת: ב אמנם פי אינו
מנזרת אלו כי שרשו פרה שתי אותיות לכד
על משקל שה והוא אחד בסמיכות ובכנוי
כמדבר יד המדבר בעדו רוצה לומר כי אין הפרש בין פי וי
ראשית מה ובין פי המדבר אליכם וזה היה ראוי להיות פיי
ולכבוד שתי הוודין השליכו האחת לפי הענין
תכיר בכל מקום איזהו לכמיכות או לכנוי:
ג והכלל כל מה שאמרתי בעקר זה
ובעקר שלפניו שכל שם של שני אותיות
שהוא כתיב נוספת בסוף ולפניה חירק או
שורק או שהוא כיור נחה בסוף בין שהוא של

שני אותיות נעות או של אחת או שיש בו יוד
נעה אחר שני אותיות שרשיות הרי הוא מנחי
למד האדוק ותמצאומה שאמרתי דוק אחר
שתי אותיות שרשיות להוציא השלמים ונחי
העין כי כאשר תבא היוד בשלמים היא אחר
שלש אותיות שרשיות כמו חמישיות ודומיהם
ובנחי העין היא תבא אחר האות הראשונה
כמו בית זית וכולי גם לא כללתי בכלל זה כל
שם שהוא בנזן בסוף ולפניה חולם כמו רצון
קלון פן ישעוף השמות שבהם הנזן שרשית
ארוז ארוז וכן מרוז מנחי העין שרשורזן:
העקר האחר עשר כביאור השמות
מהכפולים הבאים
בחסרון אות כמנהג פעלי הכפל וישארו בהם
רק שני אותיות כמו דל טל סל טף
ורובם פתוחים ומהם קמוצים וידועים על פי
המסורת גם יש הרבה מהם בחולם כמו עוז
חום עול קור גם בצרי כמו חן שן צל
וכל הקמוצים והצרויים הם נשתוים עם נחי
העין ונחי הלמד כמו שהראתיך במשקליהם

ועקריהם: ב והנני אתן לך סימן שתוכל
להביר איזה מהם נחוי העין או נחי הלמד או
כפולים וזה שהכפולים דגם היה לכא בדגש
להורות על הכפל של שתי אותיות לכדאי
אפשר להדגיש אחת מהם בדגש חזק כי אין
דגש חזק בראש המלה לעולם כאשר יתבאר
לך בפרק שירה בשיר ח: ובסוף המלה לא
יבא לעולם דגש ולכן בשתמצא שם של שני
אותיות ולא ידעת מאיזה גזרה הוא בואת יבחן
אם יוכל לסכול דגש בכנויו או ברבוי או עם
הא הנקבה או הוא מהכפולים: ג והמשל
מן דך: אם תרצה לדעת מאנה הוא בא הטל
בסופו אות של רבוי או של כנוי או הא הנקבה
ותמצא זכים זכיו זכה וכן מן חנ חנים חנו
כלם כדגש אם כן הם מהכפולים ומן דג תאמר
דגים דגחי הנמל רפוייה אם כן הוא מן הנחים
וכבר נתתי לך סימן במאמ זה בעקד ח באיזה
אופן תביר נחי העין מנחי הלמד ואמרת כי
נחי העין למה ישתנו לעולם ועל כן מאחר
לראות ט שתאמר מן דגים דגיהים שהקמץ נשתנה
לשוא

לשוא אם כן הוא מנחי הלמד ושרשו דגה
ומן גר תאמר גרים גרו הצרי לא ישתנה אם
כן הוא מנחי העין שרשו גור: ה והכלל לכל
ש ש שתמצא שתי אותיות שרשיות והשנייה
ברבוי וככנוי וכנקבה הרי מהכפולים ותמיד
אחת מהתנועות הקמורת בראש ואפילו
אותם שהם קמוצים על פי המסורת וכמו ים ראשית יד
המלת תם וישר ודומיהם כשיבאו ברבוי ליוכ א
וככנוי ובהא הנקבה הספתוחים כמו תמים
תמה והצרויים יבאו בחירק כמו שן שנו
חן דנו והחולמים יבאו עם שלש נקודות כמו
מן חוק חקו חקי חקם וכאשר יבא עין הפעל
נקודת יבשוא או פאהפעל בקמץ חטוף כמו
נהלת בעוז וכן חקד חקכם כמו שפיר שרשי סמות טו
על עיו וחסרת יאכל יפה תפש עליו ל אברהם טס
אכן עזרא עיין שם:
העקר השנים עשר בביאור השמורת
מהכפולים הבאים
בהוספת מה איתו בראש:
כיהבאים בתוספת מה בראש על
דע כ א ב 20 1

הרוב היא קמוצה כמשקל שמורת נחוי העין
אבל יש הפרש בנייהם שאותם בחולם בסוף
כמו מקום מכון מלון ואלו הם בקמץ או
בצרי בסוף כמו מסך מגן: ב ועוד יש הפרש
כי כמו נחוי העין הם משתנים מקמץ לשוא
כמו שידעת ואלו לא ישתנו כמו מגן תאמר
מגן מגנים מגיני הקמץ לא ישתנה והטעם
כי הוא במקום דגש על כן לא יוכל להשתנות
כאשר כבר אמרתי פעם ופעמים שהדגושים
לא ישתנו: ג גם נמצאים מעטים במם חולם
על משקל נחוי פא יוד וגם באלו יש הפרש
שאותם הם בקמץ או בצרי בסוף כמו מושב
מלכיס א: טוקש ואו הם בפתח כמו מן רדד מעשה מורד
ויקרא כ: מן רבך והבאתי מורד והם מעטמוער: ד
אכן עם הא הנקבה הם רבים והם טובים
להביד כי הם דגושי העין כמו מגילה מחיתה
ועם התיו כמו תפלה תהנת ונמצא אחד
בתוספת סם בסוף והוא חפם: מן חנן:
העקרה של שעשורה כביאור שמות של ד
או ה אותיות:

דע כי נמצאים בפולים של ד אותיות
רוצה לומר שכן שני אותיות כפולות
שבסוף יבא פעם אחרת פעם הפעל כמו מן
ברר ברבורים מן בקק בקבוק מן צלל צלצל
מן קדר קרקד: ב ועוד נמצאים בפולים
של ד אותיות ונכפלה בהם למר הפעל כמו
רענן שאין חכליל ועם הא הנקבה שערורה
וכיוד נוספת שערוריה: ג ונמצאים בפולים
של ה אותיות רוצה לומר בפולים העין והלמד
כמו מן ירק ירקרק ומן אדם אדמדם ומן
אסף אספסוף ודומיהם: ד ונמצאים שלה
אותיות שאין רומה לחברתה כמו שעטנו
צפרדע יא שהם מורכבים כמו שעטנו שוע
טוע ונו צפר דע רוצה לומר שיודע הבקר
ובן של ד אותיות פלגש פלגאשה ויותר נכון
לומר כי הם שמות מלשון מצרי או כבלי או
פרסי וכלל אומר לך כי כל מלה אשר היא
שלה אותיות אינה מלשון הקדש וכן פתשנן
אדרבמוניסן אחשתרנים אחשדרפניס
ודומיהם כאשר אבאר בהקדמת סדר

והרכבה ויש שמות שיש בהם אלף בראש
 או נון בסוף ויש בהם מהלוקת אם הם
 שרשיות או נוספות כמו אבנט השמן זכר
 ארנמן ורבים כאלה יא שהאלפין והננין
 נוספות באלף ארנע ובנון של זכרון ה
 ואשר הם של ארכאותיות נבדלות הסרבים
 מאד כמו כפתור ספרד נרן ברזל נזבר
 סרפד טפסרוזומים וכבר ידעת כי הקמוצי
 והצרויים בסוף ישתנו ותראה בשלמיות למוד
 מאותן של שלשאותיות כי דרך אחד להם על
 הרוכ: ו גם נמצאים מרובעים הכאים
 דגושים ברבוי והם אותם שהנקודה האחרונה
 פתח כמו סן השמל נאמר הרבוי השמלים
 וכן בעין השמשל דגושה הלמד וכן מן
 וננזכר נאמר ננך ננכים וכן מן ברכ שרעפי
 שרעף כלם פתוחים וכן מן יאתיו השמנים
 נאמר השמן אנידיאו ירדה אשר בשמו
 חברתי הספר הזה ברומא בשנת לרומא
 כמבואר בהקדמתו
 תם תל

יחזקאל ח
 דה א (תלי)
 כח נד
 תלוס סמ

סור זה עשיתי ברומא כסוף הסעתקה הראשונה:
 בעל דברים מה כיום לך אצל
 שכעים זקנים או אל אהרן וחור:
 כלך למד ברך אצל יסוד דקדוק
 הנה בספרות נקרא שמו בחור:
 אתו לשון זהב מהור ואדרתו
 שפה לפיו סביב נחמד כבוץ וחור:
 דבר אשר יקשה ממך שאל אותו
 יניד לך מענה תבך בלי אחר:
 לשואלים אותו ספר למי אתה
 יאמר לאליה כנוי שמו בחור:
 כעצרה לשונות ערבים כאלמר סור זה
 וכן עשיתי אל תבזה:
 אשבח לאליה ואקוד
 ליוצר אוד ולמעריב ערבים: לי סורי
 מענין ויהי ערב ויהי בקר
 הבינני עשות ספר בדקדוק
 דבריו צוף וכדכש נ ערבים: סוראוי
 מענין וערכה ליש מכחתי יהודה

כעצרה לשונות ערבים כאלמר סור זה
 וכן עשיתי אל תבזה:
 אשבח לאליה ואקוד
 ליוצר אוד ולמעריב ערבים: לי סורי
 מענין ויהי ערב ויהי בקר
 הבינני עשות ספר בדקדוק
 דבריו צוף וכדכש נ ערבים: סוראוי
 מענין וערכה ליש מכחתי יהודה

ובלתי כללים בו קצרים
דיכוי חדשים גם ישנים מו ערבים:
מענין ערוכ עבדך לטוב ופירושו מוכשרים

ובוראות וזקות כ אריות
פיאכורי וחדו ס זאבי ה ערבים:
מענין ערכות מואכ:

וכל ספרי מדקדקים לפניו
סראמי כמו שחים אשר אין בהם ערבים:
מענין או בשתי או בערב:

וטוב מן ומוהב ומכל
מקכניאס סחר רזבלים ועורבי מ ערבים:
מענין וערבי מערכך ספירוטנס סמורה:

קנהו דוד ובו תעמול ותעל
סלני בינק עין ובשרשי ערבים:
מענין ערבי כחל:

ואף אם אין לה בסף מחירו
סיקורטה לקחה אבל התן ערבים:
מענין אס ערבת לרעך:

בבן נבנה לקבץ שה פורה

תקבץ אל אשר רוכב ערבים: טילו
מענין לרוכב בערבות קרספלימו

והנואל לישראל יגל אל
במנדאל וישמעאל ערבים: מסטי
מענין תערובת:

והרצה לדעה עת פרע
אנדהו יחסר מן ערבים:
מענין ערבי כחל לא טכא לפרט ופירו יחסר ממטה
מן ערבים וישאר שיו סכת ההדפסה:

תסונשלם תהלהלאל עולם:

בום נ' כב מרחסון שיו לכף כבית מוסל ונוכטורני
רופילולו בשס הסופר כמר מאיר ינו בר אפרים זכל
מפדוכה יל ווכמו לעשות ספרים הרבה
אין קן ונגדיל תורה ויחדיר

אמן

אמר הארץ כהיא // ביה חכמה הנחמה //
כענינה אבידירות // לריבה האירוח //
זבלה כן האספרים // לירי שינועעניק //
אכרע יר // " און אספר כחול //
אכלי הדברים // הפלים ארנברים //
כא הולה אהל מה // אויטור כדומות //
אן אום אדוכים ארעים // התאים כדעני //
פחו עינכ // ארנו הספ כדרכם //
אערים כותאם ואלה // ארנו ארנו //
אמתה רבלי //
" זביר "

